

73486

ZAKONI IN UREDBE

XXXII. ZVEZEK

Gasilstvo
in
Požarna obramba

**Zbirka zakonskih predpisov
s posebnim ozirom na Dravsko banovino**

Zbral in priredil
Dr. Rudolf Andrejka
hon. univ. profesor

V Ljubljani 1933

Založila in natisnila tiskarna **Merkur** d. d. v Ljubljani
(Predstavniki tiskarne O. Mihálek)

V založbi tiskarne Merkur v Ljubljani

so izšle sledeče knjige:

Zakoni in uredbe:

- I. zv.: Zakon o nelojalni konkurenci, broš, Din 6'—.
- II. zv.: Pravilnik o pomožnem osebju drž. prometnih ustanov v resorju ministristva za promet, broš, Din 8'—.
- III. zv.: Zakon o javnih beležnikih (notarjih), broš, Din 12'—.
- IV. zv.: Zakon o glavni kontroli, broš, Din 10'—.
- V. zv.: Zakon o občnem upravnem postopku in zakon o banski upravi, broš, Din 20'—, vez, Din 25'—, Razprodano.
- VI. zv.: Uredba, s katero se določa tarifa o nagradah javnih notarjev. — Pravilnik za izvršitev zakona o javnih notarjih. — Zakon o izpremembi in dopolnitvi § 244. zakona o javnih notarjih. — Uredba o številu in sedežih javnih notarjev, broš, Din 18'—, vez, Din 25'—.
- VII. zv.: Zakon o uradnikih, broš, Din 18'—.
- VIII. zv.: Pravilnik o poslovanju krajevnih (mestnih) kontrol in komisarjev za izredne preglede, broš, Din 12'—.
- IX. zv.: Zakon o državnem prometnem osebju, broš, Din 14'—.
- X. zv.: Pravilnik za voditev zemljiških knjig, broš, Din 14'—.
- XI. zv.: A. Ustava kraljevine Jugoslavije. — B. Zakon o izpremembah in dopolnitvah v zakonu o nazivu in razdelitvi kraljevine na upravna območja, broš, Din 8'—.
- XII. zv.: Zakon o volilnih imenikih. — Zakon o volitvah narodnih poslancev za narodno skupščino, broš, Din 8'—, Razprodano.
- XIII. zv.: Zakon o društvih, shođih in posvetih, broš, Din 6'—.
- XIV. zv.: Uredba o lekarnarski zbornici, broš, Din 8'—.
- XV. zv.: Zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o volitvah narodnih poslancev, naredba, popravki, tolmačenja, pojasnilo, objava ter obrazci volilnih zapisnikov in pooblastila k zakonu o volitvah narodnih poslancev. — Zakon o volitvi senatorjev, broš, Din 8'—.
- XVI. zv.: Zakon o obrtih, broš, Din 20'—, vez, Din 25'—; pošt-nina Din 3'—.
- XVII. zv.: Zakon o poslovnem redu v narodni skupščini. — Zakon o poslovnem redu v senatu, broš, Din 15'—, Razprodano.
- XVIII. zv.: Zakon o meščanskih šolah, broš, Din 5'—.
- XIX. zv.: Zakon o lovu, broš, Din 7'—.
- XX. zv.: Zakon o zadrugah državnih uslužbencev, broš, Din 5'—.
- XXI. zv.: Uredba o povračilu potnih in selitvenih stroškov civilnih državnih uslužbencev, broš, Din 7'—.
- XXII. zv.: Obča univerzitetna uredba, broš, Din 15'—.
- XXIII. zv.: Uredba o draginjskih dokladah državnih uslužbencev. — Uredba o draginjskih dokladah državnih upokoјencev, broš, Din 6'—.

Zakoni in uredbe

XXXII. zvezek

Gasilstvo in Požarna obramba

Zbirka zakonskih predpisov
s posebnim ozirom na Dravsko banovino

Zbral in priredil
Dr. Rudolf Andrejka
hon. univ. profesor

V Ljubljani 1933

Založila in natisnila tiskarna Merkur d. d. v Ljubljani
(Predstavnik tiskarne O. Mihálek)

73486

V. (Merkur)

A. 2. H10.

030019404

Vsebina.

Stran

1. Zakon o organizaciji gasilstva.	
A. Organizacija	2
I. Gasilska četa	2
1. Prostovoljna gasilska četa	3
2. Industrijska in zavodska gasilska četa	11
3. Poklicna (profesionalna) gasilska četa	11
4. Obvezna gasilska četa	11
II. Gasilska župa	12
III. Gasilska zajednica	17
IV. Gasilska zveza kraljevine Jugoslavije	24
V. Občne odredbe	30
B. Gmotna sredstva	31
C. Prehodne in končne odredbe	35
2. Pravilnik o enotni uniformi članov starešinstva Gasilske zveze kraljevine Jugoslavije	40
3. Uredba o postavljanju domov in drugih objektov združb in ustanov, spadajočih v pristojnost ministrstva za telesno vzgojo naroda	46
4. Uredba o požarno-policijskem redu in gasilstvu v Ljubljanski oblasti, izvzemši mesto Ljubljano.	
I. del. Splošna določila	52
Požarni ogledi	53
Požarna straža	54
Odprava nedostatkov	57
II. del. Preprečenje požara	55
Gasilni red	56
Dolžnosti oblastev	57

	Stran
III. del. Gasilno orodje	57
IV. del. Gasilstvo	59
V. del. Podporni sklad	60
VI. del. Sklicne priprave	60
Pomoč v sosedni občini	61
VII. del. Gašenje	62
Poseganje v tujo last	63
VIII. del. Ukrepi po požaru	64
IX. del. Stroški gašenja in reševanja	65
X. del. Kazenska določila	66
XI. del. Nadzorstvo nad izvrševanjem požarno-policijskega reda	67
XII. del. Končne določbe	68
5. Zakon o gasilnem redu za Štajersko.	
I. oddelek. Splošne določbe	69
Požarni ogled	70
Ometanje dimnikov	71
Nočni čuvaji	72
II. oddelek. O gasilnih napravah	72
Dolžnost pomaganja	72
Gasilni redi	73
Svarilna znamenja	73
Vodne zaloge	73
Gasilno orodje	74
Gasilstvo	76
III. oddelek. O odredbah pri požaru in po njem	78
Dolžnost prijave	78
Dolžnost občinskega predstojnika (župana)	79
Poizvedbe po požaru	80
IV. oddelek. O gasilnih stroških	81
Stroški za gasilne naprave	81
Stroški za vozove	81

V. oddelek. O kazenskih določbah, oblastvih in pritožbeni poti	82
Kazenske določbe	82
Pritožbe	83
VI. oddelek. Sklepne določbe	83
6. Zakon o novih določilih glede doneskov požarnih zavarovalnic in družb v korist gasilnih straž in v podporo ponesrečenim gasilecem	84
7. Iz zakona o občinah.	
IV. Delokrog občine	88
V. Pristojnost občinskih organov	89
8. Iz gradbenega zakona.	
Prvi del. Mesta in trgi	91
V. Tehnični predpisi	91
Zidovi	91
Stropi	92
Strehe	93
Stopnice	93
Svetlišča	93
Dimniki	94
Kurišča	94
Varnost pred požarom	95
Ostale konstrukcije	95
Olajšave za mala stanovanja	95
IX. Gradnja. Gradbeno-policijska določila	96
Varnost zgradbe	96
Prijava podjetnika in začetek dela	96
Varnost ob času gradnje	96
Podjetnikova odgovornost	97
XII. Obveznosti in omejitve	97
Pravilnik o razdalji zgradb	97
Samostalni zidovi	97

9. Uredba o mestih in trgih, na katere je uporabljati	
I. del gradbenega zakona	98
10. Pravilnik o gradbenih predpisih za sela, ki so v neposredni bližini mest in trgov	100
11. Iz splošnih navodil za izdelavo uredbe o izvajanju regulacijskega načrta in gradbenega pravilnika.	
II. Gradbeni pravilnik. B. Predpisi za zidanje zgradb	102
1. Tehnični predpisi. b) Posamezni deli zgradbe . .	102
Zidovi	102
Stropi	106
Strehe in krovi	107
Strelovodi	109
Vezi in ključi	109
Stopnice	109
Hodniki	111
Dimniki	111
Kurišča	112
2. Higijenski predpisi	114
Predpisi za napravo industrijskih podjetij in delavnice	114
Dimniki tovarn in industrijskih podjetij	115
Sušilnice, opekarne in apnenice	115
Parni kotel	116
Uničevanje dima	117
Delovni stroji	117
12. Iz pravilnika o razdaljah zgradb v mestih in trgih od posebnih zgradb in drugih naprav.	
I. Za železnice	118
II. Za tokovode visoke napetosti	121
VII. Za vojne utrdbe	123
VIII. Za aerodrome	123
IX. Za tovarne	124

X. Za skladišča razstreliv	124
XIV. Za skladišča za les	125
XV. Zaključne določbe	125
XVI. Stopanje v veljavo	125

13. Iz stavbnega reda za Kranjsko.

I. razdelek. O stavbnem dovoljenju	126
Primeri stavbnega dovoljenja	126
II. razdelek. Stavbni predpisi	127
Stopnice	127
Hodniki	127
Dvorišča	128
Stropni sestavi (podstrešje), stropovje	128
Stropi v hlevih in svislih, dušniki za zra- čenje	128
Dimniki	128
Prolazni dimniki	129
Ruski dimniki	130
Število dimnikov	130
Dimne cevi	130
Dimnice	130
Krušne peči, kurišča, kotlarne	131
Lesena poslopja	132
Pregrade	132
Strešno okrovje, podstrešne sobe	133
Osamitev podstrešja	133
Požarni zidovi	133
Strešni vrh	134
Šupe	134
Gospodarska poslopja, skednji, lesene vin- ske kleti	134
Sušilnice, apnenice in opekarne	135
Zvoniki, javna poslopja, skladišča	135

	Stran
Javni oziri vobče	135
Pri železnicah	135
14. Ukaz deželnega predsedništva za Kranjsko o poslovanju ljubljanskega deželnega gledališča v požarno-policijskem oziru.	
I. Kako je preprečiti ogenj	136
II. Nadzorno oblastvo. Požarna straža. Ukrepi ob izbruhu ognja	140
III. Kontrolne določbe	142
IV. Odgovornost gledališkega podjetnika in njegovih organov	143
V. Kazenske določbe	144
VI. Pravna veljavnost pravilnika	144
15. Naredba deželnega predsedništva za Kranjsko o obratovanju jubilejnega gledališča v Ljubljani v požarno-policijskem pogledu.	
I. Ustroj in obratovanje v požarno-policijskem pogledu	145
II. Požarna straža	153
III. Kontrolne določbe	156
IV. Odgovornost in dolžnosti gledališkega podjetnika in njegovih organov	158
V. Kazenske določbe	160
VI. Pravna veljavnost naredbe	161
16. Iz ministrskega ukaza z dne 18. septembra 1912. o prijemanju javnih predstav s kinematografom.	
I. oddelek. Dopustilo	161
Potrebnost in podelitev dopustila	161
Vrste dopustila	162

	Stran
Pogoji dopustila in načela za obratovanje	163
Strežba projekcijskih aparatov	163
III. oddelek. Občna in izvršitvena določila	164
Varnostna in krajevna policija	164
Prilega A (pravilnik) k ukazu o prirejanju javnih predstav s kinematografom	165
A. Obrati s stalnim stajališčem	165
I. Izključni kinematografski obrati	165
II. Kinematografske produkcije v gledališčih, varietejih, dvoranah itd.	175
B. Popotni obrati	175
17. Zakon o izdelovanju, uvažanju, izvažanju in prodaja- nju smodnika, raznesil in ostalih razpočnih zmesi, streliva in orožja	177
18. Pravilnik za izvrševanje zakona o izdelovanju, uvažā- nju, izvažanju in prodajanju smodnikov, raznesil in ostalih razpočnih zmesi, streliva in orožja	181
Izdelovanje	182
Uvoz	187
Izvoz	190
Prevoz	190
Prodajanje	191
Vojaško-monopolna taksa	195
Možnost patentne zaščite	195
Kazni	196
Končne odredbe	197
19. Iz obrtnega zakona.	
Prvi del. IV. poglavje. Posebne odobritve za gradnjo delavnic in tvorniških naprav	199
Postopanje oblastev	199

20. Iz pravilnika o higienskih in tehničnih varnostnih določbah v podjetjih.	
Občne določbe	201
Prvi oddelek. Higiiena dela	201
Prvo poglavje. Delovni prostori in način njih gradnje	201
Drugi oddelek. Peto poglavje. Varnost ob delu . . .	201
Šesto poglavje. Predpisi glede požara	203
21. Pravilnik za izvrševanje dimnikarskega obrta	204
22. Iz zakona o železnicah javnega prometa.	
Železniško-policijska služba	208
23. Iz zakona o gozdih.	
Gozdarsko-policijski predpisi. Gozdni požari	210
24. Iz deželnega vodnopravnega zakona za Kranjsko.	
O rabi vode	213
25. Iz občnega cestnega reda za Dravsko banovino.	
Splošni predpisi za cestni promet	214
Prednostna pravica	214
Motorna vozila. Prtljaga in kajenje	214
26. Iz mestnega cestnega reda za Ljubljano, Maribor, Celje in Ptuj.	
Električna cestna železnica. Kajenje v tramvaju . . .	215
27. Iz kazenskega zakonika kraljevine Jugoslavije.	
XV. poglavje. Kazniva dejanja zoper javni mir in red	216
XVII. poglavje. Kazniva dejanja zoper občno varnost ljudi in imovine	216
XXVII. poglavje. Kazniva dejanja zoper imovino . .	221
Poškodbe tujih stvari in imovinskih koristi	221

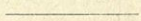
28. Iz avstrijskega kazenskega zakona.

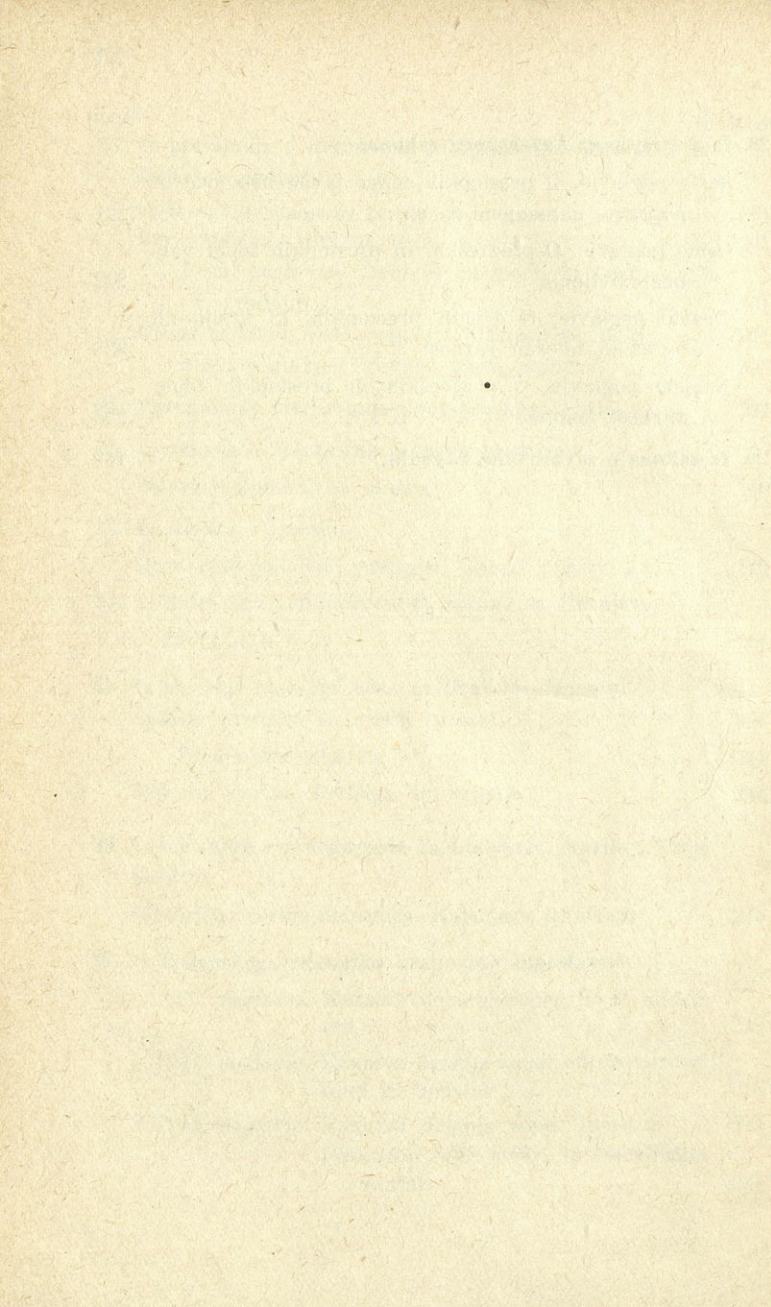
Šesto poglavje. O prestopkih zoper javne ustanove in
naprave, namenjene za občno varnost 221

Osmo poglavje. O pregreških in prestopkih zoper var-
nost življenja 222

Deseto poglavje. O drugih prestopkih, ki kršijo ali
ogražajo telesno varnost 223

Enajsto poglavje. O pregreških in prestopkih zoper
varnost lastnine 223

29. Iz zakona o zavarovalni pogodbi 230

Uvod.

Z zakonom o organizaciji gasilstva z dne 15. julija 1933. je posegla naša ujedinjena zakonodaja tudi v obširno snov požarne policije, to je onih zakonskih predpisov, ki se tičejo odvrnitve in omejitve nevarnosti pred ognjem. Zaenkrat se je s tem zakonom uredil enoten ustroj, delovanje in pospeševanje tistih obče koristnih združenj, ki so si postavile za nalogo, da ščitijo in rešujejo bližnjim življenje in premoženje ob požarih, pa tudi ob drugih elementarnih nezgodah.

S tem je v formalnem pogledu postavljen temelj za enotno in smotreno organizacijo našega gasilstva. Po bistvu stvari same in tudi po določbi zakona pa se bo v materialnem pogledu zahtevala od gasilstva primerna strokovna izobrazba. Sem spada poleg gotovo potrebne fizične in tehnične izurjenosti tudi poznavanje poglobljenih zakonitih predpisov, ki veljajo glede požarne policije vobče in glede delovanja gasilstva posebej.

Ti predpisi pa niso enotno zbrani v enem zakonu, ampak raztreseni po številnih zakonih, uredbah, nared-

bah in pravilnikih, ki jih že strokovno delujoči pravnik, kaj šele navaden državljan, stežka pregleda.

Zato se je napravil s pričujočo zbirko poizkus, združiti najvažnejšo zadevno snov v praktično uporabno celoto in zbrati poleg zakonov in uredb o gasilstvu in poleg važnejših požarno-poličijskih in gasilnih redov tudi ustrezne določbe iz številnih drugih zakonskih predpisov (gradbenega, občinskega, obrtnega, železniškega, gozdnega, cestnega, vodnopravnega, kazenskega zakona itd. in njih izvršilnih uredb), kolikor se tičejo požarne policije ali so sicer v zvezi z nastankom požarov (določbe kazenskega zakona o zločinstvu požiga), ali pa obravnavajo povračilo škode ob požarih (zakon o zavarovalni pogodbi).

Pri zbiranju gradiva se je pojavila precejšnja težkoča glede vprašanja, kateri zakonski predpisi naj se izmed ogromne snovi, ki se je nabrala, prevzamejo kot poglavitni in važni in kateri naj se spričo omejenega obsega knjige zaradi bolj krajevnega ali na prav specialno stroko omejenega pomena izločijo. S tega poslednjega vidika v pričujoči zbirki ni lokalnih gasilnih in požarno-poličijskih redov avtonomnih mest niti specialnih predpisov o polaganju in montiranju plinovodov in elektrovodov, o postavljanju in rabi acetilenskih aparatov, o požarnonevarnih dejanjih v rudnikih, o prevažanju raznesil in vnetljivega blaga po železnicah in brodovih itd.

Za vodilo je veljalo tudi to, da se prevzamejo v zbirko predvsem zakonski predpisi, veljavni za vso

državo, starejši, zlasti partikularni predpisi pa le tedaj, če so za praktične namene gasilstva potrebni.

Zbirka naj bi služila, kakor uvodoma omenjeno, predvsem za osnovo strokovni izobrazbi našega gasilstva v gasilskih tečajih. Poleg tega pa je namenjena tudi kot pripomoček praktičnim pravnikom ter občnim upravnim in sodnim oblastvom.

R. A.

Mi

ALEKSANDER I.,

po milosti božji in narodni volji kralj Jugoslavije,
objavljamo vsem in vsakomur, da sta

narodna skupščina kraljevine Jugoslavije,
sklicana z ukazom z dne 19. oktobra 1932. na redno
zasedanje za dan 20. oktobra 1932., v svoji 50. redni seji,
ki jo je imela dne 12. junija 1933., in

senat kraljevine Jugoslavije,

sklican z ukazom z dne 19. oktobra 1932. na redno
zasedanje za dan 20. oktobra 1932., v svoji 37. redni
seji, ki jo je imel dne 16. junija 1933., sklenila in da
smo Mi potrdili in proglašamo

zakon

o organizaciji gasilstva,*

ki se glasi:

§ 1.

Zaradi zaščite imovine in življenja grajanov zoper požar kakor tudi zaradi pomoči ob elementarnih in drugih nevarnostih se ustanavlja s tem zakonom organizacija gasilstva v kraljevini Jugoslaviji.

Organizacija gasilstva skrbi, razen za strokovno izobrazbo, tudi za nacionalno, kulturno in prosvetno vzgojo svojih članov.

---

* »Službene novine kraljevine Jugoslavije« z dne 26. julija 1933., številka 167/XLVII/507. — »Službeni list kr. banske uprave Dravske banovine« številka 477/75 iz l. 1933.

A. Organizacija.

§ 2.

Organizacijo gasilstva sestavljajo:

gasilske čete;

gasilske župe;

gasilske zajednice;

gasilska zveza kraljevine Jugoslavije.

I. Gasilska četa.

§ 3.

Na ozemlju kraljevine Jugoslavije smejo obstajati gasilske čete z naslednjimi nazivi, in to:

1. prostovoljne;

2. industrijske in zavodske;

3. poklicne (profesionalne);

4. obvezne.

§ 4.

Prostovoljne, poklicne in obvezne gasilske čete se štejejo za javne gasilske čete; industrijske in zavodske gasilske čete pa so zasebne.

Javne gasilske čete veljajo, kadar vodijo nadzor nad požarno obrambo in kadar vrše dolžnosti pri požaru samem, za javne organe, na katere prenese občinska uprava del svoje oblasti, ki se nanaša na požarno varnost po zakonskih požarno-policijskih odredbah in naredbah.

§ 5.

Naloga gasilske čete je:

1. da s sistematskim in strokovnim delovanjem ščiti in brani imovino in življenje grajanov zoper požar, poplave, potres in druge elementarne nezgode in da organizira v vojnem stanju ob zračnih napadih zaščito svojega območja zoper požar in dušljive pline;

2. da dela za nacionalno, kulturno in prosvetno povzdigo svojih članov in ostalega prebivalstva svojega območja;

3. da pošilja dva predstavnika na skupščino gasilske župe, katerih eden je poveljnik, odnosno njegov namestnik.

§ 6.

To svojo nalogo doseza:

1. s strokovnim izobraževanjem svojih članov;
2. s širjenjem zdravih pojmov o gasilstvu in njegovih namenih;
3. s poučevanjem naroda o uporabi vseh priprav zoper dušljive pline in ostalo;
4. s prirejanjem tečajev, predavanj, razstav, vaj in zletov kakor tudi nacionalno-kulturnih in prosvetnih prireditev.

1. Prostovoljna gasilska četa.

§ 7.

Prostovoljna gasilska četa je sestavljena neglede na spol iz potrebnega števila telesno in nravno sposobnih državljanov, ki so dovršili 18. leto starosti.

Minister za telesno vzgojo naroda dopusti lahko na predlog gasilske zveze kraljevine Jugoslavije vstop v članstvo tudi tujim državljanom.

Prostovoljna gasilska četa obstoji lahko v vsaki občini in selu, kjer se dá sestaviti najmanjša edinica 15 gasilcev, in ima naziv »Prostovoljna gasilska četa v . . . . .«, župe . . . . .«.

§ 8.

Prostovoljna gasilska četa ima lahko:

1. izvršujoče člane;
2. naraščaj;
3. podporne člane;
4. častne člane.

§ 9.

Izvršujoči član je lahko aktiven ali rezervni.

Rezervni član postane aktivni član po lastni želji ali z odločbo poveljništva, če je dovršil 25 let aktivne gasilske službe.

Izvršujoči člani se dele v:

1. napadalni in obrambni odsek;
2. samaritanski (reševalni) odsek;
3. kulturno-prosvetni odsek (glasbeni, diletantski odsek, čitalnice, predavanja in pod.).

Član napadalnega in obrambnega odseka je lahko samó moški po § 7. tega zakona.

§ 10.

Naraščaj je lahko mladina od dovršenega 12. do 18. leta starosti brez razlike spola; dolžnost pa mu je, da se usposablja za gasilsko, sanitetno in prijavno službo. Naraščaj ne spada v članstvo čete.

§ 11.

Podporni član je vsaka oseba (fizična in pravna), ki se zaveže, plačevati četi določen letni prispevek.

§ 12.

Častni član je lahko, kdor si pridobi posebne zasluge za četo ali za gasilstvo vobče; izvoli se pa na predlog upravnega odbora na glavni skupščini.

§ 13.

O sprejemu v članstvo odloči upravni odbor na vloženo pismeno prijavo. Prošnje tujih državljanov odpošlje upravni odbor zvezi z obrazloženim predlogom.

Član pridobi aktivno in pasivno glasovalno pravico v 6 mesecih po sprejemu v članstvo.

§ 14.

Dolžnosti članov so te-le:

1. Izvršujoči člani so dolžni, opravljati svojo službo brezplačno, točno in požrtvovalno brez ugovarjanja, se pokoravati odredbam svojih nadrejenih, izvrševati službene predpise točno in vestno in se častno obnašati v službi in zunaj nje, najsi so v kroju (uniformi) ali pa

v grajanski obleki. Zaradi izpopolnjevanja so dolžni, hoditi v šolo in k vajam in ne dajati povoda za prepire in neposlušnost proti poveljem starešinstva.

Rezervni član ni dolžan, vršiti službo niti kakršnokoli delo v četi, razen kadar to skrajna sila zahteva.

2. Podporni člani so dolžni, plačevati letno člana-rino, ki jo skupščina za to leto določi.

3. Častni člani ne plačujejo četi nobenih članskih prispevkov in nimajo nikakšnih dolžnosti.

§ 15.

Izvršujoči člani imajo aktivno in pasivno, podporni in častni člani pa posvetovalno pravico glasa.

Podporni člani smejo biti izvoljeni v upravni odbor samo za upravno službo.

Izvršujoči člani zahtevajo lahko sklic izredne skupščine ob navedbi razlogov. To zahtevo mora podpisati polovica izvršujočega članstva.

§ 16.

Članstvo prestane:

1. z izstopom;
2. z izključitvijo.

Član izstopi iz čete s pismeno prijavo upravnemu odboru.

Upravni odbor izključi člane:

- a) če so se huje pregrešili zoper zakonske, zvezne in ostale predpise, ki se nanašajo na gasilstvo;
- b) če so ravnali zoper koristi čete in škodovali njenemu ugledu;
- c) če delujejo zoper državne koristi.

Izključeni član se sme po upravnem odboru pritožiti v 14 dneh na skupščino. Če izključeni član v tem roku pritožbe pri upravnem odboru ne vložijo, velja, da je prestal biti član z dnem sklepa o izključitvi. Drugače ostane še dalje član čete, do rešitve njegove pritožbe na skupščini. Za to dobo nima takšen član nobenih

pravic ne dolžnosti v četi. Če skupščina pritožbi tega člana ugotovi, se mu vrnejo vse pravice.

§ 17.

Prostovoljno gasilsko četo upravljajo skupščina, upravni odbor, poveljstvo in nadzorni odbor.

§ 18.

Skupščine so redne in izredne. Redne skupščine so vsako leto v mesecu januarju, izredne pa po sklepu upravnega odbora, na pismeno zahtevo nadzornega odbora, odnosno kadar to zahteva z navedbo razlogov polovica izvršujočih članov. Izredna skupščina se skliče v 14 dneh od dne podane zahteve.

Skupščine se sklicujejo s pismenim vabilom, poslanim članom čete. To vabilo se mora vročiti v 8 do 14 dneh pred zborovanjem skupščine in se mora obenem označiti tudi dnevni red.

Skupščina je sklepčna, če je navzočna polovica izvršujočih članov, kamor se štejejo tudi člani upravnega in nadzornega odbora. Za sklep o prestanku čete je treba, da je na skupščini, razen članov upravnega in nadzornega odbora, dve tretjini izvršujočih članov navzočnih. Če ni navzočnih zadostno število članov, zboruje druga skupščina z istim dnevnim redom in na istem kraju eno uro pozneje. Ta skupščina je sklepčna neglede na število navzočnih članov.

Vsi sklepi se sklepajo z absolutno večino glasov.

Če so glasovi enako razdeljeni, se šteje, da je tisti predlog sprejet, za katerega je glasoval predsedujoči.

§ 19.

Skupščina čete:

1. voli upravni in nadzorni odbor;
2. pregleduje poročilo upravnega odbora o poslovanju v minulem letu in jemlje poročilo nadzornega odbora na znanje;

3. izroča pismene pohvale gasilcem na predlog poveljstva;

4. sprejema proračun za prihodnje leto;

5. odloča o uporabi društvene imovine;

6. imenuje častne člane na predlog upravnega odbora;

7. sklepa o predlogih upravnega odbora;

8. sklepa o predlogih članov, če so vloženi pri upravnem odboru pismeno tri dni pred zborovanjem skupščine;

9. voli dva predstavnika za župsko skupščino;

10. odloča o pritožbah izključenih članov;

11. odloča o prestanku čete po pristanku dotične gasilske župe.

Člani upravnega in nadzornega odbora se volijo s tajnim glasovanjem; za izvoljenega pa velja, kdor dobi največ glasov. Če so glasovi enako razdeljeni, odloči žreb. Voli se lahko tudi vzklikoma.

Zapisnik skupščine podpišejo predsednik, tajnik, ki vodi skupščinski zapisnik, in kot overovitelja dva člana, ki ju odredi skupščina.

§ 20.

Upravni odbor je sestavljen iz predsednika, vseh članov poveljstva, tajnika, blagajnika, predstavnika vojske in mornarice (če je na sedežu prostovoljne gasilske čete kaj vojske), predstavnika upravnega oblastva (če je četa na sedežu sreza ali sreske izpostave) in predstavnika občine.

§ 21.

Člane upravnega odbora voli skupščina za tri leta izmed gasilcev, in to izmed izvršujočih članov; predsednika, tajnika in blagajnika pa voli lahko tudi izmed podpornih članov.

Po potrebi izvoli lahko upravni odbor tajniku in blagajniku namestnika.

Izpraznjeno odborniško mesto popolni upravni odbor do naslednje skupščine.

Upravni odbor se shaja po potrebi, najmanj pa enkrat v dveh mesecih.

§ 22.

Upravni odbor vodi posle in upravlja imovino čete; odloča o vseh izplačilih in o izterjavi in odpisu članskih prispevkov; določa dnevni red skupščine, podaja glavni skupščini svoje predloge in predloge poedinih članov; predlaga glavni skupščini proračun za naslednje leto; podaja glavni skupščini letno poročilo o poslovanju v minulem letu; izvaja sklepe glavne skupščine; rešuje poročilo nadzornega odbora; sprejema in izključuje člane; daje na predlog poveljstva izvršujočim članom pismene pohvale in ukore; odloča, naj se izvrši zamena nesposobnega gasilskega poslovalca z drugim, sposobnejšim gasilcem in določa čas za opravo vseh gasilskih prireditev.

Upravni odbor je sklepčen, če so navzočni predsednik in najmanj polovica članov odbora. Sklepa se z večino glasov. Če so ti enako razdeljeni, se šteje, da je sprejet tisti predlog, za katerega je glasoval predsedujoči.

Voli se s tajnim glasovanjem; za izvoljenega pa velja, kdor ima največ glasov. Če so glasovi enako razdeljeni, odloči žreb.

Sejni zapisnik podpišejo predsednik, tajnik in dva overovitelja.

§ 23.

Poveljstvo prostovoljne gasilske čete je sestavljeno iz poveljnika čete, njegovega namestnika, tajnika, oddelnih vodij, čuvarja pribora (orodjarja), občinskega inženjerja in občinskega zdravnika.

Tajnik poveljstva je obenem lahko tudi tajnik upravnega odbora.

§ 24.

Poveljstvo skrbi, da se vsi službeni predpisi strogo izvršujejo; pošilja pismene opomine gasilcem, ki svoje

dolžnosti zanemarjajo; predlaga té upravnemu odboru za ukor, odnosno za izključitev.

Poveljstvo ima svoje seje po potrebi; sklicuje jih pa poveljnik, ki jim tudi predseduje. Poveljnika nadomešča njegov namestnik. Za veljavnost sklepov poveljstva je treba, da so navzočni pri seji razen predsedujočega še trije člani.

Sklepa se z večino glasov; če so pa ti enako razdeljeni, je sprejet tisti predlog, za katerega je glasoval predsedujoči.

Zapisnik poveljstva vodi tajnik, ki ga s predsedujočim tudi podpiše.

§ 25.

Posebne pravice in dolžnosti članov upravnega odbora so:

1. Predsednik vodi upravne posle čete, zastopa četo pred oblastvi in proti drugim osebam, sklicuje redne in izredne skupščine in seje upravnega odbora ter jim predseduje, podpisuje s tajnikom vse spise v upravnih, z blagajnikom pa v blagajniških poslih čete in odreja izplačila.

2. Poveljnik načeluje četi v tehničnem pogledu.

Nadomešča predsednika v vseh njegovih pravicah in dolžnostih, kadar je ta zadržan ali če se predsednikovo mesto med letom izprazni. Poveljuje četi na gorišču, vežbališču in pri vseh nastopih. Določa čas za vse vežbe, straže in priprave; vodi številčno stanje čete; na požarišču skrbi, da se doseže enotnost v delu.

3. Podpoveljnik nadomešča zadržanega poveljnika. Z oddelnimi vodjami vežba članstvo; poučuje vse članstvo; vodi popis inventarja in nadzira čuvarja pribora. Po požaru ali vežbi nadzira, da se spravijo gasilno orodje, pribor in oprema v pravilnem stanju v shranišče. Škode, storjene na gasilnem orodju, mora takoj poveljništvu prijaviti.

4. Tajnik opravlja vse pismene posle in vodi statistiko čete; vodi zapisnik v sejah upravnega odbora in

poveljstva kakor tudi na skupščinah; podpisuje poleg predsednika ali njegovega namestnika vse spise; sestavlja letno poročilo za redno skupščino o delovanju čete; je poročevalec na skupščinah, v sejah upravnega odbora in poveljstva. Zadržanega tajnika zastopa v vseh pravicah in dolžnostih namestnik, ki ga izvoli odbor.

5. Blagajnik vodi vse blagajniške posle čete ob nadzoru upravnega odbora; samo blagajnik je upravičen, sprejemati članske in ostale prispevke in dohodke; izplačuje izdatke po pismenem nalogu predsednika, odnosno njegovega namestnika; pobira članarino in ostale društvene terjatve v določenih rokih in jamči osebno za denarno imovino; vodi blagajniške knjige, v vsaki seji poroča upravnemu odboru o blagajniškem stanju, na koncu poslovnega leta pa predloži predpisne sklepne račune; podpisuje poleg predsednika ali njegovega namestnika spise, ki se nanašajo na blagajniško poslovanje čete, sestavlja proračun in ga predlaga upravnemu odboru.

6. Oddelni vodje poveljujejo svojim oddelkom in so dolžni, jih poučevati in vežbati, ter skrbе, da se gasilno orodje, pribor in oprema ne poškodujejo. Zadržanega oddelnega vodjo nadomešča najstarejši rojnik.

7. Čuvar pribora (orodjar) je odgovoren za gasilno orodje, pribor in opremo; nadzira po potrebi glavna in postranska shranišča kakor tudi signale; vodi evidenco o celotni društveni opremi, in to o tisti, ki je v shranišču, kakor tudi o tisti, ki je izročena gasilcem v rabo.

§ 26.

Četa prestane:

1. če to skupščina čete sklene;
2. če jo pristojno oblastvo razpusti.

Skupščina, ki je sklenila, da četa prestani, je upravičena razpolagati glede preostale imovine in pribora, toda samo v namene gasilstva. Če tega ni storila ali če je razpuščena po oblastvu, se morajo najprej poplačati dolgovi čete; preostala gotovina z gasilnim orodjem, priborom in opremo vred pa izročiti občinski upravi tega

kraja, ki gotovino plodonosno naloži, inventar pa po njegovem namenu uporablja. Če se v tem kraju ne ustanovi v treh letih nova gasilska četa, prevzame občinska uprava imovino z vsem prirastkom in inventar ter ga uporabi izključno v gasilske namene.

2. Industrijska in zavodska gasilska četa.

§ 27.

Minister za telesno vzgojo naroda odredi sporazumno z resortnimi ministri, katera industrijska podjetja in kateri zavodi naj osnujejo gasilsko četo.

Številčno stanje čete, gasilne priprave in opremo določi na predlog gasilske banovinske zajednice kraljevska banska uprava po vrsti in velikosti industrijskega podjetja in zavoda.

3. Poklicna (profesionalna) gasilska četa.

§ 28.

Vsi kraji, ki imajo več ko 50.000 prebivalcev, morajo imeti poklicne gasilske čete in potrebni pribor in opremo za gašenje, neglede na to, ali obstoje v kraju gasilske čete ostalih nazivov. Na vsakih začetih 4000 prebivalcev mora biti po en uslužbenec čete; ne sme pa biti manj ko 15 gasilcev.

V vseh krajih od 10.000 do 50.000 prebivalcev, kjer obstoji prostovoljna gasilska četa, morajo vzdrževati občine poleg prostovoljne gasilske čete poklicne gasilce, ki se dodeljujejo prostovoljni gasilski četi in so pod njenim poveljstvom.

Število takih poklicnih gasilcev je zavisno od števila prebivalstva v kraju in pride na vsakih 5000 prebivalcev po en poklicni gasilec.

4. Obvezna gasilska četa.

§ 29.

V vseh mestih z manj ko 50.000 prebivalci, v trgih in kopališčih kakor tudi v vseh zaokroženih (skupinskih)

naseljih z najmanj 2000 prebivalci morajo občine, če nimajo poklicne gasilske čete od najmanj 15 gasilcev ali prostovoljne gasilske čete, izmed svojih občinskih uslužbencev odrediti poveljnika in potrebno število moštva, ki morajo biti kot gasilci strokovno izučeni v ravnanju z gasilnimi pripravami.

V vseh teh krajih, ki imajo več ko 10.000 prebivalcev, se morajo osnovati obvezne gasilske čete z najmanj 15 gasilci. Te občine so dolžne, nabaviti potrebne gasilne priprave in opremo za gašenje.

§ 30.

Industrijsko, zavodsko, poklicno in obvezno četo vodi v tehničnem pogledu poveljstvo gasilske čete omenjenih nazivov, ki je sestavljeno, kakršna je pač potreba gasilske čete, iz poveljnika čete, njegovega namestnika, oddelnih vodij, dalje inženjerja dotičnega industrijskega podjetja ali zavoda, odnosno občinskega inženjerja in občinskega zdravnika pri obvezni gasilski četi. Industrijske in zavodske, poklicne in obvezne gasilske čete pošiljajo na župsko skupščino po dva predstavnika, in to poveljnika in enega člana poveljništva.

II. Gasilska župa.

§ 31.

Vse gasilske čete enega upravnega sreza sestavljajo gasilsko župo z nazivom »Gasilska župa sreza...«.

Sedež župe je v sreskem kraju.

Člani gasilske župe so gasilske čete.

Dva ali več srezov sestavi lahko zase skupno župo z odobritvijo gasilske zajednice. Sedež takšne župe je v enem sreskem kraju; o tem odloča župa.

§ 32.

Naloga župe je: Župa

1. organizira v območju župe gasilske čete;
2. posreduje med gasilsko četo in gasilsko zajednico;

3. nadzira delovanje gasilstva svojega območja in vodi statistiko;

4. usposablja gasilce s prirejanjem vaj, tečajev in predavanj;

5. potrjuje upravo čet in odobruje prestanek čete;

6. sestavlja svoj proračun in ga predlaga zajednici v odobritev;

7. voli svojo upravo;

8. pošilja dva predstavnika, in to župskega gasilskega nadzornika in enega člana uprave, na letno skupščino zajednice;

9. odobruje proračune gasilskih čet.

§ 33.

Vsak član župe ima pravico:

1. udeleževati se skupščin in sestankov;

2. aktivno in pasivno pravico glasa.

Industrijske in zavodske gasilske čete kakor tudi obvezne gasilske čete v krajih z manj ko 10.000 prebivalci, ki imajo manj ko 15 gasilcev, so članice dotične župe samo s posvetovalnim glasom.

§ 34.

Dolžnosti članov župe so:

1. udeleževati se župskih skupščin in sestankov;

2. ravnati se po vseh uredbah in pravilnikih, izdanih na osnovi zakona, in zvesto ter brez ugovora izvrševati vse odredbe in predpise župe.

§ 35.

Župo vodijo župska skupščina, župska uprava in nadzorni odbor.

§ 36.

Župsko skupščino sestavljajo uprava, nadzorni odbor in po dva predstavnika vsake gasilske čete. Eden teh predstavnikov je poveljnik čete, odnosno njegov namestnik.

§ 37.

Župske skupščine so redne in izredne.

Redne skupščine so vsako leto v mesecu februarju, izredne pa, če sklene to uprava župe ali pa to pismeno zahteva vsaj polovica članov z označbo predmetov, ki se bodo razpravljali.

Izredna skupščina se skliče v 14 dneh od dne, ko se zahteva poda.

Skupščine župe se sklicujejo z razglasom v službenem zveznem listu (»Službeni savezni list«) in s pismenim vabilom, poslanim vsem članom župe, ki se vroči najmanj 8 dni pred skupščino ob označbi dnevnega reda.

Župska skupščina zboruje, če je navzočna razen članov uprave in nadzornega odbora polovica članov. Če ni navzočnih zadostno število članov, zboruje druga skupščina z istim dnevnim redom in na istem kraju eno uro pozneje; ta sklepa o vseh predmetih, neglede na število navzočnih.

Sklepa se z absolutno večino glasov. Če so glasovi enako razdeljeni, je sprejet tisti predlog, za katerega je glasoval predsedujoči.

Voli se s tajnim glasovanjem; za izvoljenega pa velja, kdor dobi največ glasov.

Če so glasovi enako razdeljeni, odloči žreb.

Voli se lahko tudi vzklikoma.

Zapisnik o skupščini vodi tajnik in ga podpiše s predsedujočim in dvema članoma, izvoljenima na skupščini, kot overoviteljema.

§ 38.

Župska skupščina:

1. voli upravo in nadzorni odbor;
2. pregleduje poslovanje uprave v minulem letu in sklepa o njem ter o poročilu nadzornega odbora;
3. razpravlja o proračunu za naslednje leto;

4. sklepa o predlogih uprave in društvenih članov, teh poslednjih pa samo, če so predloženi upravi župe najmanj tri dni pred skupščino;

5. sklepa o spajanju župe in o prenosu sedeža župe;

6. voli dva predstavnika za skupščino zajednice.

§ 39.

Uprava župe je sestavljena iz župskega starešine (župski gasilski nadzornik), njegovega namestnika, tajnika, blagajnika, štirih članov, izvoljenih izmed predstavnikov čet, sreskega sanitetnega referenta, občinskega ali sreskega inženjerja (če je kakšen v občini), predstavnika vojske in mornarice (če je na sedežu župe kaj vojske) in po enega predstavnika občnega upravnega oblastva z ozemlja župskega kraja, odnosno tudi z ozemlja sreza.

Po potrebi izvoli župa lahko pomočnika tajniku in blagajniku.

Clane uprave, ki niso izmed gasilcev, imenujejo v upravo župe njihova pristojna oblastva.

§ 40.

Uprava sklepa v sejah, ki jih sklicuje starešina župe. Uprava župe se shaja po potrebi, najmanj pa enkrat v dveh mesecih.

Starešina skliče sejo uprave, če to zahteva polovica župske uprave. Uprava je sklepčna, če je prisotna na seji polovica uprave. Sklepa se z navadno večino glasov. Ob enako razdeljenih glasovih je sprejet tisti predlog, za katerega je glasoval predsedujoči.

Voli se s tajnim glasovanjem; za izvoljenega pa velja, kdor dobi največ glasov. Če so glasovi enako razdeljeni, odloči žreb.

Vabila na seje uprave se pošiljajo najmanj 8 dni pred sejo ob označbi dnevnega reda.

§ 41.

Področje uprave je to-le: Uprava

1. izvršuje sklepe župske skupščine;
2. odloča o vseh poslih gasilske župe, ki ne spadajo v področje župske skupščine;
3. sklepa o sklicu župske skupščine in določa dnevni red;
4. odobruje poročila župskega nadzornika o delovanju čet;
5. voli člane uprave na mesta, izpraznjena med letom;
6. odobruje proračune podrejenih čet;
7. potrjuje upravo podrejenih čet.

§ 42.

Upravo župe volijo člani skupščine na župski skupščini.

Uprava se voli za tri leta.

Izvolitev potrjuje pristojna gasilska zajednica.

§ 43.

Posebne pravice in dolžnosti članov uprave so:

1. Župski starešina (župski gasilski nadzornik) zastopa župo pred oblastvi in proti drugim osebam; vodi administrativne posle župe; sklicuje skupščine župe in seje uprave in jim predseduje; podpisuje s tajnikom vse spise v upravnih, z blagajnikom pa spise v blagajniških poslih župe; odreja izplačila; sestavlja in vodi s pomočjo namestnika župske tečaje in oddaja poveljnikom gasilskih čet in pristojnim oblastvom strokovna mnenja; nadzira tehniško delo in sposobnost prostovoljnih, industrijskih in obveznih gasilskih čet ter vodi te na župskih zborih, na gorišču pa, kjer sodeluje več gasilskih čet, prevzema poveljstvo; odstranja vse nedostatke, ki so nastali v župi, in posreduje pri sporih, nastalih medsebojno med četami kakor tudi med temi in občinami; zastopa župo s še enim članom na skupščini zajednice.

2. Namestnik župskega starešine podpira starešino v vseh starešinskih poslih; nadomešča župskega starešino v vseh pravicah in dolžnostih, kadar je ta iz kakršnegakoli razloga zadržan, izvrševati svoje pravice in dolžnosti.

3. Tajnik vodi vse administrativne posle župe po navodilih starešine; vodi statistiko župe; pripravlja s starešino predloge za seje in skupščine; vodi sejne in skupščinske zapisnike in podpisuje s starešino župe vse administrativne spise.

4. Blagajnik vodi vse blagajniške in računске posle župe; on edini sprejema vse denarne prispevke, hrani gotovino in ostalo župsko imovino in je za svoje poslovanje materialno odgovoren; podpisuje poleg starešine vse spise in rešitve, ki se nanašajo na blagajniško poslovanje župe; vrši izplačila samo na pismeni nalog župskega starešine; podaja župski upravi in skupščini blagajniško poročilo o stanju blagajne in sestavlja proračun za naslednje leto.

§ 44.

Za ozemlje mest Beograda, Pančeva in Zemuna se ustanovi za gasilske čete tega ozemlja posebna gasilska župa, ki je zastopana po svojem predstavniku v gasilski zvezi, pod katere neposrednim nadzorstvom je.

Organizacijo in poslovanje te župe kakor tudi pravice in dolžnosti članov župe predpiše z uredbo minister za telesno vzgojo naroda.

III. Gasilska zajednica.

§ 45.

Vse gasilske župe ene banovine sestavljajo gasilsko zajednico te banovine na sedežu banovine. Člani gasilske zajednice so gasilske župe. Gasilska zajednica je lahko tudi zunaj sedeža banovine, če so za to posebni razlogi. O tem odloči na predlog zveze minister za telesno vzgojo naroda.

§ 46.

Naloga gasilske zajednice je ta-le: Gasilska zajednica

1. izvršuje sklepe gasilske zveze glede enotne organizacije gasilske službe po gasilskih navodilih in predpisih, izdanih od gasilske zveze;

2. izvršuje odločbe zveze glede razvoja in gojitve viteštva z nacionalnim, moralnim in telesnim vzgajanjem;

3. nadzira delovanje gasilskih žup, po teh pa tudi delovanje gasilskih čet;

4. podaja kraljevski banski upravi predloge o razdelitvi tistega dela gasilskega sklada, ki se dodeljuje gasilskim župam in četam te banovine;

5. opravlja skupščine zajednice in voli upravo;

6. voli predstavnike gasilske zajednice v upravo gasilske zveze kraljevine Jugoslavije;

7. odobruje uprave gasilskih žup;

8. sestavlja svoj proračun in ga predlaga zvezi v odobritev ter odobruje proračune žup;

9. podpira državna in samoupravna oblastva v vprašanjih, ki se nanašajo na organizacijo gasilske službe;

10. vodi statistiko o gasilstvu dotične banovine;

11. nadzira in vodi tečaje zajednice in žup za izobražanje gasilskih poslovalcev.

§ 47.

Vsak član zajednice ima pravico:

1. udeleževati se po svojih predstavnikih skupščin in sestankov zajednice;

2. aktivno in pasivno pravico glasa.

§ 48.

Dolžnosti članov zajednice so:

1. udeleževati se skupščin in sestankov zajednice;

2. ravnati se po vseh predpisih, navodilih in odredbah zajednice, izdanih na osnovi zakonske pooblastitve.

§ 49.

Gasilsko zajednico vodijo skupščina, osrednji odbor, starešinstvo in nadzorni odbor.

§ 50.

Skupščino zajednice sestavljajo osrednji odbor, nadzorni odbor in po dva predstavnika vsake gasilske župe dotične banovine. Eden predstavnikov je župski starešina (župski gasilski nadzornik) ali njegov namestnik.

§ 51.

Skupščine zajednice so redne in izredne. Redne skupščine so vsako leto v mesecu marcu, izredne pa, če to sklene osrednji odbor ali pa pismeno zahteva polovica članov in označi predmet, ki se naj razpravlja. Izredna skupščina se skliče v 14 dneh od dne vročene zahteve.

Skupščine zajednice se sklicujejo z razglasom v službenem zveznem listu in s pismenim vabilom, poslanim vsem članom zajednice. Vabila se morajo vročiti najmanj 8 dni pred zborovanjem skupščine ob označbi dnevnega reda.

Skupščina zajednice zboruje, če je razen članov osrednjega in nadzornega odbora navzočnih polovica članov. Če ni zadostno število članov navzočnih, zboruje druga skupščina z istim dnevnim redom in na istem kraju eno uro pozneje; ta sklepa o vseh predmetih, ne glede na število navzočnih.

Sklepa se z absolutno večino glasov. Če so glasovi razdeljeni, je sprejet tisti predlog, za katerega je glasoval predsedujoči.

Volitev se vrši s tajnim glasovanjem; za izvoljenega pa velja, kdor dobi največ glasov.

Če so glasovi enako razdeljeni, odloči žreb.

Voli se lahko tudi vzklikoma.

Zapisnik skupščine vodi tajnik in ga podpisuje s predsedujočim in dvema članoma, izvoljenima na skupščini, kot overoviteljema.

§ 52.

Skupščina zajednice:

1. voli osrednji in nadzorni odbor;
2. voli predstavnika zajednice v upravo gasilske zveze;
3. pregleduje poslovanje osrednjega odbora in sta-rešinstva v minulem letu in sklepa o tem in o poročilu odbora;
4. razpravlja proračun za naslednje leto;
5. odloča o predlogih osrednjega odbora in članov zajednice, teh poslednjih pa samo, če so predloženi sta-rešinstvu najmanj 3 dni pred skupščino;
6. določa višino članarine za naslednje leto;
7. ustanavlja potrebne odseke.

§ 53.

Osrednji odbor gasilske zajednice je izvrševalni in predstaviteljski organ gasilske zajednice. Sedež mu je na sedežu gasilske zajednice.

Osrednji odbor je sestavljen iz starešine zajednice;

dveh podstarešin;

tajnika;

gasilskega inspektorja, po potrebi tudi njegovega pomočnika;

blagajnika;

8 članov, izvoljenih na skupščini;

predstavnika vojske in mornarice; in

predstavnika kraljevske banske uprave.

Člane osrednjega odbora gasilske zajednice iz gasilskih organizacij, razen gasilskega inspektorja in po potrebi tudi njegovega pomočnika, voli skupščina zajednice; gasilskega inspektorja (in njegovega pomoč-

nika) voli in postavlja pa osrednji odbor. Ti člani se volijo za dobo treh let.

Služba gasilskega inspektorja in po potrebi tudi njegovega pomočnika je stalna, z mesečno plačo, ki jo določi vsaka gasilska zajednica po svojih gmotnih sredstvih.

Predstavnika vojske in mornarice imenuje pristojno armijsko poveljstvo, predstavnika kraljevske banske uprave pa imenuje ban.

Vsi člani osrednjega odbora imajo odločujočo pravico glasa, razen gasilskega inspektorja (in njegovega pomočnika), ki ima samo posvetovalno pravico.

§ 54.

Področje osrednjega odbora je, da ta:

1. izvršuje sklepe skupščine zajednice;
2. upravlja imovino gasilske zajednice;
3. postavlja potrebno osebje (inspektorja, njegovega pomočnika, pomožnega tajnika itd.) in jim določa plače in ostale prejemke;
4. sestavlja proračun za naslednje leto in ga predlaga skupščini v odobritev;
5. oddaja oblastvom in gasilskim organizacijam strokovna mnenja;
6. podaja poročilo skupščini gasilske zajednice;
7. podaja predlog kraljevski banski upravi o porazdelitvi tistega dela gasilskega sklada, ki se nanaša na gasilske župe in gasilske čete;
8. razpravlja o predlogih in tožbah žup in čet in podaja predloge gasilski zvezi, kolikor se nanašajo na gasilstvo vobče;
9. določa kraj in čas skupščine;
10. odobruje proračune gasilskih žup;
11. potrjuje uprave gasilskih žup;
12. voli na izpraznjena mesta v odboru druge osebe do naslednje skupščine;

13. pregleduje poročila gasilskega inspektorja o stanju gasilstva v tehničnem pogledu;

14. daje vidna priznanja zaslužnim gasilcem.

§ 55.

Osrednji odbor sklepa v sejah, ki jih skliče starešina zajednice. Osrednji odbor se shaja po potrebi, najmanj pa enkrat v dveh mesecih. Starešina zajednice skliče osrednji odbor na sejo, če zahteva to polovica odbora.

Osrednji odbor je sklepčen, če je prisotnih polovica članov odbora. Sklepa se z navadno večino glasov. Ob enako razdeljenih glasovih je sprejet tisti predlog, za katerega je glasoval predsedujoči.

Poziv na sejo se pošilja najmanj 10 dni pred sejo.

Voli se s tajnim glasovanjem; za izvoljenega pa velja, kdor dobi največ glasov. Če so glasovi enako razdeljeni, odloči žreb.

§ 56.

Starešinstvo je sestavljeno iz starešine, obeh podstarešin, tajnika, blagajnika, gasilskega inspektorja (in njegovega pomočnika).

Starešinstvo gasilske zajednice sprejema in rešuje vse dopise in izvršuje vse redne posle po sklepih skupščine in osrednjega odbora. Za svoje poslovanje je starešinstvo odgovorno osrednjemu odboru.

Starešinstvo vodi statistiko gasilstva svoje banovine. Razpolaga do zneska 10.000 dinarjev. Starešinstvo se shaja po potrebi na poziv starešine in je sklepčno, če so navzočni trije člani.

Sklepa se z navadno večino glasov. Če so glasovi enako razdeljeni, je sprejet tisti predlog, za katerega je glasoval predsedujoči. Če je starešina odsoten, ga nadomešča podstarešina po vrstnem redu izvolitve.

§ 57.

Posebne pravice in dolžnosti članov osrednjega odbora:

1. Starešina zajednice vodi administrativne posle zajednice; zastopa zajednico pred oblastvi in proti drugim osebam; sklicuje skupščine, seje osrednjega odbora in starešinstva in jim predseduje; nadzira poslovanje tajnika, blagajnika in ostalih poslovalcev; nakazuje izplačilo vseh izdatkov in podpisuje s tajnikom vse administrativne, z blagajnikom pa vse blagajniške spise. Starešina zajednice je upravičen, vršiti izplačila do 1000 dinarjev.

2. Podstarešini nadomeščata po vrstnem redu izvolitve starešino v vseh pravicah in dolžnostih, če je ta odsoten ali kakorkoli zadržan v izvrševanju dolžnosti.

3. Tajnik je poročevalec na skupščini in v sejah osrednjega odbora in starešinstva; sestavlja zapisnike skupščin, osrednjega odbora in starešinstva in jih podpisuje s predsedujočim; opravlja vse dopisovanje in hrani arhiv zajednice.

Po potrebi se tajniku lahko dodeli pomočnik, ki ga nadomešča, če je zadržan.

4. Blagajnik opravlja vse blagajniške posle zajednice ob nadzorstvu starešinstva; samo blagajnik je upravičen, upravljati denarno imovino; opravlja izdatke po pismenem nalogu starešine; predlaga poročilo skupščini, osrednjemu odboru in starešinstvu o imovinskem stanju zajednice.

Po potrebi se blagajniku lahko dodeli pomočnik, ki ga nadomešča, če je zadržan.

5. Gasilski inspektor vodi in nadzira tehniško službo gasilstva in je dolžan, osebno pregledati najmanj enkrat na leto delovanje gasilskih žup, po potrebi pa tudi gasilskih čet. Od tega nadzora so izvzete vse poklicne gasilske čete. Inspektor nadzira in ocenja poslovanje in sposobnost župskih in gasilskih nadzornikov; prireja in vodi tečaje gasilske zajednice, po potrebi tudi tečaje

žup; podaja poročilo o tehniškem delovanju v banovini kakor tudi o stanju gasilstva in o uspehu tečajev starešinstvu, osrednjemu odboru in skupščini. Je uradnik zajednice in mu gre kot takšnemu samo posvetovalna pravica glasa tako v starešinstvu kakor tudi v osrednjem odboru in na skupščini.

6. Pomočnik gasilskega inspektorja podpira tega v njegovih dolžnostih in ga nadomešča v vseh pravicah in dolžnostih, kadar je zadržan.

IV. Gasilska zveza kraljevine Jugoslavije.

§ 58.

Gasilska zveza kraljevine Jugoslavije je vrhovni predstavnik in vodja vseh gasilskih organizacij v državi, ki so ji podrejene neposredno in po gasilskih zajednicah in župah v vseh vprašanjih, ki izhajajo iz §§ 59. in 60. tega zakona.

Zvezi je sedež v Beogradu.

§ 59.

Med naloge gasilske zveze spada to, da

1. načinja in razpravlja občna vprašanja gasilske organizacije v kraljevini Jugoslaviji;

2. pospešuje, organizira in enotno ureja celotno gasilsko službo in izdaja gasilska navodila in predpise glede strokovne izobrazbe in enotnega poslovanja vseh podrejenih organizacij;

3. določa tipe gasilnega orodja, pribora in opreme;

4. izvršuje naredbe ministrstva za telesno vzgojo naroda in razen tega tudi ostalih ministrstev, kolikor se nanašajo na gasilstvo, ter podaja predloge in oddaja strokovna mnenja dotičnim ministrstvom;

5. vrši propagando po uradnem listu, knjigah, brošurah in pod.;

6. skrbi za razvoj in gojitev viteštva in požrtvovalnosti z nacionalnim, moralnim in telesnim vzgajanjem članov;

7. sestavlja letni proračun in ga predlaga ministru za telesno vzgojo naroda v odobritev;

8. pregleduje in odobruje proračun gasilskih zajednic in gasilske župe za Beograd, Pančevo in Zemun;

9. potrjuje uprave gasilskih zajednic in gasilske župe za Beograd, Pančevo in Zemun.

§ 60.

Svoj namen dosega s tem, da

1. nadzira gasilske zajednice in sodeluje z njimi;

2. podpira državna in samoupravna oblastva v vprašanjih, ki se nanašajo na organizacijo gasilske službe;

3. vodi statistiko celotnega gasilstva;

4. skrbi, da se gasilci zavarujejo za nezgode, boizen, onemoglost, starost in smrt.

§ 61.

Gasilsko zvezo kraljevine Jugoslavije upravljata: zvezna uprava in zvezno starešinstvo.

§ 62.

Zvezna uprava je sestavljena:

1. iz predstavnikov gasilskih zajednic po številu izvršujočih članov vseh gasilskih čet te zajednice, pri čemer je vzeti na vsakih začetih 10.000 članov po enega predstavnika;

2. iz enega predstavnika gasilske župe za Beograd, Pančevo in Zemun;

3. iz po enega predstavnika ministrstev za notranje posle, za vojsko in mornarico, za socialno politiko in narodno zdravje in za telesno vzgojo naroda;

4. iz enega predstavnika inspekcije državne brambe v ministru za vojsko in mornarico;

5. iz enega predstavnika zveze mest kraljevine Jugoslavije;

6. iz enega predstavnika zveze občin kraljevine Jugoslavije.

§ 63.

Člane uprave gasilske zveze izmed gasilcev volijo gasilske zajednice in gasilska župa za Beograd, Pančevo in Zemun za 3 leta. Izvolitev potrди minister za telesno vzgojo naroda. Če minister izvolitve te uprave ne potrди, mu je predložiti druge osebe; če pa minister tudi izvolitve novo predloženih oseb ne potrди, lahko sam imenuje predstavnike gasilskih zajednic v zvezno upravo.

§ 64.

Področje zvezne uprave je to-le: Zvezna uprava

1. določa delovne smernice glede vseh gasilskih vprašanj v državi in izdaja v ta namen zvezne predpise in navodila;

2. določa v prid enotnega ustroja gasilstva norme in tipe glede gasilnega orodja, pribora in opreme;

3. skrbi za otvoritev šole in tečajev za enotno izobraževanje gasilskih poslovalcev;

4. predpiše enotno poveljevanje, uniformo, odlikovanja in priznanja;

5. skrbi za enotno zavarovanje gasilcev in razvrstitev vseh strokovnih in administrativnih uradnikov celotne gasilske organizacije;

6. postavlja glavnega tajnika, vrhovnega inspektorja, glavnega urednika uradnega zveznega lista in druge potrebne uradnike in jim določa plačo;

7. določa članom zvezne uprave, starešinstva in uradnikom zveze povračilo potnih stroškov za vsa potovanja;

8. voli zvezno starešinstvo.

§ 65.

Zvezno starešinstvo je sestavljeno iz zveznega starešine, dveh podstarešin, glavnega tajnika, vrhovnega in-

spektorja gasilske službe, glavnega urednika uradnega gasilskega lista, predstavnikov ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje in za telesno vzgojo naroda in predstavnika inspekcije državne obrambe v ministrstvu za vojsko in mornarico.

§ 66.

Starešinstvo gasilske zveze kraljevine Jugoslavije je izvrševalni organ zveze. Opravlja vse redne zvezne posle po sklepah zvezne uprave, vodi statistiko gasilstva za vso državo, postavlja pomožno osebje in mu določa prejemke; rešuje predloge zajednic; pregleduje poročila vrhovnega gasilskega inspektorja o stanju gasilstva v državi; potrjuje uprave zajednic ter njihove proračune in proračune gasilske župe za Beograd, Pančevo in Zemun; sestavlja proračun zveze; oddaja strokovna mnenja; daje smernice glede urejanja uradnega lista; ocenja in priporoča strokovne knjige in brošure; skrbi za razvoj in gojitev viteštva in požrtvovalnosti z nacionalnim in telesnim vzgajanjem gasilcev in zaslišuje predloge in mnenja tehniškega sveta ter jih pošilja zvezni upravi v rešitev.

§ 67.

Zvezna uprava se shaja po potrebi, najmanj pa štirikrat na leto. Zvezno upravo sklicuje starešina s pismenim pozivom, ki se mora vročiti najmanj 20 dni pred sejo ob označbi dnevnega reda. V nujnih primerih se skliče zvezna uprava lahko tudi v krajšem roku. Sejo zvezne uprave mora starešina sklicati, če zahteva to polovica članov zvezne uprave.

Zvezna uprava je sklepčna, če je pri seji navzočnih polovica vseh članov zvezne uprave; sejam zvezne uprave predseduje starešina, sklepa se pa z večino navzočnih glasov. Če so glasovi enako razdeljeni, je sprejet tisti predlog, za katerega je glasoval predsedujoči.

Voli se s tajnim glasovanjem ali vzklikoma.

Če so pri tajnem glasovanju glasovi enako razdeljeni, odloči žreb.

Zapisnik zvezne uprave vodi tajnik in ga podpisuje s starešino in dvema članoma kot overoviteljema.

§ 68.

Seje starešinstva so po potrebi, najmanj pa enkrat vsak mesec. Seje starešinstva sklicuje starešina s pismenim vabilom, ki se vroči vsem članom 8 dni prej. V zelo nujnih primerih se skliče starešinstvo na sejo lahko v krajšem roku. Sejo starešinstva mora starešina sklicati, če to zahteva najmanj polovica članov.

Starešinstvo je sklepčno, če so navzočni razen predsedujočega še 4 člani. Starešinstvu predseduje zvezni starešina, sklepa se pa z večino glasov navzočnih članov. Če so glasovi enako razdeljeni, je sprejet predlog, za katerega je glasoval predsedujoči. Zapisnik starešinstva vodi tajnik in ga podpisuje s predsednikom in dvema članoma kot overoviteljema.

§ 69.

Posebne pravice in dolžnosti članov zveznega starešinstva:

1. Zvezni starešina vodi administrativne posle zveze. Zastopa zvezo pred oblastvi in proti drugim osebam, sklicuje upravo in starešinstvo zveze in jima predseduje; nadzira poslovanje tajnika in ostalih zveznih poslovalcev; nakazuje izplačila vseh izdatkov; podpisuje s tajnikom vse administrativne spise.

2. Zvezni podstarešini nadomeščata po vrstnem redu izvolitve starešino, če je odsoten.

3. Glavni tajnik je šef zvezne pisarne; upravlja vse posle zveze; je poročevalec v zvezni upravi in starešinstvu; sestavlja zapisnike uprave in starešinstva in hrani zvezni arhiv. Glavnemu tajniku se dodeli kot pomočnik tajnik, ki ga nadomešča samo v administrativnih poslih in je kot takšen namestnik šefa zvezne pisarne.

Glavni tajnik je stalen uradnik gasilske zveze.

4. Vrhovni gasilski inspektor skrbi za celotno službo gasilstva; izvršuje vse sklepe zvezne uprave in starešinstva.

Sestavlja predloge glede enotne organizacije in ureditve gasilske službe in enotne izobrazbe poslovalcev kakor tudi glede določanja tipov za gasilno orodje, pribor in opremo in jih predlaga v pregled tehniškemu svetu, ta pa starešinstvu, ki jih predloži dalje zvezni upravi v rešitev; nadzira in ocenja poslovanje gasilskih inspektorjev zajednic, župskega nadzornika za Beograd, Pančevo in Zemun in poveljnikov vseh poklicnih gasilskih čet; podaja starešinstvu in zvezni upravi poročilo o stanju gasilstva v državi. Je stalen uradnik zveze in je podrejen v administrativnem pogledu zveznemu starešini in glavnemu tajniku.

5. Glavni urednik službenega zveznega lista je uradnik zveze in je njegova dolžnost, urejati list po navodilih zvezne uprave. Sestavlja proračun službenega zveznega lista in ga predlaga starešinstvu.

§ 70.

Tehniški svet zveze je sestavljen iz vseh gasilskih inspektorjev zajednic in poveljnika poklicne gasilske čete mesta Beograda, vrhovnega gasilskega inspektorja, predstavnikov ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje in za telesno vzgojo naroda in predstavnika inspekcije državne obrambe pri ministrstvu za vojsko in mornarico.

Tehniški svet se shaja po potrebi na poziv vrhovnega gasilskega inspektorja, ki mu tudi predseduje; razpravlja pa vsa strokovna gasilska vprašanja. Sklepi tehniškega sveta se smatrajo za predloge starešinstvu, odnosno zvezni upravi.

Sklepa se z navadno večino navzočih; morebitna ločena mnenja se morajo sporočiti starešinstvu obenem s sklepi.

V. Občne odredbe.

§ 71.

Pri vsaki prostovoljni gasilski četi, gasilski župi in gasilski zajednici obstoji nadzorni odbor 5 oseb izmed gasilcev dotične edinice, izvoljenih na skupščini za dobo, za katero je izvoljena uprava dotične naprave.

Član nadzornega odbora ne more biti obenem tudi član uprave te edinice.

Nadzorni odbor voli izmed sebe predsednika in zapisnikarja. Predsednik sklicuje seje nadzornega odbora in jim predseduje, zapisnikar pa vodi zapisnik.

Nadzorni odbor sme ob vsakem času pregledati blagajniške knjige in spise, blagajno in imovinsko stanje svoje naprave. Mora pa to storiti najmanj enkrat na leto, pred skupščino.

Ce se izprazni mesto v nadzornem odboru, dokler traja ta doba, ga opolnijo z volitvijo upravni odbor čete, uprava župe in osrednji odbor zajednice izmed gasilcev za dobo, dokler traja mandat nadzornega odbora.

Nadzorni odbor sklepa z navadno večino navzočnih glasov; če so pa glasovi enako razdeljeni, je sprejet tisti predlog, za katerega je glasoval predsednik.

Nadzorni odbor je sklepčen, če sta na seji navzočna razen predsednika še najmanj dva člana.

Nadzorni odbor predlaga poročilo o poslovanju in izvidu upravnemu odboru pri četi, upravi župe in osrednjemu odboru pri zajednici, odnosno skupščini svoje naprave.

Ce opazi nadzorni odbor hude nepravilnosti v poslovanju upravnih organov, mora zahtevati sklic izredne skupščine dotične naprave.

§ 72.

Za poslovalca v katerikoli gasilski edinici sme biti izvoljen, kdor je opravil strokovni izpit za poslovalca po predpisih, izdanih od zvezne uprave.

§ 73.

Pri požaru v državnih in zasebnih gozdovih, v industrijskih in rudarskih podjetjih, požaru na prometnih žilah, katastrofalnih požarih v naseljih, kakor tudi ob drugih večjih katastrofalnih dogodkih, potresu, eksplozijah v rudnikih, poplavam, epidemijah, endemijah itd. so vse okolne gasilske čete na poziv upravnega oblastva zavezane, priti kar najhitreje na pomoč.

§ 74.

Gasilske organizacije in čete vseh nazivov se morajo — tako v svoji službi ob času rednega stanja kakor tudi ob izvajanju vseh pripravljanih odredb, če se uporablja člen 1. zakona o državni brambi* — strogo ravnati po vseh navodilih, izdanih od ministrstva za vojsko in mornarico (inspekcije državne brambe). Ta navodila dobivajo gasilske organizacije po gasilski zvezi kraljevine Jugoslavije.

§ 75.

Gasilska organizacija, ki je upravičena odobriti izvoljeno upravo nižje gasilske edinice, lahko iz opravičenih razlogov odstrani in izmenja poedinega poslovalca ali razreši dolžnosti tudi vso upravo. Gasilska edinica, kateri je bil kakšen poslovalec odstranjen ali izmenjan, mora opolniti upravo z drugim na način, določen s tem zakonom. Če se tudi ta odstrani, imenuje nadzorna edinica osebo na izpraznjeno mesto; če se pa vsa uprava razreši dolžnosti, imenuje ista nadzorna edinica začasno upravo, ki opravlja samo najnujnejše in neodložne posle in skliče v zakonskem roku izredno skupščino zaradi izvolitve stalne uprave.

B. Gmotna sredstva.

§ 76.

Gmotne izdatke za vzdrževanje gasilskih organizacij trpe:

---

* »Službeni list« št. 186/30 iz 1. 1930.

1. vse domače in inozemske zavarovalne družbe in društva zoper požar po § 77. tega zakona;
2. zasebna industrijska podjetja in zavodi;
3. ministrstvo za telesno vzgojo naroda;
4. vsa ministrstva, v katerih področju so osnovane gasilske čete;
5. vse občine, kjer gasilske čete obstoje ali se morajo po tem zakonu ustanoviti;
6. gasilske organizacije iz prispevkov svojih članov, daril, volil, dohodkov od prireditev in podobno.

§ 77.

Vse zavarovalne družbe (delniške in vzajemne) in društva zoper požar ter vobče vsak trgovinski obrat, ki se bavi z zavarovanjem za požar, plačuje iz lastnih sredstev 6% od premij, pobranih za požarno zavarovanje objektov (premičnih in nepremičnih stvari), ki leže na ozemlju kraljevine Jugoslavije; ta prispevek se ne sme k premiji priračuniti.

Te prispevke pobira banska uprava, za Beograd, Pančevo in Zemun pa uprava mesta Beograda.

Podrobnejše določbe o predpisu in pobiranju prispevkov v gasilski sklad, o nadzoru nad vplačilom in o upravljanju gasilskega sklada predpiše z uredbo minister za telesno vzgojo naroda.

§ 78.

Iz prispevkov zavarovalnih družb in društev zoper požar se ustanovi v vsaki banovini gasilski sklad te banovine, pri upravi mesta Beograda pod nadzorstvom ministrstva za telesno vzgojo naroda pa gasilski sklad za Beograd, Pančevo in Zemun.

§ 79.

Iz banovinskih gasilskih skladov se dodeljuje:

1. 10% gasilski zvezi kraljevine Jugoslavije;
2. 20% gasilski zajednici banovine;
3. 10% gasilskim župam banovine;

4. 60% prostovoljnim in poklicnim gasilskim četam banovine.

§ 80.

Iz gasilskega sklada za Beograd, Pančevo in Zemun se dodeljuje:

- 30% gasilski zvezi kraljevine Jugoslavije;
- 10% gasilski župi za Beograd, Pančevo in Zemun;
- 60% ostane za prostovoljne in poklicne gasilske čete za ozemlje Beograda, Pančeva in Zemuna.

§ 81.

Gasilski zvezi kraljevine Jugoslavije iz gasilskih skladov poedinih banovin in iz gasilskega sklada za Beograd, Pančevo in Zemun dodeljene vsote so namenjene:

1. za pokrivanje vseh razhodkov, povzročenih po potrebi vzdrževanja gasilske zveze, in vseh stroškov v zvezi z organizacijo in izpopolnitvijo gasilstva vobče;
2. za otvarjanje in vzdrževanje gasilske šole in tečajev;
3. za nagrajanje, tiskanje in razširjanje potrebnih tehniških gasilskih navodil, pravilnikov, poslovnikov in drugih navodil, ki jim je namen, širiti v narodu zdrave pojme o gasilstvu.

§ 82.

Gasilski zajednici dodeljene vsote so namenjene:

1. za pokrivanje vseh razhodkov, povzročenih po potrebi vzdrževanja gasilske zajednice, in vseh stroškov v zvezi z organizacijo in izpopolnitvijo gasilstva dotične banovine;
2. za otvarjanje in vzdrževanje gasilskih tečajev pri zajednicah.

§ 83.

Gasilskim župam dodeljene vsote so namenjene:

1. za pokrivanje vseh razhodkov, povzročenih po potrebi vzdrževanja gasilske župe, in vseh stroškov v zvezi z organizacijo in izpopolnitvijo gasilstva dotične župe;
2. za vzdrževanje župskih gasilskih tečajev.

§ 84.

Gasilskim četam dodeljene vsote so namenjene:

1. za nabavo in popravilo gasilnih priprav, pribora in opreme;
2. za odpremo sposobnih gasilcev v gasilske tečaje;
3. za vse redne razhodke, določene z odobrenim proračunom.

§ 85.

Zasebna industrijska podjetja in zavodi so dolžni, vzdrževati ob svojih stroških gasilske čete in nabaviti določeni pribor za gašenje po § 27. tega zakona.

§ 86.

Ministrstvo za telesno vzgojo postavi vsako leto v proračun vsote, potrebne za organizacijo gasilske službe.

§ 87.

Ministrstva, ki imajo svoja industrijska in rudarska podjetja, prometne in podobne naprave, so dolžna, organizirati in vzdrževati gasilske čete in jih zalagati z najpripravnejšim gasilnim priborom. Take čete se smatrajo za članice gasilske organizacije z vsemi pravicami in dolžnostmi, določenimi s tem zakonom.

§ 88.

Občine, ki so doslej pobirale gasilske doklade, pobirajo té še dalje in se morajo uporabljati doklade izključno za gasilske namene.

Tiste občine, ki so po §§ 28. in 29. tega zakona zavezane, ustanoviti gasilske čete in nabaviti potrebni pribor in opremo za gašenje, kakor tudi občine, v katerih obstoje prostovoljne gasilske čete, morajo po svoji zmožnosti dajati v ta namen na razpolago gmotna sredstva za postopno nabavo gasilnega pribora in opreme za gašenje v prid požarni varnosti.

C. Prehodne in končne odredbe.

§ 89.

Vse prostovoljne, poklicne, industrijske in zavodske čete, društva in požarniške družine, gasilske župe, gasilske zajednice in zveze, ki so doslej obstojale, se morajo prilagoditi temu zakonu v treh mesecih, ko zadobi zakon moč, a vrše do izvolitve nove uprave svojo dolžnost z dosedanjo upravo.

§ 90.

Minister za telesno vzgojo naroda imenuje prvo upravo in starešinstvo gasilske zveze kraljevine Jugoslavijē, kateri je poleg rednega poslovanja dolžnost, da v 3 mesecih, ko zadobi ta zakon moč:

1. izvede celotno organizacijo gasilstva po tem zakonu pri vseh sedanjih gasilskih organizacijah;

2. določi čas, ko se naj sestanejo skupščine prostovoljnih gasilskih čet, gasilskih žup in zajednic zaradi izvolitve uprav po določbah tega zakona;

3. izvede spojitev »Banatskog vatrogasnog saveza« v Pančevu in »Saveza dobrovoljnih vatrogasnih društava za Bačku i Baranju« v Somboru v eno gasilsko zajednico Dunavske banovine;

4. posreduje pri ustanavljanju gasilskih zajednic v Vardarski, Zetski, Primorski in Moravski banovini po komisarju, ki ga imenuje minister za telesno vzgojo naroda.

Komisar vodi nadzor nad gasilskimi četami v dotičnih banovinah in skliče v določenem času predstavnike gasilskih čet ter vodi skupščine, na katerih se opravijo volitve uprav teh gasilskih zajednic.

Če iz tehniških ali iz kakršnihkoli drugih razlogov gasilskih zajednic v gorenjih banovinah ne bo mogoče ustanoviti, se pooblasti minister za telesno vzgojo naroda, da predpiše s posebno uredbo najprimernejši način, kako je vršiti nadzor nad gasilskimi četami, nad orga-

nizacijo gasilstva in porazdelitvijo gasilskih skladov v smislu tega zakona.

§ 91.

V banovinah, kjer je zaradi malega števila gasilskih čet, slabe naseljenosti in terenskih razmer nemogoče, ustanoviti gasilske župe, se té do nadaljnjih odredb gasilske zveze v teh banovinah ne osnujejo. Člani gasilske zajednice v teh banovinah so vse gasilske čete dotične banovine.

Gasilsko četo zastopa v gasilski zajednici samo en predstavnik, in to poveljnik čete, odnosno njegov namestnik, ki ima iste pravice in dolžnosti proti gasilski zajednici, kakor starešina gasilske župe v banovinah, kjer obstoje gasilske župe.

Razmerje gasilske zajednice proti gasilskim četam je neposredno, tako glede nadzora, potrjevanja četnih uprav in njihovih proračunov kakor tudi glede izvrševanja dolžnosti gasilske čete proti zajednici.

§ 92.

Če se v poedinih srezih v banovinah, kjer niso ustanovljene gasilske župe, pokaže potreba, ustanoviti gasilske župe, odnosno če obstoji na ozemlju enega ali več srezov zadostno število gasilskih čet, se ustanovi na predlog gasilske zajednice z odločbo gasilske zveze gasilska župa.

Tako ustanovljena gasilska župa ima, dasi niso vse gasilske čete dotične banovine včlanjene v gasilskih župah, vse pravice in dolžnosti gasilske župe, določene s tem zakonom, le s to razliko, da ima predstavnik take župe (župski gasilski nadzornik) na skupščini gasilske zajednice toliko glasov, kolikor je gasilskih čet včlanjenih v dotični župi, ki jo on predstavlja.

Ta izjema velja dotlej, dokler ne ustanovi najmanj polovica gasilskih čet v gasilski zajednici svoje gasilske župe. V tem primeru morajo ustanoviti ostale gasilske čete gasilske župe neglede na oddaljenost in število.

Odločbo o načinu razporeditve gasilskih čet v gasilske župe izda gasilska zveza kraljevine Jugoslavije.

§ 93.

V gasilskih zajednicah, v katerih so gasilske župe deloma ustanovljene, se dodeljuje 10%ni prispevek iz gasilskega sklada gasilskim župam sorazmerno s številom gasilskih čet, včlanjenih v dotični župi; ostanek pa upravlja kraljevska banska uprava in ga uporablja za ustanovitev novih žup.

V gasilskih zajednicah, kjer gasilske župe sploh niso ustanovljene, ostane 10%ni prispevek iz banovinskih gasilskih skladov na upravljanju pri kraljevskih banskih upravah in se uporablja za ustanovitev gasilskih žup in pospeševanje gasilstva vobče na ozemlju dotične banovine.

§ 94.

Občine, ki so po tem zakonu zavezane, ustanoviti poklicne in obvezne gasilske čete, so dolžne, ko dobi ta zakon moč, sestaviti čete in nabaviti pribor za gašenje ter v dveh letih gasilske čete popolnoma organizirati tako glede moštva kakor glede materiala, da se doseže požarna varnost.

§ 95.

Dokler se ne izpopolni v državi industrija za izdelavo potrebnih gasilnih priprav, orodja in materiala, so vsi izdelki tujega izvora oproščeni carine po potrdilih, ki jih izda ministrstvo za telesno vzgojo naroda.

§ 96.

Minister za promet se pooblasti, da predpiše v sporazumu z ministrom za telesno vzgojo naroda s posebno uredbo ugodnosti za vožnjo gasilcev in njih pribora ob večjih požarih in drugih elementarnih nezgodah kakor tudi ugodnosti za člane uprav in vse člane vseh gasilskih organizacij na državnih železnicah, ladjah in ostalih

državnih prevoznih sredstvih za zlete, kongrese, skupščine in ostala potovanja po poslih gasilske organizacije.

§ 97.

Vse gasilske organizacije so oproščene poštnih pristojbin za navadna in priporočena pisma, dopisnice, poštna položnice, čekovna vplačila, tiskovine ter navadne in vrednostne pakete tako v medsebojnem občevanju kakor tudi v občevanju z državnimi in samoupravnimi oblastvi, uradi in napravami in za čekovne račune z vsemi lastniki računov Poštne hranilnice.

§ 98.

Stanje vseh doslej obstoječih gasilskih skladov iz prispevkov zavarovalnih družb, pokojninskih skladov in vseh ostalih gasilskih skladov in ustanov (zadužbin) v kraljevini Jugoslaviji se mora prijaviti v treh mesecih,

* Ministrstvo za promet je izdalo dne 4. avgusta 1933. pod P. T. št. 57.389 na vse direkcije pošte in brzojava nastopno okrožnico:

Oprostitev gasilskih organizacij od poštnih taks.

V smislu določbe § 97. zakona o organizaciji gasilstva so vse gasilske organizacije v naši državi oproščene od plačevanja poštnih taks za navadna in priporočena pisma, dopisnice, tiskovine, poštna nakaznice, čekovna vplačila, navadne in vrednostne pakete v medsebojnem občevanju in v občevanju z državnimi in samoupravnimi oblastvi, uradi in zavodi, za čekovna vplačila tudi z vsemi lastniki poštno-hranilničnih računov.

O tem se obveščajo vse direkcije in pošte zaradi znanja in ravnanja.

Pošte naj spopolnijo v smislu pričujočega obvestila uredbo o oprostitvi od poštnih taks in naj vpišejo to določbo pod točko 14. oddelka Dž omenjene uredbe.

(Poštno - telegrafski Vestnik ministrstva za promet šte. 17., leto XLIV.)

ko zadobi ta zakon moč, ministrstvu za telesno vzgojo naroda.

Vsi ti skladi ostanejo še dalje v lasti in v upravi dosedanjih lastnikov, odnosno upraviteljev, in se morajo uporabljati za njim določene namene. Vsa premična in nepremična imovina ter denarna sredstva poedinih gasilskih organizacij ostanejo last dotične organizacije in se uporabijo za razvoj gasilstva in gasilskih idej v dotičnem kraju, kjer je organizacija, ki je njih lastnik.

§ 99.

Določbe člena 77. tega zakona je uporabljati na zavarovanja, sklenjena, preden dobi ta zakon moč, za čas trajanja roka zavarovanja, določenega v polici ali s pogodbo, od dne, ko zadobi ta zakon moč.

§ 100.

Ta zakon stopi v veljavo, ko ga kralj podpiše, obvezno moč pa dobi z dnem razglasitve v »Službenih novinah«. S tem dnem prestanejo veljati vsi dosedanja predpisi, ki se nanašajo na snov, urejeno po tem zakonu.

Našemu ministru pravde priporočamo, naj ta zakon razglasi, vsem našim ministrom, naj skrbe za njegovo izvrševanje, oblastvom zapovedujemo, naj po njem postopajo, vsem in vsakomur pa, naj se mu pokoravajo.

V Beogradu, dne 15. julija 1933.

Aleksander s. r.

(Sledijo podpisi ministrov.)

2.

Na osnovi § 90. v zvezi s točko 4. § 59. zakona o organizaciji gasilstva se predpisuje ta-le

pravilnik o enotni uniformi članov starešinstva Gasilske zveze kraljevine Jugoslavije.*

I.

Člen 1.

Čepice.

Čepice so iz črnega sukna; kroj čepice angleških pomorskih častnikov z žametno porto višnjeve barve; podbradek je iz treh, po 1 mm širokih trikrat spletenih zlatih vrvic; na vsakem koncu je po en gumb iz rumene kovine z gasilskim znakom; kokarda navadna v barvah državne trobojnice s pozlačenim državnim grbom; nad kokardo gasilski znak, obdan z lovorovim vencem, zlato vezen na suknu višnjeve barve, odnosno temnomodre barve; senčnik črno lakiran; na robu dna ozek obrobek v višnjevi, odnosno temnomodri barvi. Mere poedinih delov čepice zavise od velikosti po tej-le razpredelnici:

Velikost čepice št.	Širina porte	Višina prednjega dela	Premer dna	Širina senčnika na sredi
53	4,5	4,5	24	4
54	4,5	4,5	24	4
55	5	5	25	5
56	5	5	25	5
57	5	5	26	5
58	5	5	26	6
59	5	5	27	6
60	5	5	27	6

* »Službeni list« št. 531/82 iz l. 1933.

Člen 2.

Bluze.

Bluze so iz črnega sukna; so vojaškega kroja z dvojnimi zavihanimi ovratnikom, čigar obe prednji strani sta 8 cm dolgi; po vsej širini ovratnika široki žametni našivi višnjeve, odnosno temnomodre barve; na prednjem delu našiva so zlato vezeni gasilski znaki; zadnji del našiva pa je obšit z zlato vrvico, široko 3 mm, ki prikazuje v sredi obliko človeškega očesa z notranjim premerom 1 cm.

Naramnice so iz treh plosko spletenih zlatih vrvic, širokih po 3 mm.

Na rokavih so na zunanji strani (od šiva do šiva), 8 do 10 cm od dolenjega roba, prišite oznake činov (funkcij) zveznega starešinstva, in to:

1. Starešina ima eno 17 mm široko in tri po 7 mm široke zlate porte, katerih zgornja (na sredi) je sešita v obliki človeškega očesa; notranji premer očesa znaša 15 mm.

2. Podstarešina ima eno 17 mm široko in dve po 7 mm široki zlati porti, katerih zgornja je sešita, kakor pri starešini, v obliki človeškega očesa.

3. Vrhovni inspektor ima eno 17 mm in eno 7 mm široko zlato porto, katerih zgornja (7 mm široka) je v sredi sešita, kakor pri starešini, v obliki človeškega očesa.

4. Zlate porte, ki označajo čine (funkcije) starešinstva, so prišite na sukno iste barve, kakršne so našivi; oddaljene so pa 3 mm druga od druge.

5. Generalni tajnik nosi vse oznake, kakor vrhovni inspektor, samó na temnomodrem suknu, namesto na suknu višnjeve barve.

Člen 3.

Hlače, dolge, ali pa kratke, široke.

Hlače, dolge, ali pa kratke, široke, so iz enakega sukna in iste barve, kakor čepica in bluza. Na zunanjih

straneh so všiti 2 mm široki obrobki; poleg teh pa, v razdalji 3 mm, 4,5 cm široki lampasi na obeh straneh obrobka. Lampasi so sukneni iste barve, kakor naši.

Člen 4.

Čevlji.

Čevlji so visoki, črni, enostavni ali pa na zaplete. So lahko iz boksa, ševroja ali laka.

Člen 5.

Škornji.

Škornji so vojaškega kroja in so lahko iz boksa, ševroja ali laka, kakor čevlji.

Člen 6.

Dokolenice.

Dokolenice so iz trdega svinjskega usnja črne barve in vojaškega kroja, kakor čevlji.

Člen 7.

Ogrinjač.

Ogrinjač ali pelerina je vojaškega kroja z ležečim ovratnikom in naši iz žameta ustrezne višnjeve, odnosno temnomodre barve. Na našivih je v gorenjem trikotu po en majhen rumen gumb iz kovine z gasilskim znakom. Ostali gumbi so črne barve in smejo biti iz kovine ali kosti. Za zapenjanje rabi verižica iz rumene kovine, kakor pri častnikih. Na levi strani prsi so prišite oznake, in to: za starešino gasilski znak v lovorovem vencu na višnjevem, odnosno temnomodrem polju s tremi vezanimi zlatimi šesterokrakimi zvezdicami; za podstarešino z dvema zvezdicama, za vrhovnega inspektorja in generalnega tajnika s po eno zvezdico.

Ogrinjač mora biti iz sukna črne barve.

Člen 8.

Zimski plašč.

Zimski plašč je narejen iz sukna črne barve, popolnoma vojaškega častniškega kroja, le s to razliko, da so gumbi iz rumene kovine z gasilskim znakom. Vsi zunanji deli so obšiti z obrobkom višnjeve, odnosno temnomodre barve. Na zavihanem ovratniku plašča sta na prednjih koncih prišita dva našiva iz žameta višnjeve, odnosno temnomodre barve z rumenima gasilskima gumboma. Zasleca sta 15 cm široka in iz sukna višnjeve, odnosno temnomodre barve. Naramnice kakor tudi oznake čina na rokavih so iste, kakor na bluzi.

Člen 9.

Vrhnja suknja (dolama).

Vrhnja suknja (dolama) je, kakor zimski plašč, črne barve. Kroj častniški. Na rokavih oznake čina (funkcije), kakor na bluzi, na ovratniku pa ustrezni našivi. Naramnice so iste, kakor na bluzi.

Člen 10.

Dežni plašč.

Navadnega častniškega kroja in barve z oznakami, kakor pri ogrinjaču.

Člen 11.

Plašč.

Raglan (ali trenchcoat) navadne svetlorjavnokaste barve (drap) z odprtimi zasleci in z navadnim opasačem, z oznakami pa na levi strani prsi, kakor pri ogrinjaču.

Člen 12.

Rokavice.

Rokavice so lahko usnjene ali pletene v beli ali sivi barvi.

Člen 13.

Prepaska.

Prepaska je 4 cm široka, v barvah državne trobojnice s pozlačeno zaponko, na kateri je na zunanji strani srebrn državni grb, obdan s pozlačenim lovorovim vencom. Na krajeh je trobojka, prešita po dolgem z zlato žico.

Člen 14.

Meč.

Meč je kratek, v obliki bodala.

II.

Člen 15.

Poletna obleka.

Poletna obleka sestoji iz bluze in čepice v beli barvi; dolge hlače pa so črne barve. Na rokavih bluze so pripete na ustreznem našivu oznake činov (funkcij) in naramnice, kakor na črni bluzi. Poletna bluza nima našivov in drugih znakov v barvah. Čepica je vsa bela. Podbradnik in senčnik sta iz belega laka.

III.

Člen 16.

Delitev (vrsta) obleke.

Obleka se deli na:

1. delovno;
2. službeno, in
3. svečano.

Delovna obleka sestoji iz čepice, bluze, dolgih hlač, odnosno kratkih, širokih hlač, čevljev, odnosno škornjev, ali čevljev z dokolenicami in rokavic sive barve.

Službena obleka je ista, kakor delovna, samó se nosi še meč.

Svečana obleka je ista, kakor službena (razen rokavice); samó se nosijo še prepaska in bele rokavice.

Člen 17.

Nošenje obleke.

Delovna obleka se nosi samo med delom, zunaj službe kakor tudi na potovanju.

Službena obleka se nosi pri opravljanju vsake službene dolžnosti, razen službe v zvezni pisarni.

Svečana obleka se nosi pri predstavljanju Nj. Vel. kralju, ministrom in drugim visokim državnim poslovalcem; pri vsaki paradi; ob državnih praznikih med cerkvenimi obredi; pri cerkvenih obhodih; pri gasilskih pogrebih in pogrebih visokih državnih poslovalcev.

Znak žalosti se nosi na levem rokavu nad komolcem po običaju. Pri svečani obleki se znak žalosti snema (razen ob udeležbi pri pogrebih).

Zunaj službe je dovoljeno nositi civilno obleko.

Člen 18.

Ta pravilnik stopi v veljavo na dan razglasitve v »Službenih novinah«; obvezen je pa za člane starešinstva od dne 1. januarja 1934.

V B e o g r a d u, dne 26. septembra 1933.; O. br. 3420.

Minister za telesno vzgojo naroda
dr. Hanžek s. r.

3.

Na osnovi § 3. zakona o postavljanju domov in drugih objektov združb in ustanov, ki spadajo v pristojnost ministrstva za telesno vzgojo naroda, in v soglasnosti z ministrskim svetom predpisujem to-le

uredbo

o postavljanju domov in drugih objektov združb in ustanov, ki spadajo v pristojnost ministrstva za telesno vzgojo naroda.*

Člen 1.

Združbe in ustanove, ki spadajo v pristojnost ministrstva za telesno vzgojo naroda, so: sokolska društva, sokolske čete, skavti, strelske družine, gasilske čete, kakor tudi sportna društva in naprave, ki se bavijo s sportom: nogomet, hazena, tenis, veslanje, jadranje, plavanje, drsanje, smučanje, sabljanje, motocikliranje, bicikliranje, težka atletika, boksanje, lahka atletika ter planinska in turistična društva.

Člen 2.

V členu 1. uredbe omenjene združbe in ustanove smejo postaviti po dobljeni gradbeni dovolitvi domove in druge objekte, ki so določeni za namene teh združb, samó s predhodno odobritvijo ministrstva za telesno vzgojo naroda.

Člen 3.

Prošnje, vložene od združb in ustanov, omenjenih v členu 1. uredbe, za ugodnosti po § 2. zakona o postav-

---

* »Službeni list« št. 493/78 iz l. 1933. — Zakon gl. »Službeni list« št. 622/74 iz l. 1932.

ljanju domov in drugih objektov pri občnih upravnih oblastvih prve stopnje, v območju uprave mesta Beograda pa pri upravniku mesta Beograda, pošlje ban, odnosno upravnik mesta Beograda s svojim predlogom in mnenjem ministru za telesno vzgojo naroda v nadaljnjo rešitev.

Člen 4.

K prošnji zaradi odobritve postavitve domov in drugih objektov se mora priložiti:

1. 1 izvod legopisnega načrta s sosednjimi parcelami. Če leži zemljišče, na katerem se naj dom ali objekt postavi, zunaj ožjega gradbenega okoliša, se mora predložiti legopis z okolnim terenom v polumeru 500 m od terenskega središča v razmerju 1 : 500;

2. dokaz o lastninski pravici glede zemljišča, na katerem se naj postavi dom ali drug objekt. Če postavljajo združbe in ustanove dom ali objekt na zemljišču, ki ni njihova last, morajo podati dokaz, od koga in ob kakih pogojih je pridobljeno zemljišče za postavitev doma ali objekta;

3. 1 izvod pristojno odobrenega načrta doma ali objekta;

4. gradbeno dovolilo;

5. detajlni pregled in proračun in podatke o finančnih sredstvih, s katerimi društvo razpolaga. Resničnost teh podatkov preizkusi občno upravno oblastvo po vloženi prošnji;

6. potrdilo pristojnega občnega upravnega oblastva prve stopnje, ali je v selu, trgu ali mestu do 15.000 prebivalcev, kjer se postavlja dom ali drug objekt, še kaj drugih združb, omenjenih v členu 1. te uredbe, ali je tamkaj kmetijska zadruga, agrarna zajednica in temu podobno, in ali je v tem kraju že postavljena ali pa se postavlja podobna zgradba.

Člen 5.

V vseh trgih ali mestih do 25.000 prebivalcev morajo biti domovi omenjenih združb in ustanov proste

zgradbe. V mestih nad 25.000 prebivalcev se grade domovi po uredbi o izvajanju regulacijskega načrta za mesto, kjer se dom postavlja, vselej si je pa prizadevati, da so zgradbe proste.

Člen 6.

Občine kot gradbena oblastva ukrenejo, da se prepreči postavitvev domov in objektov združb in ustanov, omenjenih v členu 1. te uredbe, če nimajo od ministrstva za telesno vzgojo naroda odobritve za zidanje.

Člen 7.

Na prošnjo združb in ustanov, omenjenih v členu 1. te uredbe, za postavitvev domov in drugih objektov dovoli lahko ministrski svet na predlog ministra za telesno vzgojo naroda, da se imenovanim združbam in ustanovam brezplačno prepusti predelano in nepredelano gradivo in drug gradbeni material iz državnih gozdov, državnih podjetij in drugih državnih ustanov.

Člen 8.

Za postavitvev domov in drugih objektov združb in ustanov, omenjenih v členu 1. te uredbe, dovoli lahko ministrski svet, da se oddaj ministrstvu za telesno vzgojo naroda:

1. iz državnih gozdov les na panju brezplačno, brez plačila gozdne takse;

2. iz državnega podjetja »Šipad« (šumsko-industrijsko podjetje Dobrljin-Drvar d. d.) predelan stavbni les s popustom 20 % od prodajne cene, ki jo plača ministrstvo za telesno vzgojo naroda iz proračuna, določenega v ta namen.

Družba »Šipad« je oproščena plačila gozdne takse za ustrezno kubaturo lesa na panju po kubaturi izdelanega lesa, ki ga oddaja ministrstvo za telesno vzgojo naroda za potrebe omenjenih združb in ustanov;

3. iz državnih kamenolomov ali iz državnih gozdov in z državnega gozdnega zemljišča brezplačno kamenje,

gramoz in pesek, t. j. brez plačila takse in druge kupnine;

4. ves drug material, ki je državna last, če je nepredelan, brezplačno, oproščen vsake državne in ostale takse; če je pa predelan, proti povračilu dejanskih proizvodnih stroškov, ki ga izplača dotični državni ustanovi ministrstvo za telesno vzgojo naroda iz svojega proračuna.

Člen 9.

Združbe in ustanove, omenjene v členu 1. te uredbe, ki žele brezplačno dobiti predelano in nepredelano gradivo in drug gradbeni material po § 2. zakona o postavljanju domov in drugih objektov, vložijo prošnje po občnem upravnem oblastvu prve stopnje. K prošnji je treba priložiti razen prilog, navedenih v členu 4. te uredbe, tudi še:

1. overovljen prepis društvenih pravil;
2. društveno delovanje od postanka do dne prijave v kar moči kratkih potezah;
3. priimek, ime in poklic članov uprave;
4. število članov po vrstah;
5. spisek potrebnega predelanega in nepredelanega gradiva in drugega gradbenega materiala, ki se zahteva, s specifikacijo, overovljeno od pristojnega občnega upravnega oblastva prve stopnje, v območju uprave mesta Beograda pa od upravnika mesta Beograda.

Vsi načrti in druge priloge morajo imeti predpisano pisarniško velikost.

Prošnje, vložene od omenjenih združb in ustanov pri občnih upravnih oblastvih prve stopnje, odnosno v območju uprave mesta Beograda pri upravniku mesta Beograda, pošlje ban, odnosno upravnik mesta Beograda s svojim predlogom in mnenjem ministru za telesno vzgojo naroda.

Člen 10.

Predelano in nepredelano gradivo in drug gradbeni material, ki se dobi po § 2. zakona o postavljanju domov

in drugih objektov in te uredbe za potrebe gradbenih objektov omenjenih združb in ustanov, se mora uporabiti izključno za tiste namene, za katere se prepusti, razen če ministrski svet izjemoma ne odredi drugače.

Za vsako prekoračitev je odgovorna uprava omenjenih združb in ustanov materialno in kazensko.

Občna upravna oblastva vodijo nadzor o uporabi gradiva, prepuščenega združbam in ustanovam za postavitve njihovih domov in drugih objektov, in naznani po uradni dolžnosti vsako prekoračitev ministrstvu za telesno vzgojo naroda. Po dovršitvi doma ali objekta izda pristojno občno upravno oblastvo združbam ali ustanovam potrdilo o pravilni uporabi prepuščenega materiala.

Člen 11.

Če je v selu, trgu ali mestu do 15.000 prebivalcev poleg združb in ustanov, ki prosijo odobritve za postavitve domov ali drugih objektov, tudi še kaj drugih združb ali ustanov, navedenih v členu 1. te uredbe, ali če je tamkaj kmetijska zadruga, agrarna zajednica in temu podobno, si je treba prizadevati, da se vse organizacije združijo in postavijo skupni dom — »Jugoslovanski narodni dom«.

Vse take združbe se sestanejo po svojih odposlancih, po 3 iz vsake združbe; zboru predseduje predstavnik pristojnega prvostopnega občnega upravnega oblastva, odnosno uprave mesta Beograda.

Sklep teh odposlancev pošlje občno upravno oblastvo prve stopnje, odnosno uprava mesta Beograda s svojim mnenjem po pristojni poti ministrstvu za telesno vzgojo naroda.

Pobudo za ta sestanek dá občno upravno oblastvo prve stopnje, odnosno uprava mesta Beograda, na zahtevo katerekoli združbe ali ustanove, ki želi postaviti dom ali objekt.

Če se ne doseže sporazum, odloči ministrstvo za telesno vzgojo naroda, ali dovoli, da postavi dom samo ena združba, neglede na druge.

Člen 12.

Na prošnjo združb ali ustanov, omenjenih v členu 1. te uredbe, dovoli lahko ministrski svet na predlog ministra za telesno vzgojo naroda na državnih železnicah in ladjah znižan prevoz gradiva in drugega gradbenega materiala, ki se pošilja naravnost iz kraja prevzema materiala v kraj, kjer se postavljajo domovi in drugi objekti omenjenih združb in ustanov, proti povračilu 50 % normalne tarife za dotični material, ki ga izplača ministristvo za telesno vzgojo naroda ministristvu za promet iz svojega proračuna, določenega v ta namen.

Člen 13.

Minister za telesno vzgojo naroda predpiše lahko tudi tip za domove in druge objekte združb in ustanov, omenjenih v členu 1. te uredbe, ki se žele koristiti s členom 9. te uredbe.

Člen 14.

Ta uredba stopi v moč, ko se objavi v »Službenih novinah«.

V Beogradu, dne 25. julija 1933.; O. br. 1138.

Minister za telesno vzgojo
naroda

dr. Lavoslav Hanžek s. r.

Ministrski svet je v seji z dne 26. julija 1933. usvojil in izrekel svojo soglasnost s to uredbo o postavljanju domov in drugih objektov združb in ustanov, ki spadajo v pristojnost ministristva za telesno vzgojo naroda, O. br. 1138 z dne 25. julija 1933.

Predsednik
ministrskega sveta
dr. M. Srškić s. r.

(Sledijo podpisi ostalih ministrov.)

4.

Uredba**o požarno-policijskem redu in gasilstvu
v ljubljanski oblasti, izvzemši mesto
Ljubljano.*****I. DEL.****Splošna določila.**

Člen 1.

Požarna policija spada v področje občine.

Člen 2.

Izvrševallec požarne policije v občini je župan.

Občinski odbor skrbi za odpravo nevarnega ravnanja z ognjem ter s predpisi prepoveduje dejanja in opustitve, po katerih bi mogla po krajevnih razmerah nastati nevarnost požara. Prav tako vodi pregled zavarovanih in nezavarovanih objektov v občini in ima dolžnost, da pozove lastnike, da se primerno zavarujejo.

Člen 3.

Župan odpravlja nedostatke, nadzira točno izvrševanje predpisov občinskega odbora, požarno-policijskega reda in drugih predmetnih zakonov in naredb.

Dejanja in opustitve, ki bi mogle povzročiti požar in jih kazenski zakoni prepovedujejo, mora župan takoj naznaniti pristojnemu sodišču.

Člen 4.

Da se lažje upravljajo požarno-policijski posli, more občinski odbor postaviti v pomoč županu posebne požarne komisarje.

* »Samouprava« (ur. list ljublj. in marib. oblasti) z dne 29. XI. 1928., kcs 12., št. 42.

Člen 5.

Določil zakonov, naredb in predpisov političnih oblastev, ki prepovedujejo nevarna dejanja in opustitve, ali določajo, kako se mora ravnati z lahko vnetljivimi tvarinami in jih shranjevati, ta uredba ne spreminja.

V veljavi ostanejo tudi določbe občinskega stavbnega reda, ki se tičejo požarne policije, kolikor ta uredba ne določa kaj drugega.

Požarni ogledi.

Člen 6.

Ali se točno izvršujejo vsi požarno-varnostni predpisi, ugotavlja komisija za požarni ogled.

Komisija pregleda vsaj enkrat na leto vsa naselja in poslopja v občini ter pazi predvsem na to, da so vsi dimniki skrbno ometeni, vratica na njih nepoškodovana in gasilne priprave v redu. Večkrat, zlasti spomladi, mora pregledati po strokovnjakih vse strelovode v občini.

V obratih, ki po svojem načinu obratovanja povečujejo požarno nevarnost, more vršiti komisija ogled večkrat na leto; pri tem mora posebno paziti, ali je ogenj zavarovan in ali so lahko vnetljivi predmeti (smodnik, petrolej, bencin itd.) shranjeni na varnem.

Lastniki ali najemjemalci so pod kaznijo člena 56. dolžni pokazati vsa poslopja in skladišča, v katerih se shranjujejo lahko vnetljivi predmeti.

Člen 7.

Clani komisije za požarni ogled so:

a) župan ali požarni komisar, kjer je postavljen, ali 1 odposlanec občinskega odbora kot predsednik komisije:

b) dimnikar, ki ima ometalno koncesijo za dotični okoliš ali 1 izvedenec v stavbnih zadevah (koncesijonirani zidarski mojster);

c) 1 zastopnik gasilstva, ako je gasilstvo v občini. Požarna ogledna komisija sklepa z večino glasov. Stroške komisije plača občina.

Člen 8.

O požarno-policijskem ogledu sestavi komisija zapisnik, ki se shrani v občinskem uradu. Prepis zapisnika predloži župan ob novem letu pristojnemu sreskemu poglavarju.

Požarna straža.

Člen 9.

Ako se pokaže potreba, more občinski odbor odrediti požarno stražo, ki jo sme po redu odkazati vsem hišnim posestnikom in najemnikom.

Velikim podjetjem in tovarnam, po potrebi tudi lastnikom kolodvorskih skladišč more naložiti občinski odbor, da postavijo požarno stražo na lastne stroške.

Odprava nedostatkov.

Člen 10.

Nedostatke, ki jih zapazi požarna ogledna komisija, odpravlja župan s potrebnimi naročili ter poroča o ogledu in izdanih odredbah na prvi redni občinski seji.

Osebe, ki ne bi izvedle naročila v določenem roku, se kaznujejo po členu 56. te uredbe in naročilo se izvede na stroške prizadete stranke.

Člen 11.

V krajih, kjer je gasilstvo, se sme poveljnik udeleževati sej občinskega odbora, ako se na njih razpravlja o zadevah požarne policije. Ima pa samo posvetovalen glas. Ako ni bil pozvan k seji, ga župan ali požarni komisar obvesti o vseh predmetnih sklepih.

II. DEL.

Preprečenje požara.

Člen 12.

Ko se izdajajo stavbna dovoljenja, se mora paziti, da se zgrade, če mogoče, pri stavbah, hišah, hlevih vodnjaki ali napravijo hidranti, če ima naselje svoj vodovod.

Za industrijska podjetja je naprava vodnjakov, hidrantov ali drugih zadostnih gasilskih pripomočkov obvezna.

Hidranti naj bodo napravljeni za normalno Metzovo spojko št. 6. Pri starejših hidrantih, ki niso napravljeni za normalno spojko, je za vsakega napraviti prehodnik na normalno spojko.

Pri gledališčih, koncertnih dvoranah in drugih stavbah, kjer se zbira več ljudi, je treba predvsem paziti na to, da se vrata vedno odpirajo na ven.

Člen 13.

Občinski odbor skrbi, da je v vseh krajih v občini vedno dovolj vode za gašenje na razpolago. Kjer ni naravnih ali lahko dostopnih dotokov, se mora zgraditi vsaj eden ali dva vodnjaka, odnosno, ako to ni mogoče, primerno število kapnic, tolmunov ali rezervarjev, ki se morajo iztrebiti in osnažiti najmanj enkrat na leto. V naseljih z vodovodom se morajo napraviti v večjih stavbah, zlasti v tovarnah na pripravnih krajih hišni hidranti s primerno dolžino cevi ali pa postaviti drugi primerni gasilni aparati.

Člen 14.

Kjer ni mogoče uporabljati vode zaradi maščobnih ali oljnatih tvarin, se morajo preskrbeti za gašenje druga primerna sredstva, n. pr.: pesek, pepel itd.

Člen 15.†

Dimnike in dimne odvode ometajo poklicni dimnikarji, ki jim je dodeljen dotični okoliš. Izjeme sme dovoljevati občinski odbor po zaslišanju požarno-ogledne komisije, vendar se morajo dimniki in kurilne naprave tudi v takih primerih ometati v rokih, določenih s to uredbo.

Člen 16.†

Ometajo se:

- a) dimniki odprtih ognjišč na deželi, kjer so hiše raztresene, dvakrat na leto; v mestih, trgih in vaseh, kjer so hiše strnjene, najmanj štirikrat na leto;
- b) zaprti plezalni dimniki vsaka dva meseca;
- c) ozki, tako zvani ruski dimniki, štedilniki, železne peči in cevi, pekarije in centralne naprave najmanj vsak drugi mesec;
- č) hoteli, restavracije, zavodi, večje gostilne in večja javna podjetja vsakih 14 dni;
- d) vsi odvodi dima in dimniki v tovarnah vsake tri mesece, v opekarnah in drugih sezonskih obratih pa samo, kadar je mrtva sezona.

Člen 17.

Izžiganje dimnikov se prijavi županu, sosedom in načelniku gasilstva.

Člen 18.†

Natančnejše predpise o izvrševanju dimnikarskega obrta predpisuje poseben dimnikarski red.

Gasilni red.

Člen 19.

Občinski odbor napravi za vsak kraj v občini, ki ima več hišnih števil, gasilni red, ki določa, kakšen posel imajo posamezne osebe pri pojavu požara, da ne

---

† S križcem označeni člani so razveljavljeni.

nastane pri tem nered ali beganje, predvsem mora biti v gasilnem redu določen vrstni red, po katerem se dajejo pripraga ali motorna in druga vozila pri požaru na razpolago.

Ako je v občini gasilno društvo, se sestavi gasilni red sporazumno z načelstvom društva.

Člen 20.

Pri županstvu morajo biti vedno in vsakemu na ogled gasilni red in predpisi, ki jih sklene občinski odbor, da prepreči požare v občini in posameznih krajih. Gasilni red ter predpisi se morajo po županu vsaj enkrat v letu na običajen način razglasiti.

Dolžnosti oblastev.

Člen 21.

Oblastni odbor in občna upravna oblastva so upravičena, kadarkoli smatrajo za potrebno, zahtevati poročila županstev o tem, kako se izvršuje v posameznih občinah požarno-polijski red in kakšne so varnostne naprave.

Občna upravna oblastva naznanijo opažene nedostatke oblastnemu odboru, ki mora naložiti občinskemu odboru njih odpravo odnosno naročiti ravnanje po določilih občinskega reda.

III. DEL.

Gasilno orodje.

Člen 22.

Vsaka strnjena naselbina s 50 ali več hišnimi številkami si mora nabaviti krajevnim razmeram ustrežajočo brizgalko s primerno dolžino cevi, dalje lestve, svetiljke, plamenice, drugo gasilno orodje, posodo za donosanje vode ali vozove za vodo s potrebnimi sodi.

Občinski odbor odloča sam ali v krajih, kjer je gasilstvo, sporazumno z njegovim načelnikom o številu gasilnega orodja.

Manjši kraji morajo imeti vsaj dvokolno, nosilno ali ročno brizgalko s potrebno opremo. Izjeme od zgoraj določenega potrebnega gasilnega orodja sme dovoljevati z ozirom na krajevne razmere oblastni odbor.

Občine z lastnim vodovodom in podzemeljskimi hidranti morajo imeti tudi primerno število hidrantnih nastavkov z normalnim iztočnim grlom (člen 26.). Nadzemeljski hidranti morajo imeti vedno normalno iztočno grlo.

Člen 23.

Stroške gasilnega orodja nosi občina, kolikor ni s sklepom občinskega odbora določeno, da si morajo posamezni hišni posestniki sami nabaviti gasilne predmete.

Ako se mora zaradi obstoja kake tovarne ali skladišča nabaviti posebno gasilno orodje, sme občinski odbor predpisati lastniku tovarne ali skladišča poseben prispevek k nabavnim stroškom, ako ni postopati po členu 27. te uredbe.

Člen 24.

Gasilno orodje se mora shranjevati v strnjjenih naselbinah v gasilnih domovih, v razsežnih občinah pa na več lahko pristopnih krajih.

Člen 25.

Gasilno orodje in oprema mora biti vedno v dobrem in rabljivem stanju. Kjer je vodovod, morajo biti hidranti vedno rabljivi in dostopni in nastavki ali hidrantni ključji merjeni na hidrante. Za to skrbi v krajih, kjer ni gasilstva, požarni komisar, ako je postavljen, ali pa nadzornik gasilne oprave, ki ga v to določi občinski odbor, v krajih, kjer je gasilno društvo, pa gasilstvo.

Člen 26.

Brizgalnice morajo imeti vedno sesalno pripravo. Cilinder-brizgalnice morajo imeti najmanj 10 cm pre-

mera; iztočno grlo mora pa biti umerjeno na normalno cevno Metzovo spojko šte. 6.

Starejše brizgalnice brez iztočnega grla za normalno spojko morajo imeti za vsako iztočno grlo prehodnike k normalni spojki.

Člen 27.

Občinski odbor more po zaslišanju požarne ogledne komisije zahtevati od lastnikov tovarn in drugih večjih podjetij, da si nabavijo lastno gasilno opravo.

IV. DEL.

Gasilstvo.

Člen 28.

Gasilstvo se deli:

- a) v prostovoljno, ki se ustanavlja po določilih društvenega zakona;
- b) v poklicno, ki spada med občinske uslužbence in je organizirano po določilih in predpisih občinskega reda;
- c) v zasebno, ki služi zasebnim namenom, kakor tovarnam, rudnikom itd.

V strnjenih krajih s 50 in več hišnimi številkami, ki nimajo še gasilstva, mora župan na krajevno običajen način najmanj enkrat na leto pozvati občinstvo k ustanovitvi gasilnega društva.

Gasilno društvo se more ustanoviti za več sosednih občin skupaj.

Člen 32.

Člani gasilnih društev, včlanjenih pri gasilski zvezi, nosijo kroj po predpisih uradno priznane gasilske zveze; člani drugih društev kroj, kakršnega odobri politično oblastvo, ki pa se mora razlikovati od kroja v gasilski zvezi organiziranega gasilstva.

V. DEL.

Podporni sklad.

Člen 33.†

Kjer je ustanovljeno gasilno društvo, mora občina osnovati poseben podporni sklad, iz katerega se podpirajo v gasilski službi ponesrečeni, odnosno onemogli gasilci in njihovi ostali siromašni rodbinski člani.

V sklad se stekajo prostovoljni prispevki, darovi, volila, denarne kazni po tej uredbi ter eventualni donosi občin.

Člen 34.†

Pri oblastnem odboru se osnuje za celo ljubljansko oblast poseben gasilski sklad, v katerega se stekajo donosi požarnih zavarovalnic in družb, ki so doslej vplačevale navedene zneske na podstavi naredbe celokupne deželne vlade za Slovenijo z dne 3. novembra 1920., Ur. l. z dne 13. novembra 1920., št. 420/30.

Določila naredbe ostanejo v veljavi, spremene se samo v toliko, da je vnesti povsod tja, kjer govori naredba o »deželni vladi«, »poverjeništvu za notranje zadeve« ter »ozemlju Slovenije«, besedilo: »ljubljski oblastni odbor« odnosno »Ljubljanska oblast«.

Člen 35.†

Oblastni odbor more osebe, ki so se posebno odlikovale v gasilski službi ali imajo posebne zasluge za gasilstvo, odlikovati s posebnimi znaki ter pri tem tudi nakloniti primerno nagrado v denarju iz gasilskega sklada. Pravilnik o tem izda oblastni odbor.

VI. DEL.

Skliene priprave.

Člen 36.

Kdor opazi požar, je dolžan to naznaniti županu ali požarnemu komisarju ali najbližjemu odborniku ali

---

† S križcem označeni člani so razveljavljeni.

gasilstvu. Prikrivanje ali opustitev prijave se kaznuje po določbah kazenskega zakona.

Posebno dolžnost naznaniti požar imajo:

- a) varnostna straža in nočni čuvaji;
- b) prizadeti hišni posestniki in sosedje;
- c) stanovalci, pri katerih se je pojavil požar;
- č) uslužbenci pod b) in c) navedenih oseb;
- d) lastniki signalnih naprav.

Člen 37.

Župan ali njegov namestnik v požarno-policijskih stvareh mora nemudoma sklicati gasilstvo in osebe, ki so dolžne in določene pomagati pri gašenju. Ako je v občini ali neposredni bližini orožništvo, politično oblastvo ali vojaštvo, se obveste tudi ti o nastalem požaru.

Člen 38.

Kot požarne selske posle je v prvi vrsti uporabljati jezdece, kolesarje, motocikliste in avtomobiliste.

Vsakdo je pod kaznijo dolžan izvršiti ta posel, ki mu ga je odkazal župan ali vodja gašenja, in sicer v lastni občini brezplačno, v sosedni občini pa proti odškodnini, ako jo zahteva. Višino odškodnine določi občinski odbor občine, v kateri je nastal požar.

Pomoč v sosedni občini.

Člen 39.

Vsaka občina in vsako gasilstvo je dolžno po svojih močeh brezplačno pomagati pri požarih v sosednih občinah; zahtevati more le povrnitev stroškov za pripravo v smislu člena 51. te uredbe od občine, v kateri je nastal požar, in to le tedaj, ako je prišlo res do delovanja gasilstva.

Vsaka občina in vsako gasilstvo nosi samo stroške za morebitne poškodbe na lastnem gasilnem orodju.

VII. DEL.

Gašenje.

Člen 40.

Vsak občan brez izjeme, tudi tujec, je dolžan na poziv osebno in sicer brezplačno pomagati pri gašenju in omejitvi ognja (pripravljati in donášati vodo, zasedati strehe, zapirati strešne line itd.), kolikor je za to sposoben in če ni njegova lastnina ogrožena. Vendar pa more prizadeta občina plačati na zahtevo prizadetim osebam, ki pokažejo pri gašenju posebno spretnost in marljivost, nagrado za pomoč. Višino določi občinski odbor (člen 38.).

Člen 41.

Priprego za prevoz brizgalne, orodja in vozov za dovažanje vode, je dolžan dati na odredbo župana ali vodje gašenja vsak občan brez izjeme na razpolago. V sili se smejo uporabljati za priprego in dovažanje vode tudi slučajno na požarnem kraju navzočni tuji konji, vozovi, motorna in druga vozila.

Člen 42.

Brž ko župan zazna za požar, se poda na gorišče ali pošlje namestnika, da prevzame vodstvo gašenja in reševanja, ako še ni gasilstva na gorišču. Županovim, odnosno namestnikovim odredbam se mora vsakdo brez-pogojno pokoriti.

Ko dospe gasilstvo, vodi vsa gasilna in reševalna dela načelnik prvega na pomoč prihitelega gasilskega društva kot tehnični izvedenec z vsemi pravicami župana; župan, odnosno njegov namestnik skrbi v tem primeru za red na gorišču in za varnost rešenih predmetov.

Člen 43.

V krajih z več vrstami gasilstva odloči občinski odbor vnaprej, kateremu načelniku gre vodstvo in poveljstvo pri gašenju in reševanju. Ako ni ničesar dolo-

čenega, vodi in poveljuje načelnik krajevnega gasilnega društva, včlanjenega v gasilski zvezi, ki je po letih najstarejši, sicer pa načelnik onega društva, v čigar okolišu je požar nastal.

Zunanje na gorišče prihitelo gasilstvo je podrejeno načelniku domačega gasilstva. Ako dospe na gorišče načelnik gasilske župe ali kateri višji organ gasilske zveze, je ponuditi temu kot tehničnemu izvedencu vodstvo gasilstva pri gašenju.

Člen 44.

Mesto, kjer stoji župan ali vodja gašenja in reševanja, mora biti posebno zaznamovano, čez dan z rdečo zastavo, ponoči z rdečo svetiljko.

Člen 45.

Ob nastanku požara mora vsakdo pod kaznijo dovoliti uporabo vode, četudi je ta njegova zasebna last. Župan ali vodja gašenja sme vse nasprotujoče z zakonitimi dopustnimi sredstvi k temu prisiliti. Za morebitno škodo se sme zahtevati odškodnina od prizadete občine, ki jo dovoli in odmeri občinski odbor.

Člen 46.

Če nastane ogenj v dimnikih, se mora ogenj v pečeh in ognjiščih takoj pogasiti.

Poseganje v tujo last.

Člen 47.

Samo v nujni sili, ako ni drugače mogoče rešiti človeških življenj, udušiti ognja ali preprečiti njega razširitve, se more, toda — izvzemši najskrajnejšo silo — samo po nalogu župana ali vodje gašenja, tudi proti volji lastnika posegati v tujo lastnino s tem, da se porušijo in odstranijo bližnji objekti s strehe ter da se uporabijo

pri gašenju poslopja, ograje na dvorišču, potrebne pre-mičnine in pritikline lastnikov v kraju.

VIII. DEL.

Ukrepi po požaru.

Člen 48.

Po končanem gašenju mora skrbeti župan ali požarni komisar ali njegov namestnik za primerno stražo na pogorišču, da se ogenj znova ne pojavi. Če je prihitelo gasilstvo na gorišče, se postavi straža sporazumno s poveljnikom.

Člen 49.

Župan naj, ko je ogenj udušen, natančno preišče vzroke, ki so povzročili požar, zasliši event. priče in izvedence, zlasti zastopnika zavarovalnice, ako je navzočen, ter sestavi zapisnik o izvršeni preiskavi in izsledkih.

Preiskati mora zlasti:

- a) kaj in kje je vzrok požara;
- b) približno velikost povzročene škode;
- c) ali je kdo kriv ali osumljen požara;
- č) ali in koliko zadene koga krivda v stavbnem ali požarno-policijskem pogledu;
- d) ali se je pojavil dogodek, ki je vreden graje ali potreben odpomoči;
- e) ali so se izkazale gasilne naprave kot zadostne;
- f) katere osebe so se pri gašenju posebno odlikovale.

Prepis zapisnika je v osmih dneh predložiti oblastnemu odboru in sreskemu poglavarju z lastnimi opombami in opazovanji, ki so v javnem interesu.

Člen 50.

Pri dokazanih prestopkih stavbno- ali požarno-policijskih predpisov postopa župan v lastnem delokrogu.

IX. DEL.

Stroški gašenja in reševanja.

Člen 51.

Stroške gašenja, n. pr. stroške dovoza in odvoza gasilnega orodja in gasilstva na gorišče in s pogorišča, odškodnino za vodo, pogonsko silo itd. nosijo prizadeti hišni posestniki, ako se jim dokaže tudi le najmanjša krivda, sicer pa prizadeta občina.

Ako je pogorelec zavarovan, ima občina, ki plača gasilne stroške, regres proti zavarovalnici po določbah zakona o zavarovalnih pogodbah, sicer pa proti vsem osebam, ki jih zadene kaka krivda na nastalem požaru. Glede stroškov, ki jih občina p~~o~~tem regresa zahteva od zavarovalnice, naj se občina izkuša sporazumeti z zavarovalnico.

Kadar plača občina stroške gašenja in reševanja za nezavarovanega pogorelca, ki ga je pozvala, da se zavaruje, ji mora ta povrniti plačani znesek; pogorelcu ostane v tem primeru samo regres nasproti morebitnemu krivcu.

Člen 52.

Stroške za dovoz gasilnega orodja in gasilstva na gorišče ter za odvoz s pogorišča in za pogonsko silo poravna na zahtevo lastnika konj in vozila občina, v kateri se je pojavil požar, ako jih morda ne plača prizadeta zavarovalnica.

Gasilno društvo predloži v osmih dneh svojemu županstvu račun o voznih stroških, neglede na to, ali se je požar pojavil v domači ali tuji občini. Račun poravna občina iz svoje blagajne.

Račun o voznih stroških za pomoč v sosedni občini se predloži občini, v kateri je nastal požar, v poravnavo.

V sporih odloča politično oblastvo (sreski poglavar). Enako more izterjati vozne stroške občina, ki nima gasilstva, a je s svojim gasilnim orodjem prihitela na pomoč.

Člen 53.

Če so se poškodovale pripraga, oprema ali moštvo v gasilni službi, smejo zahtevati lastniki, odnosno poškodovanci od svoje občine odškodnino, ako niso poškodbe sami povzročili.

Višino odškodnine določa občinski odbor (člen 38.). Oblastni odbor more v takem primeru nakazati na prošnjo občine primeren znesek iz gasilskega sklada.

Člen 54.

Gasilni stroški, ki jih mora kaka oseba plačati, se morajo poravnati pri občinski blagajni tekom 14 dni po pravnomočnosti odločbe pristojnega občinskega odbora (člen 38.), ker bi se sicer po preteku tega roka izterjali politično-eksekucijskim putem.

X. DEL.

Kazenska določila.

Člen 55.

Nevarna dejanja in opustitve, ki so kaznive po zakonih, naredbah in predpisih, se kaznujejo po teh, dejanja in opustitve, ki so protivne sklepom občinskega odbora, pa s kaznijo do 1000 Din, ali v primeru neizterljivosti z zaporom do 14 dni. (Člen 64. zakona o oblastni in sreski samoupravi.)

Enako se kaznuje tudi oni, ki na gorišču moti ali ovira delovanje ali se ne odstrani na poziv uradnih organov.

Člen 56.

Kdor se protivi določilom te uredbe in ne izvrši naloženega mu dela, se kaznuje s kaznijo 5—300 Din ali z zaporom od 1 do 7 dni (člen 64. zakona o oblastni in sreski samoupravi). Kazen ga ne oprošča od izvršitve.

Člen 57.

Kazen v primeru člena 55. in člena 56., ako ni dejanje ali opustitev kazniva po kazenskem zakonu ali drugih naredbah in predpisih, izreka župan z dvema občinskima svetovalcema. Obsodba se izreka z večino glasov.

Člen 58.

Pritožbe zoper kazenske obsodbe občinskega predstojnika so dopustne na sreskega poglavarja, ki odloča v zadnji instanci. Pritožbo je naznaniti županu ustno ali pismeno v 8 dneh od dneva proglasitve ali pa od dneva vročitve obsodbe.

Člen 59.

Pravnomočne kazenske obsodbe izvršuje župan.

Denarne kazni se stekajo v blagajno gasilske podporne blagajne (člen 33.), ako take obstoje, sicer pa v občinsko ubožno blagajno.

XI. DEL.

Nadzorstvo nad izvrševanjem požarno-policijskega reda.

Člen 60.

Župan, ki izvršuje določila te uredbe (člen 2.), odloča v I. stopnji, kolikor niso take odločbe pridržane občinskemu odboru.

Zoper odločbe županove je dovoljena pritožba na občinski odbor. Kadar sklepa občinski odbor v I. stopnji, gre pritožba na oblastni odbor.

Pritožbo je izročiti županu v 14 dneh od prejetega naznanila ali od dne, ko sta se razglasila odločba ali sklep.

Člen 61.

Politična okrajna oblastva vrše državno nadzorstvo nad izvrševanjem te uredbe v smislu člena 21.

XII. DEL.

Končne določbe.

Člen 62.

Vse zadeve požarne policije je smatrati za nujne. Uradovanje se zato v teh zadevah ne sme zavlačevati.

Vse vloge in poročila o požarno-policijskih zadevah naj nosijo označbo »Požarna policija«.

Člen 63.

S to uredbo se razveljavljajo določila deželnega zakona kranjskega z dne 15. septembra 1881., dež. zakonika št. 14, o požarni policiji in gasilskih stražah; deželni zakon štajerski z dne 23. junija 1886., dež. zakonika št. 29; koroški dež. zakon z dne 10. marca 1891., dež. zakonika št. 13; in nasprotujoča določila naredbe celokupne deželne vlade za Slovenijo z dne 3. novembra 1920., »Uradni list« z dne 13. novembra 1920., št. 420/130.

Člen 64.

Zavarovalnice in zavarovalne družbe so dolžne vplačevati svoje prispevke v oblastni gasilski sklad v smislu člena 34. te uredbe od dneva pravnomočnosti te uredbe.

Člen 65.

Ta uredba stopi v veljavo 15. dan po razglasitvi v oblastnem uradnem listu.

Ljubljanska oblastna skupščina v Ljubljani,
dne 27. oktobra 1928.

Tajnik:
Peterlin s. r.

Predsednik:
Dr. Natlačen s. r.

To oblastno uredbo proglašam na podstavi člena 66. zakona o oblastni in sreski samoupravi.

Ljubljana, dne 22. novembra 1928.

S. št. 3394.

Veliki župan ljubljanske oblasti:

Dr. Fran Vodopivec s. r.

5.

Zakon

z dne 23. junija 1886., štaj. dež. zak. št. 29, s katerim se izdaje gasilski red za vojvodino Štajersko, izvzemši deželno stolno mesto Gradec.*

Na predlog deželnega zbora Moje vojvodine Štajerske ukazujem tako-le:

I. oddelek.**K a k o p r e p r e č e v a t i p o ž a r e.****Splošne določbe.**

§ 1.

Požarna policija spada v samostojno področje občine.

§ 2.

Občinskemu zastopu je dolžnost izdajati predpise, ki merijo na to, da se kar najbolj mogoče preprečijo požari; zlasti mora prepovedati takšna, za ogenj ne-

---

* Velja danes še za vse ozemlje bivše Spodnje Štajerske, kolikor ga je po mirovnih pogodbah pripadlo naši državi, razen sodnih okrajev Brežice, Sevnica in Laško, slednjega brez občine št. Rupert, ki so se po zakonu o razdelitvi države na oblasti z dne 26. aprila 1922. pripojili ljubljanski oblasti. Zanje velja uredba ljubljanske oblastne skupščine o požarno-policijskem redu z dne 27. oktobra 1928. (»Samouprava« št. 42/12 iz l. 1928.), priobčena pod št. 4. te zbirke.

Mariborska oblastna skupščina je imela namen, novelirati pričujoči gasilski red po vzoru ljubljanske oblastne skupščine, vendar jo je prehitela ustanovitev banovin l. 1929.

varna dejanja, ki niso prepovedana po kazenskem zakonu ali po drugih občnih določbah.

§ 3.

Občinski predstojnik (župan) mora izvrševati požarno policijo; skrbeti mora predvsem, da se izvršujejo predpisi, ki jih je izdal občinski zastop, pa tudi drugi zakoni in predpisi; naznanjati mora za ogenj nevarna dejanja in opustitve, ki so prepovedane po kazenskem zakonu, pristojnemu sodišču.

Odrediti in ukreniti mora tudi o pravem času vse potrebno za izvrševanje požarne policije, kolikor ni to po naslednjih določbah odkazano načelniku gasilstva.

Požarni ogled.

§ 4.

Občina se mora uveriti s požarnimi ogledi, ali se izvršujejo zapovedi kazenskega zakona, političnih naredb, predpisov občinskega zastopa, ki se tičejo za ogenj nevarnih dejanj ali opustitev, in določbe, ustanovljene v §§ 17., 18., 19. 20. in 21. tega zakona.

§ 5.

Požarni ogled izvršuje vsaj enkrat na leto komisija za požarni ogled po vseh poslopijih.

Komisija za požarni ogled sestoji iz:

1. odposlanca občinskega zastopa kot vodje komisije,
2. dimnikarja ali koder tega ni, iz izvedenca v stavbarstvu,
3. zastopnika gasilstva, če je gasilstvo v občini.

§ 6.

Da se odpravijo nedostatki, ki jih je dognala komisija za požarni ogled, izdaja občinski predstojnik (župan) potrebna naročila. Če se jim o pravem času ne ugotovi, mora zoper krivce kazensko postopati, če treba

tudi poskrbeti, da se njegova naročila na krivčeve stroške izvrše.

§ 7.

O požarnem ogledu je napisati zapisnik, ki se shrani pri občini.

Ometanje dimnikov.

§ 8.*

Dimnike in dimne odvode morajo ometati dimnikarji.

Izjemoma sme županstvo pri samotnih, pritličnih in od tujih poslopij najmanj 100 m oddaljenih stanovanjskih hišah ali stanovanjskih prostorih, ki so s kurišči opremljeni, od te zahteve odnehati ter dovoliti, da jih lastniki sami primerno ometajo.

Vsekakor je treba o tem obvestiti politično okrajno oblastvo.

Kolikokrat naj se v teh poslopijih opravi ometanje, določi župan glede na to, kakšni so dimniki in koliko se kuri.

Dimniki in dimni odvodi v teh kakor tudi v drugih poslopijih se morajo ometati, v zimi najmanj vsaka dva meseca, poleti pa vsaj enkrat; kjer pa se mnogo kuri, zlasti v delavnicah in tvornicah, če treba, celo vsakih 8 dni.

Ruski dimniki se smejo na predlog dimnikarjev po županovi odobritvi in s potrebno previdnostjo izžigati. O tem izžiganju je treba obvestiti župana, sosede in načelstvo gasilstva, če je v občini.

---

* Natisnjeno po besedilu, ki mu ga je dal štajerski deželni zakon z dne 28. julija 1908., dež. zak. št. 57. Besedilo je bilo s tem že v drugič izpremenjeno (prvič s štaj. dež. zakonom z dne 29. avgusta 1895., dež. zak. št. 97.).

Nočni čuvaji.

§ 9.

Občinski zastop je dolžan, da poskrbi v strnjениh naseljih za zadostno nočno stražo.

II. oddelek.

O gasilnih napravah.

Dolžnost pomaganja.

§ 10.

Vsakdo je pod pretnjo kazni, določenih v § 49., dolžan, da pomaga na poziv občinskega predstojnika (župana) ali od tega za to določene osebe, osebno in brezplačno gasiti v občinskem okolišu nastali požar, kolikor je za to osebno sposoben in njegovo lastno imetje ni v nevarnosti; tudi mora pripraviti posode za vodo in orodje za gašenje, kolikor jih ob tej priliki sam ne potrebuje.

§ 11.*

Vsaka občina in vsaka požarna bramba mora ob požarih prihiteti na pomoč tudi sosednjim občinam; stroške, ki ji narastejo iz tega, mora razen stroškov za vprego (§ 47.), sama trpeti.

Prav tako morata občina ali požarna bramba, ki je prihitela na pomoč, škodo na orodju, ki jo je utrpela, sama nositi.

§ 12.

Konjski gospodarji so na poziv občinskega predstojnika (župana) dolžni, da pripravijo po vrsti svoje konje, kolikor jih je treba za vprego brizgalk in drugega gasilnega orodja.

---

* Podano je besedilo, kakršno je na novo uvedel štaj. dež. zakon z dne 21. aprila 1898., dež. zak. št. 24.

Gasilni redi.

Občinski zastop izda za vsako strnjeno naselje v občini, v katerem je najmanj 50 hišnih števil, gasilni red, to je pravilnik, s katerim se na primeren način razdele opravila, ki naj zadenejo posamezne osebe pri gašenju ognja in se preprečijo nerednosti.

Tudi kar se tiče ostalih krajev, mora občinski zastop poskrbeti vsaj za to, da se primerno razdele potrebna gasilna dela ob požarih.

Če je v občini prostovoljno gasilstvo, je sestaviti gasilni red po zaslišanju gasilskega vodstva.

Svarilna znamenja.

§ 14.

Občinski zastop mora skrbeti za takšne splošne odredbe, da se raznese glas o izbruhu požara kar najhitreje tako po krajevni občini, kakor tudi po sosednjih občinah.

Svarilna znamenja naj se uravnajo po krajevnih razmerah.*

Vodne zaloge.

§ 15.

Vsakdo je dolžan dopustiti, da se voda, ki je pri njegovi hiši ali na njegovih zemljiščih, porabi za gašenje požara; občinski predstojnik (župan) ga sme z zakonitimi prisilnimi sredstvi v to prisiliti.

§ 16.

Občina skrbi, da bo v strnjenih naseljih vedno dovolj vode, potrebne za gašenje požarov.

---

* V prejšnjem kranjskem požarno-policijskem redu je (v § 15., odst. 2.) dodatek: »V ta namen se smejo rabiti tudi cerkveni in samostanski zvonovi (torej plat zvona). Druga taka znamenja so n. pr. strel iz topa, piskanje tvorniških siren in pod.

Koder ni dovolj vode v naravnih in lahko dostopnih nabirališčih, se mora zanjo poskrbeti na ta način, da je v vsakem kraju vsaj en izdaten javni vodnjak; v večjih krajih je napraviti več takih vodnjakov.

Koder po krajevnih razmerah ni mogoče napraviti vodnjakov ali pa so vodnjaki nezadostni, se morajo napraviti vodna nabirališča, kapnice ali káli (lokve); ti pa se morajo iztrebiti vsaj enkrat na leto.

§ 17.

V strnjenih naseljih morajo biti na podstrešju vsakega večjega poslopja, všteti cerkve in zvonike, skozi vse leto, razen ob zmrzlini, z vodo napolnjene in s pokrovi opremljene kadi. Koder ni mogoče postaviti takih kadi na podstrešju, naj se imajo kadi pokrite poleg hišnih vrat ali na kakem drugem pripravnem kraju.

Gasilno orodje.

§ 18.

Vsaka občina si mora omisliti, kakršne so pač krajevne razmere, vsaj brizgalke na dvokolici (snemalke), prenosne ali ročne brizgalke.

Koder je po krajevnih razmerah primerno, naj se deluje na to, da se združi več majhnih občin za skupno nabavo vozne brizgalke.

§ 19.*

V občinah s strnjenimi naselji z najmanj 50 hišnimi številkami mora biti pripravljena večja tako zvana vozna brizgalka s potrebnimi cevmi, kakor tudi z vozovi za vodo, lestvami, gasilnim orodjem, svetilkami, plamenicami itd.

Na novo naj se nabavijo le take brizgalke, katerih cilindri imajo vsaj 10 cm premera in katerih ustja in k

* Besedilo izpremenjeno s štaj. deželnim zakonom z dne 2. maja 1909., dež. zak. št. 42.

njim spadajoče cevi so opremljene z normalnimi sklopkami, predpisanimi po »avstrijski državni gasilski zvezi«; njim morata biti dodana dva prehodnika od te sklopke na štajerski normalni navoj, in sicer en prehodnik za dedčev, drugi pa za matični navoj.

Ako bi hotela občina ali požarna bramba nadomestiti štajerski normalni navoj s sklopkami, je njena dolžnost, da ne uporablja drugih kakor prej omenjene normalne sklopke. Vrh tega si mora omisliti za ustje vsake brizgalke prehodnik na sklopko in najmanj dva v prejšnjem odstavku omenjenih prehodnikov.

Brizgalke starejšega kova z deset ali več centimetrov cilindrske širine morajo imeti vsaj dva prehodnika na normalni navoj, od katerih mora imeti eden normalni dedčev navoj in starejši matični navoj, drugi pa normalni matični navoj in starejši dedčev navoj. Če je vpeljana pri teh brizgalkah normalna sklopka, si je treba omisliti za ustje vsake brizgalke prehodnik na sklopko in vsaj dva, v drugem odstavku tega paragrafa omenjenih prehodnikov.

§ 20.

V strnjenem naselju mora imeti vsaka hiša razne kadi, ki so omenjene v § 17., gasilna vedra, cela ali zdrgnjena, in osteklenjeno, z žičnim omrežjem obdano svetiljko. Njih število določi občinski odbor, v Mariboru mestni svet, v Celju občinski svet.

Občinski odbor, v Mariboru mestni svet, v Celju občinski svet, lahko naroči na predlog komisije za požarni ogled ali tudi brez tega predloga, upošteva je krajevne razmere, posestnikom tvornic, fužin in drugih pomembnih delavnic, da si omislijo še drugo gasilno orodje.

§ 21.

V razsežnih občinah se hrani gasilno orodje primerno porazdeljeno, v večjih strnjenih naseljih pa v gasilskem domu, ki naj bo ob dobri dovozni cesti.

§ 22.

Vse orodje naj se vedno drži v rabnem stanju; da ga nadzoruje, mora občinski odbor imenovati orodjarja.

Ce je prostovoljno gasilstvo, koder obstoji, izvolilo orodjarja in ga je občinski zastop potrdil, mu mora ta poskrbeti za potrebne pomožne delavce.

Gasilstvo.

§ 23.

Naloga gasilstva je, da obvaruje z urejenim sodelovanjem ob požarni nevarnosti življenje in lastnino prebivalstva.

§ 24.

Gasilstvo je:

1. javno, in sicer prostovoljno ali plačano, ali pa
2. zasebno.

Prostovoljno gasilsko društvo se ustanovi s prostovoljnim pristopom na osnovi zakona o društvih.

Plačano gasilstvo spada med občinske uslužbenke ter se kot tako uredi in vodi po določbah občinskega reda in po sklepih občinskega zastopa.

Določbe tega zakona veljajo v celoti samo za javno gasilstvo; na zasebno gasilstvo, ki se sestavlja za tvornice in podobno izmed oseb, ki so v njih zaposlene, se uporabljata le §§ 34. in 47. tega zakona.

§ 25.

Občinski predstojnik (župan) mora objaviti v vsakem strnjenem naselju z najmanj 50 hišnimi številkami, v katerem še ni prostovoljnega gasilskega društva, vsaj enkrat na leto poziv za osnovanje prostovoljnega gasilskega društva, če pa prostovoljno gasilsko društvo že obstoji, poziv za pristop.

Pravilom gasilskega društva, ki ga mislijo ustanoviti, mora pritrditi občinski zastop. Ko jim je pritrdil občinski zastop, se morajo pravila predložiti namestni-

štvu po predpisih zakona o društvih.

Volitev načelnika in orodjarja mora potrditi občinski zastop.

§ 26.

Razmerje med prostovoljnim gasilstvom in občinami urejujejo njega pravila in poznejši dogovori.

§ 27.

Prostovoljno gasilstvo vrši svojo službo kot pravico, ki mu je od občine oblastno izročena.

§ 28.

Načelnik gasilstva, odnosno njega po pravilih poklicani namestnik, katerima je izročila občina v odobrenih pravilih ali s posebnimi dogovori samostojno vodstvo gasilnih in reševalnih opravil, je na gorišču glede poveljevanja pri gasilnih in reševalnih opravilih, neodvisen, vendar je zanje odgovoren občinskemu predstojniku (županu).

Pri svojem poveljevanju v gasilnih in reševalnih opravilih je sicer dolžan, ugoditi posebnim naročilom občinskega predstojnika (župana), kadar pride ta na gorišče, za posledice takih izvršenih naročil pa ga ne zadene nobena odgovornost.

§ 29.

Če je v kaki občini več javnih gasilskih društev, odredi občinski zastop, kateremu gasilskemu načelniku gre na gorišču odgovorno vodstvo vsega gasilstva.

§ 30.

Občinski zastop mora neprilike, ki se pojavijo pri izvrševanju gasilske službe, odpraviti.

§ 31.

Kolikor gasilsko društvo ne more pokriti izdatkov iz svojega premoženja ali iz prostovoljnih doneskov, je

občina dolžna, da mu preskrbi najpotrebnejšo opravilo, kakor tudi potrebno gasilno in reševalno orodje in da trpi stroške za ohranitev tega orodja.

§ 32.

Prostovoljno gasilsko društvo, ki uživa podporo iz občinskih denarnih sredstev, mora pravočasno predložiti občinskemu zastopu proračun za prihodnje in obračun za preteklo leto.

§ 33.

Člani gasilskega društva so upravičeni, da nosijo v službi in izven nje oznake te svoje lastnosti, ki se jih druge osebe ne smejo posluževati.

§ 34.

Na gorišču so tudi vsa gasilska društva, ki prihite od drugod, in vsi ostali pomaganci pod poveljstvom načelnika krajevnega gasilskega društva. Mesto, kjer stoji gasilski načelnik na gorišču, je označeno podnevi z rdečo zastavo, ponoči za z rdečo svetiljko.

III. oddelek.

O odredbah pri požaru in po njem.

Dolžnost prijave.

§ 35.

Vsakdo je dolžan, da naznani vsak, še tako majhen požar brez odlašanja na primerno mesto; posebno pa so zavezani to storiti:

- a) varnostna straža in nočni čuvaji;
- b) hišni posestniki;
- c) stanovalci, če nastane v njih gospodarstvu požar;
- d) uslužbenci oseb, omenjenih pod b) in c).

Dolžnosti občinskega predstojnika (župana).

§ 36.

Občinski predstojnik (župan) mora predvsem poskrbeti za to, da se skličejo gasilstvo in vsi, ki so dolžni pomagati, nato mora obvestiti komandirja orožniške postaje, načelnika političnega oblastva in komandanta vojske, ako je vojaški oddelek v kraju ali v njega bližini.

§ 37.

Občinski predstojnik (župan) se mora, ko je poskrbel za obvestitve, predpisane v § 36. tega zakona, takoj podati na gorišče in mora tam voditi reševalna in gasilna dela.

Če se pojavi na gorišču gasilsko društvo, čigar načelniku je občina izročila vodstvo gasilnih in reševalnih del, mora občinski predstojnik (župan) predvsem poskrbeti za to, da se na gorišču ohrani red in da se oteto blago spravi na varno.

§ 38.

Kadar se je bati, da se bo požar hudo razvnel, mora občinski predstojnik (župan) poklicati sosednje občine, odnosno sosednja gasilska društva po brzih slih, po brzojavu in pod. na pomoč.

§ 39.

Posegati v zasebno lastnino zaradi gašenja n. pr. s tem, da se kaj razdre ali podre, je dovoljeno le v najhujši sili, če ni nobenega drugega sredstva, da se zaduši ogenj ali omeji širjenje plamena, in še tedaj — razen ob primerih najskrajnejše nujnosti — se sme to izvršiti samo na odredbo občinskega predstojnika (župana).

§ 40.

Ko je ogenj pogašen, mora poskrbeti občinski predstojnik (župan), da se pogorišče dovoljno zastraži. Če je prihitelo gasilstvo na gorišče, ukrene občinski pred-

stojnik (župan) primerno v sporazumu z gasilskim poveljnikom.

Poizvedbe po požaru.

§ 41.

Po vsakem požaru, bodisi da je bil praviloma prijavljen ali pa da so ga zadušili in poskusili zatajiti, mora občinski predstojnik (župan) skrbno poizvedovati:

- a) o tem, kaj je povzročilo požar;
- b) koliko je škode;
- c) ali zadene koga krivda;
- d) ali je zanemaril kdo svojo dolžnost;
- e) ali se je pripetilo kaj, kar bi zahtevalo posvarila ali odpomoči, zlasti, ali so bila gasilna in reševalna dela v redu.

§ 42.

Na to poizvedovanje je treba povabiti potrebne izvedence in vse tiste, ki bi utegnili povedati kaj o predmetu poizvedovanja, če mogoče, tudi prizadeti zavarovalni zavod.

§ 43.

Po teh poizvedbah mora razsoditi občinski predstojnik (župan), ali se more zavarovancu na njegovo zahtevo izdati uradno izpričevalo o tem, da ga ne zadene glede izbruha in razširjenja požara nobena krivda. To izpričevalo se sme izdati le, če je bilo s poizvedbami dognano, da ne zadene zavarovanca niti dejanje ali opustitev, ki bi se morala po kazenskem zakonu kaznovati kot zločin, pregrešek ali prestop, niti kaka druga krivda po §§ 1294. in 1309. občnega državljanskega (grajanskega) zakonika.

§ 44.

O poizvedbi po § 41. tega zakona je spisati zapisnik, katerega morajo podpisati vsi udeleženci; v njem je navesti tudi požarno odškodnino, ki jo je ugotovil morebiti odposlanec zavarovalne družbe.

Posledek poizvedb je sporočiti tudi političnemu oblastvu.

§ 45.

Če se pojavi sum kaznivega dejanja ali opustitve, je to takoj javiti pristojnemu oblastvu.

IV. oddelek.

O gasilnih stroških.

Stroški za gasilne naprave.

§ 46.

Stroške za gašenje požara trpe hišni posestniki, kolikor so prizadeti, sicer pa naselja, odnosno občine.

Če povzroči tvornica za kakšen kraj posebno požarno nevarnost, sme pobirati občinski zastop od lastnika tvornice primeren donesek za stroške gasilnega orodja, kolikor ga je bilo treba pomnožiti radi obstoja tvornice.

Stroški za vozove.

§ 47.*

Za potrebno dovažanje orodja in moštva, za rabo vozov na gorišču in za vožnjo nazaj je treba plačevati gospodarjem vozov, če to zahtevajo, odškodnino iz blagajne tistega okraja, v čigar okolišu je gorelo, kolikor ni dolžan trpeti te stroške kak zavarovalni zavod. Zadevno terjatev mora dotično gasilsko društvo ali dotična občina prijaviti v 8 dneh pri okrajnem odboru tistega okraja, ki je dolžan plačati; ta mora terjatev likvidirati in likvidirani znesek izplačati iz okrajne blagajne.

Odškodnina se izplačuje po tarifi, ki jo določi vsak okrajni zastop za svoj okraj dogovorno z občinami in gasilstvom okraja in če treba, tudi sosednjih okrajev, na osnovi krajevno običajnih cen; to tarifo mora odobriti deželni odbor.

---

* Izpremenjeno besedilo po štaj. dež. zakonu z dne 21. aprila 1898., dež. zak. št. 24.

Plačujočemu okraju je pridržana pravica, da terja povračilo od krivca.

V. oddelek.

O kazenskih določbah, oblastvih in pritožbeni poti.

Kazenske določbe.

§ 48.

Požarnonevarna dejanja ali opustitve, ki so v navzkrižju s splošnimi policijskimi zakoni in naredbami ali s predpisi, ki jih je izdal občinski odbor glede na krajevne razmere, se kaznujejo, kolikor ne spadajo v splošne kazenske zakone in ni kazen zanje ustanovljena že v prej omenjenih zakonih, naredbah in predpisih, z denarnimi globami do 100 goldinarjev, če se pa ne morejo izterjati, z zaporom do 20 dni.

§ 49.

Če gre za to, da se po tem gasilskem redu izsilijo storitve, se smejo zahtevati s pretnjo denarnih glob do 10 goldinarjev ali, če se ne morejo plačati, z zaporom do 48 ur.

Kazen ne odvezuje dolžnosti storitve.

Isti kazni zapadejo tudi tiste osebe, ki povzročijo nered na gorišču, če ne gre za kaznivo dejanje, ki ga je treba huje kaznovati.

§ 50.

Pravico kaznovanja glede prestopkov, omenjenih v §§ 48. in 49. tega zakona, izvršuje, kolikor ne spadajo v splošne kazenske zakone, občinski predstojnik z dvema občinskima svetovalcema, v Mariboru mestni svet, v Celju občinski urad.

§ 51.

Globe se stekajo v občinsko blagajno krajevne občine.

Pritožbe.

§ 52.

Pritožbe zoper zapovedi in sklepe občinskega zastopa kakor tudi zoper odredbe in odločbe občinskega predstojnika (mestnega sveta mariborskega, občinskega urada celjskega) so dopustne po določbah občinskega reda za vojvodino Štajersko z dne 2. maja 1864., deželni zakonik št. 5, in zakona z dne 1. aprila 1875., dež. zak. št. 24, za mesto Maribor po občinskem redu z dne 23. decembra 1871., drž. zak. št. 2 ex 1872., za mesto Celje po občinskem statutu z dne 21. januarja 1867., dež. zak. št. 7.*

Prizive zoper kazenske razsodbe je nasloviti na nadrejeno politično oblastvo, to je glede mest Maribora in Celja na c. kr. namestništvo, glede vseh drugih občin na c. kr. okrajno glavarstvo.

VI. oddelek.

Sklepne določbe.

§ 53.

Občinski predstojnik (župan) je dolžan, imeti ta gasilski red in predpise, ki jih je izdal občinski zastop zaradi obrambe pred požari (§ 2.), kakor tudi gasilske rede, izdane za posamezne kraje (§ 13.), vedno vsakomur na vpogled pripravljene in jih razglasiti v občini dvakrat na leto.

§ 54.

S tem zakonom je razveljavljen gasilski red za Štajersko z dne 9. februarja 1857., dež. z. št. 4.

§ 55.

Mojemu ministru za notranje stvari je naročeno, da izvrši ta zakon.

Na Dunaju, dne 23. junija 1886.

---

* Za avtonomno mesto Ptuj po občinskem statutu z dne 4. oktobra 1887., dež. zak. št. 45.

6.

Zakon,

s katerim se izdajajo nova določila o doneških požarnih zavarovalnic in družb v korist gasilskih straž in v podporo ponesrečenim gasilcem.*

Deželna zakona za bivšo vojvodino Kranjsko z dne 20. decembra 1884., dež. zak. št. 17, in z dne 28. oktobra 1911., dež. zak. št. 41., nadalje deželni zakon za bivšo vojvodino Štajersko z dne 28. decembra 1913., dež. zak. št. 50, deželni zakon za bivšo vojvodino Koroško z dne 21. julija 1914., dež. zak. št. 24, kakor tudi vsa druga dosedanja dotična določila, izdana na ozemlju Slovenije, so razveljavljena. Na njih mesto stopajo ta-le določila:

§ 1. †

Domače kakor tudi inozemske požarne zavarovalnice in družbe, katerim je dopuščeno poslovati v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, morajo, neglede na to ali so delniške ali vzajemne zavarovalnice in družbe, in neglede na to, ali je njih poslovanje omejeno zgolj na zavarovanje zoper požarne škode ali pa se razteza tudi na druge panoge zavarovanja, vsako leto plačati dva odstotka od vplačanih požarnih zavarovalnin kot zakoniti donesek v korist gasilskih straž in en odstotek kot podporo gasilcem, ki so se ponesrečili v službi.

Te doneske je plačati od vseh kosmatih požarnih zavarovalnin, kolikor so jih prejele zavarovalnice in

* Razglašen v »Službenih novinah kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« št. 288, z dne 23. decembra 1922., št. LI/1922. — »Uradni list« št. 51/7 iz l. 1923.

† S križcem označeni paragrafi so razveljavljeni z zakonom o gasilstvu.

družbe v dotičnem poslovnem letu, bodisi za premične, bodisi za nepremične zavarovane predmete na ozemlju pokrajinske uprave za Slovenijo.

§ 2. †

Doneski požarnih zavarovalnic in družb tvorijo poseben »gasilski sklad«, ki ga je voditi ločeno po dvo- odstotnih in enoodstotnih doneskih.

§ 3. †

Doneske brez odbitka protizavarovalnin je odmerjati na podstavi kosmatih zavarovalnin, ki jih je prejela zavarovalnica ali družba iz direktnega zavarovalnega poslovanja za zavarovane predmete na ozemlju Slovenije.

§ 4.

Zavarovalnice in družbe morajo v ta namen za vsako poslovno leto, in sicer do dne 30. aprila prihodnjega leta predložiti pokrajinski upravi, oddelek za notranje zadeve računsko pravilne podatke in dokazila o vseh zavarovalninah, ki so jih prejele v minulem poslovnem letu.

Zavarovalnice in družbe, ki tega ne store v določenem roku, sme pristojno oblastvo k temu prisiliti z redovnimi kaznimi do zneska 250 Din.

§ 5. †

Dvoudstotne in enoodstotne doneske, odmerjene po oblastvu, morajo zavarovalnice in družbe s položnicami po poštno-čekovni in klirinški službi vplačati v šestih tednih po vročitvi dotičnih plačilnih ukazov. Neplačani doneski se izterjajo s politično eksekucijo.

§ 6. †

Dvoudstotne in enoodstotne doneske odmerja, pobira in upravlja pokrajinska uprava, oddelek za notranje zadeve.

§ 7.

Dvoodstotne doneske, ki so namenjeni za vzdrževanje že poslujočih gasilnih društev, za ustanovitev novih in za nabavo gasilnega orodja, je vsako leto, pustivši eno petino kot rezervo, razdeliti med prostovoljna gasilna društva kakor tudi med občine, ki vzdržujejo službene (poklicne) gasilske straže. Pravico do podpore iz tega sklada imajo tudi kraji, kjer še ni organizirane gasilske straže, kadar gre za to, da si nabavijo gasilno orodje.

Primeren znesek iz tega sklada gre vodstvom gasilskih organizacij (zvezam in župam) za pokrivanje upravnih in nadzorstvenih stroškov.

Podpore iz rezervnega sklada se smejo podeljevati le izjemoma.

§ 8.

Enoodstotni doneski v gasilski sklad so namenjeni izključno:

- a) za podporo gasilcem, ki so se ponesrečili v službi pri požaru ali ob elementarni nezgodi, in njih ostalim rodbinskim članom: za take se smatrajo oni svojci ponesrečenčevi, ki jih je ta po zakonu dolžan vzdrževati;
- b) za plačevanje zavarovalnine za zavarovane gasilce;
- c) za odškodnino za konje, ki so pri vožnji k požarom ali drugim nezgodam oboleli ali so se ponesrečili;
- č) za odškodnino za gasilno orodje, poškodovano pri požarih ali drugih elementarnih nezgodah;
- d) za poravnavo zavarovalnine za jamčenje, kateremu so zavezane gasilske straže.

§ 9.

Dvoodstotne kakor tudi enoodstotne doneske razdeljuje pokrajinska uprava, oddelek za notranje zadeve, zaslišavši gasilsko organizacijo.

§ 10.

Prošnje za podporo iz dvoodstotnega gasilskega sklada je vlagati po gasilski organizaciji. Le-ta zbira vse

med letom vložene prošnje za podporo iz dvoidstotnega gasilskega sklada ter jih po strokovnem preudarku ob koncu vsakega leta predloži s primerno utemeljenimi predlogi pokrajinski upravi, oddelku za notranje zadeve.

Ob posebno nujnih prilikah se podeljujejo podpore iz tega sklada tudi med letom.

§ 11.

Prošnje za podporo iz enoodstotnega gasilskega sklada gasilcem, ki so se ponesrečili, je reševati za vsak primer posebej.

Te prošnje je redoma vlagati po županstvu ponesrečenčevega bivališča. Županstvo mora potrditi resničnost podatkov, navedenih v prošnji, in potem prošnje s primernim poročilom, zlasti glede imovinskih, pridobitnih in družinskih razmer prosilčevih, predložiti pokrajinski upravi, oddelku za notranje zadeve.

Tem prošnjam je tudi priložiti zdravniško izpričevalo, iz katerega je razvidna poškodba, doba zdravljenja in ponesrečenčeva nezmožnost za delo.

Četrtno neporabljenih enoodstotnih vsakoletnih doneskov nakazuje pokrajinska uprava podpornemu skladu osrednje gasilske organizacije za Slovenijo; ostali znesek pa obdrži in uporablja sama kot rezervo, ki se sme porabiti le izjemoma.

§ 12.

Pravico do podpore iz dvoidstotnega gasilskega sklada imajo redoma le one gasilske organizacije in oni kraji, navedeni v § 7., ki ne razpolagajo z zadostnimi sredstvi in ki imajo svoje gasilno orodje v rabnem stanju ter res delujejo v gasilstvu.

§ 13.

Podpore se razdeljujejo v denarju ali v gasilnem orodju in sicer direktno ali po gasilski zvezi ali pa po občini.

Izjemoma se smejo izplačevati podpore tudi naravnost upnikom za naročeno in v redu prevzeto gasilno orodje.

§ 14.

Vodstva gasilske organizacije, gasilska društva, občine in kraji so glede pravilne porabe nakazanih zneskov in podpor, osrednje gasilske organizacije pa tudi glede upravljanja podpornega sklada odgovorni pokrajinski upravi, oddelku za notranje zadeve.

§ 15.

Vse prošnje za podpore iz gasilskega sklada so kolka proste.

Ta zakon stopi v veljavo z dnem, ko se razglasi v »Službenih novinah«, in nadomešča naredbo deželne vlade za Slovenijo z dne 3. novembra 1920., Ur. l. št. 420.

V Beogradu, dne 12. avgusta 1922.

7.

Iz zakona o občinah.*

IV. Delokrog občine.

§ 76.

Delokrog občine obsega vse posle, ki se tičejo interesov občinske skupnosti in se nanašajo na gospodarski, kulturni in socialni napredek v občini.

Posebno spadajo semkaj v potrebnem obsegu: ... 4. skrb za dobro zdravstveno stanje prebivalstva (... skrb za telesno vzgojo naroda, gasilstvo, oskrba z življenjskimi potrebščinami).

* Zakon o občinah z dne 14. marca 1933., »Službene novine« št. 82/XXVI/255 iz l. 1933. — »Službeni list« št. 229/35 iz l. 1933.

§ 77.

Občina vrši krajevno policijo, kolikor je ne vrši državna oblast, zlasti pa:

1. skrbi za javno, osebno in imovinsko varnost, moralo, red in mir v občini;

5. skrbi za varnost javnega prometa, za čistočo in vzdrževanje cest, mostov, obal, rek, potokov, jarkov, vodnjakov, napajališč in sploh javnih naprav;

6. nadzoruje gradbe, daje dovoljenja za gradnje, skrbi za varnost pred požarom in drugimi neugodami.

V. Pristojnost občinskih organov.

§ 81.

V poslih, ki spadajo v delokrog občine po §§ 76. in 77. in v poslih, predvidenih v § 79., kolikor gre za sredstva za opravljanje teh poslov, je pristojen za odločanje občinski odbor, kolikor ni to s tem zakonom poverjeno občinski upravi ali predsedniku.

§ 82.

Občinski odbor more v mejah svoje pristojnosti izdati za svoje ozemlje občne obvezne krajevne uredbe na osnovi zakonov in v zakonu osnovanih uredb, kakor tudi ob pomanjkanju predpisov, s katerimi bi bila urejena dotična vprašanja. Te uredbe dobijo obvezno moč, ko jih odobri ban in ko se na običajni način razglasijo v občini.

Ako se te uredbe tičejo poslovanja po § 77., se more za njih kršitev določiti denarna kazen do 200 dinarjev v korist občine ali zapor do petih dni, ako se denarna kazen ne plača v določenem roku.

§ 83.

V pristojnost občinske uprave spadajo tile posli:

1. neposredno upravljanje občinske imovine;

2. sestavljanje in predlaganje občinskega proračuna in letnega zaključnega računa;

3. nadzorovanje poslovanja občinskih ustanov in podjetij in dajanje navodil za izvrševanje odborovih sklepov;

4. odločanje v nujnih primerih o nepredvidenih izrednih kreditih z odobritvijo nadzornega oblastva;

5. dovoljevanje odsotnosti in odmora občinskim uslužbencem do 15 dni;

6. pripravljane odborovih sklepov in opravljanje vseh drugih poslov, ki jih odbor poveri upravi;

7. izrekanje kazni v vseh primerih, ki spadajo v pristojnost občine.

§ 84.

Predsednik je predstavnik občine v vseh njenih odnosih in poslih, on je tudi izvršilni organ občinskega odbora.

V njegovo področje spada:

1. da izvršuje sklepe občinskega odbora in uprave, da predlaga v odobritev sklepe, ki potrebujejo višje odobritve; da predloži nadzornemu oblastvu sklep občinskega odbora, o katerem smatra, da nima potrebne odobritve, ali sklep uprave, o katerem smatra, da je v nasprotju z zakonom, ter da do odločitve nadzornega oblastva odloži izvršitev tega sklepa;

3. da vodi redno upravo občinske imovine in ustanov in da poda v ta namen po potrebi predloge občinskemu odboru in upravi...

4. da nadzoruje delo vseh občinskih uslužbencev in upravljanje občinskih ustanov in podjetij, ki imajo lastno upravo;

6. da vodi v okviru veljavnih zakonov in predpisov krajevno policijo in da vrši posle državne uprave, ki so naloženi občinskemu oblastvu po § 79., kakor tudi da izvršuje v tem pravcu odredbe pristojnih državnih oblastev in da jim poroča, zlasti v primerih, kjer je potrebna odredba, sodelovanje ali njihova pomoč.

Predsednik ima pravico kaznovati z denarno kaznijo do 50 dinarjev ali z zaporom do 24 ur onega, ki se ne pokori njegovi zakoniti odredbi. Te kazni se lahko takoj izvršijo, proti njim pa se morejo uporabiti redna pravna sredstva.

8.

Iz gradbenega zakona.*

PRVI DEL.

Mesta in trgi.

V.

Tehnični predpisi.

§ 37.

Zidovi.

(1) Za zidove stanovanjskih zgradb in zgradb za industrijske namene se sme uporabljati samo: naravni ali umetni kamen, beton ali ojačeni beton in opeka; samo v redkih naseljih pa je dopustno graditi tudi v prekatju (na brano) ali z drugim gradivom, o katerem se ugotovi, da je primerno za gradnjo.

(2) Lesene zgradbe in zgradbe iz okruškov ali iz nežgane opeke ali tolčenice je dovoliti izjemoma z gradbenimi pravilniki po krajevnih razmerah.

(3) Zidovi iz lomljenca se ne smejo izdelovati v manjši debelini od 50 cm.

(4) Zidovi iz opeke morajo imeti debeline, ki ustrezajo normalni opeki v večkratni debelini opeke.

(5) Zidovi iz betona in armiranega betona se smejo izdelovati samo na podstavi statičnega računa.

(6) Noben zid ne sme biti obtežen nad dopustno napetost gradiva, iz katerega je zgrajen.

* Gradbeni zakon z dne 7. junija 1931., »Službene novine« št. 133/XLII—294 iz leta 1931., »Službeni list« št. 297/47 iz leta 1931.

(7) Pri zidovih v prekatju morajo biti leseni deli na notranji strani na vsej površini ometani.

(8) Temelji zidov morajo ležati na trdnih tleh, ki so pod mejo zmrzovanja ter ne smejo obteževati teh tal močneje, nego je dovoljeno za dotično zemljišče. Kjer so tla vlažna, je treba preskrbeti za ustrezno izolacijo.

(9) Nosilni zidovi iz opeke, na katere so naslonjene grede in mednadstropne konstrukcije, morajo imeti najmanj jakost ene normalne opeke, če ni posebnih naprav za razbremenjenje zidu.

(10) Pregradni zidovi iz opeke med poedinimi oddelki morajo biti, če se zida z apneno malto, najmanj pol opeke debeli; če pa se zida s portlandskim cementom in če niso daljši od 5 m, smejo imeti tudi debelino četrte opeke.

(11) Požarni zidovi, ki se morajo napraviti na čelni strani ob sosednjih zgradbah ali v dolgih zgradbah, morajo biti v medsebojni razdalji 30 m sezidani 30 cm nad strešno površino. Vsaka zgradba mora imeti posebne požarne zidove v debelini ene opeke, ki se smejo zmanjšati nad streho tudi na pol opeke. V teh zidovih ne smejo biti nikakršni leseni deli zunanji površini bližje ko 20 cm.

§ 38.

Stropi.

(1) Stropi morajo ustrezati s svojo konstrukcijo predpisani obremenitvi.

(2) Stropnice na lesenih gredah v stanovanjskih zgradbah morajo biti dvojne. Prostor med njimi, t. j. med podnicami in opažem na stropnikih (leseni gredah) mora biti izpolnjen s čistim in negorljivim gradivom.

(3) V stanovanjskih prostorih in delavnicah morajo biti leseni stropi ometani, izvzemši dekorativne lesene strope.

(4) Pri večnadstropnih zgradbah morajo biti stropi nad in pod pralnicami, kopalnicami, delavnicami, prodajnicami, skladišči in prostori, izpostavljenimi možnosti

požara, izdelani v masivni konstrukciji. Stropi nad kletmi morajo biti masivno izdelani.

§ 39.

Strehe.

(1) Strehe morajo biti pokrite z negorljivim gradivom. Koliko in za kakšne zgradbe je izjemoma dovoljen leseni krov, se predpiše z gradbenim pravilnikom. Take strehe morajo biti v vsakem primeru v razdalji najmanj 15 m od sosednjih zgradb in najmanj 20 m od drugih takih streh; v požarnem okolišu ob železniških progah pa se vobče ne smejo postavljati.

(2) Naprave za to, da ne pada sneg s streh na ulico in da se odvaja deževnica s strehe v mestno kanalizacijo, se predpišejo z gradbenim pravilnikom.

§ 40.

Stopnice.

(1) Vsaka zgradba na več nadstropij s stanovanjskimi prostori in s prostori za delavnice mora imeti vsaj eno stopnišče s stopnicami iz negorljivega gradiva. V enonadstropnih zgradbah (vilah), ki služijo za eno stanovanje, se smejo dovoliti tudi lesene stopnice.

(2) Stopnišča morajo biti dobro razsvetljena, obzidana z masivnimi zidovi in opremljena s stropom, varnim pred požarom. Služiti smejo za največ štiri stanovanja v enem nadstropju.

(3) Stopnice v pritličnih in enonadstropnih zgradbah in v poslednjih dveh nadstropjih večnadstropnih zgradb morajo imeti najmanj 1·10 m koristne širine, v vsakem nižjem nadstropju pa se poveča ta širina za 10 cm. Stopnice, ki drže na podstrešje, kjer nihče ne stanuje, ali v klet, smejo imeti najmanj 0·75 m koristne širine.

§ 41.

Svetlišča.

Svetlišča morajo biti ograjena z masivnimi zidovi, pristopna in odprta zaradi prepriha in opremljena z od-

toki za vodo. Svetlišča v novih zgradbah je treba postavljati, kjerkoli je mogoče, nasproti svetliščem sosednjih zgradb, da se dobi čim večji skupen, prost zračni prostor.

§ 42.

Dimniki.

(1) Dimnike je treba izvesti tako in njih višino tako odmeriti, da niso sosednje zgradbe in njih okolica ogrožene z iskrami ter izpostavljene dimu in sajам. Dimniki morajo imeti najmanj pol opeke debele zidove s popolnoma izpolnjenimi spojnicami. Zunanje strani dimnikov morajo biti oddaljene od lesenih delov zgradb najmanj 5 cm in morajo biti ometane; če pa so dimniki izdelani iz pločevine, morajo biti oddaljeni od lesenih delov najmanj 50 cm.

(2) Vsako nadstropje mora imeti svoje dimnike. V en dimnik s premerom 15 cm se ne smejo uvesti v enem nadstropju več nego tri normalna kurišča.

(3) Vsak dimnik mora biti dostopen, da ga je moči omesti od vrha do dna. Ozki dimniki morajo imeti za ometanje dvojne zgornje in spodnje durice iz negorljivega gradiva.

(4) Kdor zida višjo zgradbo od sosednje, mora na svoje stroške vzdigniti sosednji dimnik do potrebne višine.

(5) Kdor zida nižjo zgradbo od sosednje, temu mora sosed dopustiti, da postavi dimnik ob njegovi zgradbi.

§ 43.

Kurišča.

Vsa kurišča in njih deli morajo biti zgrajeni iz negorljivega gradiva ter se smejo izdelati v takih prostorih, ki so po svoji legi in načinu gradnje varni pred požarom. Ognjišča in kotli morajo počivati na negorljivih temeljih in masivnih podlogah. Podloga ognjišča na stropu mora biti masivno izdelana. Zunanje površine kurišča in njih deli morajo imeti potrebno razdaljo od lesenih in vnetljivih delov zgradb.

§ 44.

Varnost pred požarom.

(1) Tudi vsi ostali deli zgradbe morajo biti po svojem namenu izdelani tako, da je zgradba varna pred požarom.

(2) Vsaka večja zgradba mora biti opremljena s hidranti in najpotrebnejšim gasilnim orodjem.

§ 45.

Ostale konstrukcije.

Za ostale konstrukcije in dele zgradb, kar jih tukaj ni omenjenih, kakor tudi za konstrukcijo drugih zgradb in postranskih zgradb se določijo tehnični predpisi z gradbenim pravilnikom.

§ 46.

Olajšave za mala stanovanja.

(1) Za mala stanovanja v smislu tega zakona veljajo samo stanovanja v redkem naselju z največ 100 m² površine s stranskimi prostori vred. Zgradbe s temi stanovanji smejo imeti največ pritličje in eno nadstropje ali mansardo z največ tremi stanovanji.

(2) Sobe v teh zgradbah smejo imeti tudi manjšo višino od predpisane, toda najmanj 2·50 m, v mansardi pa najmanj 2·00 m. Obodni in nosilni zidovi smejo biti močni za dolžino normalne opeke; če pa so razbremenjeni s stebri in podolžnimi tramovi, smejo biti tudi tanjši. Požarni zidovi ne smejo biti tanjši od polovice normalne opeke, pregradni zidovi pa smejo biti tudi tanjši.

(3) Stopnice smejo biti tudi lesene, na spodnji strani ometane, široke 0·90 m. Ni potrebno, da bi bil stropni opaz dvojen. Za dve sosednji zgradbi se sme napraviti skupna kanalizacija ali skupna greznica. Tudi zgradbe ob ulici smejo biti zgrajene iz lesa.

(4) Deli redkega naselja, v katerih se smejo postavljati te zgradbe, se določijo z regulacijskim načrtom in z njegovo uredbo.

IX.

Gradnja.

3. Gradbeno-policijska določila.

§ 96.

Varnost zgradbe.

(1) Zgradbe in njih notranje instalacije ne smejo biti nevarne za življenje in varnost onih, ki jih uporabljajo ali prebivajo v njih.

(2) Zgradbe, kakor tudi gradivo, iz katerega so napravljene, morajo ustrezati v vseh svojih delih njih namenu in legi.

§ 97.

Prijava podjetnika in začetek dela.

Vsak lastnik, ki gradi, mora pred začetkom dela prijaviti občini podjetnikovo ali izvrševalčevo rodbinsko in rojstno ime, dan, ko se bo začelo delo, pa najmanj 24 ur poprej. Prav tako mora prijaviti podjetnik ali izvrševalec zgradbe 24 ur poprej, da je zidanje temelja do nivelacijske črte dovršeno, to pa zaradi kontrole te črte in regulacijske črte. Tudi vsako nameravano podiranje zgradb je treba tako prijaviti.

§ 98.

Varnost ob času gradnje.

(1) Podjetnik ali izvrševalec in vobče vsakdo, ki podira ali gradi zgradbe, mora ukreniti vse, česar je treba za varnost javnega prometa in sosednjih posestev.

(2) Odri, orodje, stroji in drugi pripomočki morajo biti tako urejeni in vzdrževani, da je življenje in zdravje delavcev in mimoidočih ljudi popolnoma zaščiteno.

(3) Podjetnik ali izvrševalec vodi vse posle, dokler traja delo na zgradbi.

§ 99.

Podjetnikova odgovornost.

Podjetnik ali izvrševalec je odgovoren za celokupno delo, za varnost delavcev in javno varnost po veljavnih zakonskih predpisih.

XII.

Obveznosti in omejitve.

§ 115.

Pravilnik o razdalji zgradb.

Minister za gradbe predpiše s pravilnikom sporazumno s prizadetimi ministri najmanjšo razdaljo zgradb od železnic, tokovodov visoke napetosti, cerkev in šol, pokopališč, bolnišnic, vojaških utrd, aerodromov, tvornic, skladišč za raznesila, vodovodnih vodnjakov in rezervoarjev, klavnic, konjačij, živinskih sejmišč, lesnih skladišč itd., in sicer po krajevnih, terenskih, geoloških, klimatskih in drugih razmerah vsake krajine.

§ 120.

Samostalni zidovi.

Zgradbe, ki stoje do sosednjih mej, morajo biti izdelane od temelja do vrha s samostalnimi zidovi, ki ne smejo sezati čez mejo sosednjega posestva.

9.

Uredba,

s katero se odredjajo mesta in trgi, na katere je uporabljati prvi del gradbenega zakona.*

Na osnovi § 1. gradbenega zakona z dne 7. junija 1931. se predpisuje:

Člen 1.

Določbe prvega dela gradbenega zakona je uporabljati na ta-le mesta in trge:

II. Na področju Dravske banovine:

1. Bled	občina
2. Brežice	mesto
3. Velenje	trg
4. Gornja Radgona	trg
5. Gornji grad	mesto
6. Dolnja Lendava	vel. občina
7. Dolenji Logatec	občina
8. Domžale	trg
9. Dravograd	trg
10. Jesenice	mesto
11. Kamnik	mesto
12. Konjice	trg
13. Kočevje	mesto
14. Kranj	mesto
15. Krško	mesto
16. Laško	mesto
17. Litija	trg
18. Ljubljana	avtonomno mesto
19. Ljubno	trg
20. Ljutomer	mesto
21. Maribor	avtonomno mesto

* »Službene novine« z dne 20. februarja 1932., št. 40/XVI/112. — »Službeni list« št. 189/16 iz l. 1932.

22. Mengeš	trg
23. Metlika	mesto
24. Mozirje	trg
25. Murska Sobota	vel. občina
26. Novo mesto	mesto
27. Ptuj	avtonomno mesto
28. Radovljica	mesto
29. Ribnica	trg
30. Rogaška Slatina	občina
31. Sevnica	trg
32. Šoštanj	mesto
33. Slovenska Bistrica	mesto
34. Slovenjgradec	mesto
35. Tržič	mesto
36. Celje	avtonomno mesto
37. Cerknica pri Rakeku	trg
38. Črnomelj	mesto
39. Škofja Loka	mesto.

Člen 2.

Ta uredba stopi v moč, ko se razglasi v »Službenih novinah«.

V Beogradu, dne 16. januarja 1932.; M. G. br. 1271.

Minister za gradbe
Nikola Preka s. r.

Ministrski svet je pri svoji seji z dne 5. februarja 1932. povsem usvojil prednji predlog ministra za gradbe.

Predsednik min. sveta
P. R. Živković s. r.
Podpisi ostalih ministrov.

10.

Pravilnik**o gradbenih predpisih za sela, ki so v neposredni bližini mest in trgov.***

Na podstavi določil odst. 2. in 3. § 127. in odst. 2. § 138. gradbenega zakona predpisujem gradbeni pravilnik za sela, ki so v neposredni bližini mest in trgov.

Člen 1.

Radi varovanja javnih gradbenih, higienskih, prometnih in estetskih interesov ter enotnega uveljavljanja gradbenih predpisov v selih, ki so v neposredni bližini mest in trgov, veljajo materialna določila I. dela gradbenega zakona tudi za naslednja sela, odnosno občine:

1. Vič, Zg. Šiška, Št. Vid, Ježica, Moste, Dobrunje in Rudnik pri Ljubljani;
2. Gaberje, Lisce, Lava, Breg in Zavodna pri Celju;
3. Krčevina, Košaki, Pobrežje, Radvanje, Tezno, Studenci pri Mariboru;
4. Sp. in Zg. Breg ter Vičava pri Ptujju;
5. Zakot pri Brežicah;
6. Boštanj in Log pri Sevnici;
7. Dolga vas pri Dolnji Lendavi;
8. Mekinje pri Kamniku;
9. Stob, Studa in Vir pri Domžalah;
10. Prevrata, Blato in Pristava pri Konjicah;
11. Stražišče, Primskovo, Huje in Klanec pri Kranju;
12. Bistrica pri Tržiču;
13. Videm in Stara vas pri Krškem;
14. Gradec pri Litiji;
15. Gornji Logatec;

* »Službeni list« št. 432/67 iz l. 1933.

16. Gornja Bistrica pri Slovenski Bistrici;
17. Stara Loka, Trata in Stari dvor pri Škofji Loki;
18. Kurja vas, Sava in naselje »Pod Možakljo« pri Jesenicah.

Člen 2.

Predmeti, že rešeni na prvi stopnji, se obravnavajo po dotedanjih predpisih.

Člen 3.

Z dnem, ko zadobi ta pravilnik moč, prestanejo veljati materialni predpisi dosedanjih stavbnih redov, kolikor se nanašajo na kraje, ki so navedeni v čl. 1. tega pravilnika ter nasprotujejo materialnim določbam I. dela gradbenega zakona. Oblastvena pristojnost ostane neizpremenjena.

Člen 4.

Ta pravilnik stopi v veljavo in zadobi obvezno moč, ko se razglasi v »Službenem listu kraljevske banske uprave Dravske banovine«.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani,
dne 26. julija 1933., V. No. 3870/1.

11.

Iz

splošnih navodil

za izdelavo uredbe o izvajanju regulacijskega načrta in gradbenega pravilnika.*

II. Gradbeni pravilnik.

B. Predpisi za zidanje zgradb.

1. Tehnični predpisi.

b) Posamezni deli zgradbe.

Člen 14.

Zidovi.

(¹) Zidovi se morajo graditi po določenih § 37. gradbenega zakona po krajevnih prilikah in potrebah kakor tudi po kakovosti gradiva, ki se sme uporabljati za gradnjo, to pa z upoštevanjem dopuščenih napreznj gradiva in gradbenih konstrukcij, kakor so določene v čl. 11. teh navodil.

(²) Debelina zidov je odvisna od obtežbe zida, uporabljenega gradiva, njegovih minimalnih dimenzij, strukture zida, od števila in višine nadstropij, od dolžine zidov, od konstrukcije podstrešja in strehe in od klimatičnih razmer.

(³) Debeline zidov samo iz normalne opeke znašajo:

---

* Ta »Splošna navodila«, ki jih je izdal minister za gradbe dne 15. junija 1932. pod G. M. št. 17140, so priobčena v »Službenih novinah« z dne 22. julija 1932., št. 166/LXXIII/489, in v »Službenem listu« z dne 25. februarja 1933., št. 115/16.

1. debelina glavnih zidov pri pritličnih zgradbah in v najvišjem nadstropju večnadstropnih zgradb pri globočini prostora:

do 4 metrov najmanj 0·25 m = 1 normalno opeko,

od 4 do 6·5 metra najmanj 0·38 m = 1½ normalne opeke,

od 6·5 do 8·5 metra najmanj 0·51 m = 2 normalni opeki,

od 8·5 do 10 metrov najmanj 0·64 m = 2½ normalne opeke;

2. pri večnadstropnih zgradbah, ako na glavnih zidovih leži strop iz gred — tramov, se morajo zidovi v vsakem nižjem nadstropju razširiti za 0·13 m, če se pa uporabljajo oboki iz opeke med železnimi nosilci, ali armirani beton ali katera druga novejša stropna konstrukcija in končno tramovni stropi s slepim podom, se morajo zidovi razširiti za 0·13 m samo na vsaki dve nižji nadstropji;

3. ako so skozi glavne zidove speljani prosti okrogli (ruski) dimniki, sme biti zid tudi v najvišjem nadstropju 0·38 m debel; pri uporabi prelaznih dimnikov mora biti zid 0·64 m debel;

4. zaključni obmejni zidovi, ako ne nosijo stropa, smejo biti po 0·25 m debeli;

5. pregradni zidovi, ki delijo trgovine, skladišča ali posamezna stanovanja, morajo biti 0·25 m, sicer pa 0·13 m debeli. Taki pregradni zidovi, na katerih leži na eni strani stropna konstrukcija, ako je strop napravljen iz tramov s slepim podom, železnih nosilcev, ali iz armiranega betona ali kake druge konstrukcije do 6 metrov čiste razprtine, se morajo zidati v debelini 1 normalne opeke (0·25 m), pri razprtini nad 6 metrov pa v debelini 1½ normalne opeke (0·38 m) in smejo biti skozi vsa nadstropja enako debeli. Nasprotno se pri stropih iz zmorničenih stropnikov vzamejo zgornje mere samo v najvišjem nadstropju, z vsakim nižjim nadstropjem pa se povečajo za ½ normalne opeke (0·13 m).

(⁴) Zidovi iz rabica ali mavčnih plošč za oddelitev trgovin, stanovanj in skladišč se smejo izdelovati v debelini 8 cm, sicer 5 cm. Za oddelitev stanovanj se morajo napraviti dvojni zidovi iz rabica v debelini 15 cm.

(⁵) Zidovi iz mešanega gradiva: opeke in kamna ali samo iz kamna zgrajeni zidovi morajo biti za 0·13 cm debelejši od zidov iz same opeke.

(⁶) Zidove iz betona je izdelati po izmerah, ki se dobe po statičnem računu.

(⁷) Nabiti (phani) zidovi se morajo kot glavni in obodni zidovi izdelati v debelini 0·60 m, kot pregradni zidovi pa v debelini 0·45 m.

(⁸) Glavni zidovi kleti morajo biti vedno zidani iz kamna, opeke ali betona, pri zgradbah z nadstropji se pa morajo proti pritličnim zidovom ojačiti za 0·15 m. Samo pri pritličnih zgradbah sme biti kletno zidovje enako debelo kakor v pritličju in to, ako strop ni obokan.

(⁹) Zidani stebri morajo biti iz opeke, iz mešanega gradiva pa samo tedaj, ako so vsaj za 0·13 m širši ko čista razprtina sosednjih okenskih odprtin. Ožji stebri se morajo zidati s cementno malto ali pa zamenjati s stebri iz kamna, betona ali železa.

(¹⁰) Temelji zidov morajo biti postavljeni na dobrem terenu in morajo segati najmanj 1 m pod površino zemlje. Na vlažnih in poplavljenih krajih je uporabljati cementno malto ali pa je postaviti temelj na podlago iz betona. Temeljni zid mora biti za 0·13 m debelejši od pritličnih, odnosno kletnih zidov.

(¹¹) Stara opeka z dimenzijo 29/14/6·5 cm, kolikor je je še na zalogi, se sme uporabljati do določenega roka v številu, ki ustreza debelini zidu, pri čemer se računa za zid:

$\frac{1}{2}$ opeke = 0·15 m,	$2\frac{1}{2}$ opeke = 0·75 m,
1 opeka = 0·30 m,	3 opeke = 0·90 m,
$1\frac{1}{2}$ opeke = 0·45 m,	$3\frac{1}{2}$ opeke = 1·05 m.
2 opeki = 0·60 m,	

(¹²) Pri popravilu zgradb se stari zidovi ne smejo pojačiti s prizidanjem.

(¹³) Prekatni ali na brano delani zidovi (§ 37., odstavek 7) morajo biti okoli 15 cm debeli in se morajo postaviti na temeljni zid iz opeke ali kamna ali mešanega gradiva, na katerega je položiti izolacijsko plast. Glavne grede so 13/13 do 15/15 cm močne, enako tudi ostale grede konstrukcije. Kadar se stena takih zidov zapolni z opeko ali z na zraku sušeno (nežgano) opeko, je potrebna še srednja vezna greda, če se pa napravi obojestranski opaž iz desk, srednja greda ni potrebna. Prekatne zidove je najbolje zazidati z opeko, ker so trdnejši in se ne morejo zlahka zarediti miši in mrčes. Najcenejša je zapolnitev zidov s primernimi kamenitimi ploščami ali pa z na zraku sušeno (nežgano) opeko. Zidovi so lahki, če se v zidu včepi (spodaj) pokončno kolje in zaplete z razpolovljenimi kosi kolja in se ta pletenina omeče na obeh straneh. Kjer je dosti slame, se pokončno kolje lahko ovije s pleteno slamo, ki se dobro zbije in omeče na obeh straneh. Posebno dobra je za pletenje ržena slama, kjer se lahko plete kakor protje in se da dobro zbiti. Najenostavnejše je, če se zid z obeh strani obloži z deskami in zapolni z mahom ali ilovico. Pri zapolnitvi prekatnih sten je treba vedno paziti, da ne ostanejo v njih votline, ker prodira skozi nje pozimi mraz in hlad, poleti pa vročina. Zato je treba protje, slamo, mah ali ilovico, ali s čimer so zidovi pač zapolnjeni, dobro zbiti.

(¹⁴) Vsako poslopje mora biti od sosednjega ločeno s čelnim zidom, ki mora iti skozi vsa nadstropja in ne sme imeti odprtin. Ti zidovi smejo biti na podstrešju, ako niso obteženi, pri višini do 6 metrov po $\frac{1}{2}$ opeke debeli, ako so višji od 6 metrov, pa po 1 opeko debeli. V ostalih nadstropjih smejo biti najmanj po eno celo opeko debeli, v suterenu pa za $\frac{1}{2}$ opeke močnejši ($1\frac{1}{2}$ opeke).

(¹⁵) Za požarne zidove veljajo določbe § 37., odst. 11., gradbenega zakona.

(¹⁶) Nazidek pri samo pritličnih poslopih mora biti najmanj 0,25 m močan (1 opeka), ako pa leži na njem

venec iz kamna ali ostrešje, mora biti 0,38 metra debel (1½ opeke).

(17) Čelni in požarni zidovi se morajo zvezati z ostrešjem — strešno konstrukcijo — in na vsake 3 metre dolžine ojačiti s stebri po 25×25 cm.

(18) Zidovi na stiku s sosednjimi poslopji morajo biti po 1 opeko debeli in mora imeti vsako poslopje svoj zid.

(19) Vsi venci morajo biti iz gradiva, ki je na zraku stanovitno, in morajo biti zavarovani proti vremenskim vplivom.

(20) Na zunanjem čelu poslopja se smejo sohe (liki), okraski, podpirači in okrasni venci uporabljati samo tedaj, če so izdelani iz gradiva, ki je na zraku stanovitno, in če so dobro in trajno zvezani s trdnimi deli zgradbe.

(21) V krajih, kjer preti nevarnost potresa, je uporabljati prekatne zidove ali zidove iz armiranega betona po za to izdanih predpisih, vsem nazidkom in čelnim zidovom pa se je izogibati ali jih omejiti na najmanjšo mero.

Člen 15.

Stropi.

(1) Splošni predpisi za stropne so podani v § 38. gradbenega zakona.

(2) Stropi smejo biti iz tramov, zmožničenih stropnikov, lesenih tramov med železnimi nosilci, iz dvojne lesene konstrukcije, ki se napolni z neizgorljivim, trdnim gradivom, kakor tudi masivni: iz opeke med železnimi nosilci, iz opečnih obokov, iz armiranega betona ali iz katere druge sočasne konstrukcije, ki je preizkušena in daje varno jamstvo za trdnost.

(3) Z gradbenim pravilnikom se določijo vrste naselij — gradbenih pasov —, v katerih se smejo zidati zgradbe s stropi iz lesenih konstrukcij in prav tako tisti deli naselij, v katerih se smejo uporabljati tudi druge vrste varnih in zdravstvenim pogojem ustrežajočih stropov.

(⁴) Strope je nasuti z 8 do 10 cm debelo, popolnoma suho in čisto plastjo zemlje ali z gradivom brez organskih sestavnih delov ali katerihkoli drugih zdravju škodljivih sestavin. Prepovedati je uporabo sipine od mavca, papirja, cunj in drugih odpadkov. Podstrešje se mora tlakovati z ognjevarnim gradivom (opeko, ilovico ali betonom).

(⁵) Stropi morajo imeti izmere, ki ustrezajo statičnemu računu.

(⁶) Železni nosilci morajo ležati na zidu v dolžini, ki je enaka njihovi poldrugi ($1\frac{1}{2}$) višini.

(⁷) Uporaba stropov iz armiranega betona ali katere druge posebne ali nove konstrukcije se sme dovoliti samo na podstavi po pristojnem organu izdelanih načrtov in statičnih računov.

(⁸) Pri uporabi zidov za oporo obokov se smejo zidovi izsekati samo za zidanje čeških in kapastih obokov. Pri bačvastih obokih se mora spodnji del oboka zidati obenem z opornim zidom. Uporaba prekatnih zidov za nošenje obokov je prepovedana. Z zidanjem obokov, razen pri stropih iz železne konstrukcije, se sme pričeti šele potem, ko je zgradba sezidana in pokrita.

(⁹) Stropi podstrešja morajo biti tako močni, da vzdrže zrušenje strehe, če bi se tak primer dogodil.

(¹⁰) Pri stropih proti zračnim bombam je postopati po posebnih predpisih, ki bodo zanje določeni.

(¹¹) Pri stanovanjskih poslopih z več ko tremi nadstropji nad pritličjem, kakor tudi pri drugih večjih poslopih za javno uporabo neglede na število nadstropij mora biti strop na podstrešju izdelan iz armirane betonske konstrukcije.

Člen 16.

Strehe in krovi.

(¹) Splošni predpisi za strehe so navedeni v § 39. gradbenega zakona.

(²) Strešna konstrukcija mora ustrezati določenim tipom (razprtini in predpisani obtežbi) ali statičnemu računu.

(³) Pri stanovanjskih poslopijih, ki smejo imeti leseno streho, toda imajo lesen strop v podstrešju, morejo biti grede vpuščene v stropno konstrukcijo, toda tako, da z njo niso zvezane ali pa morajo biti vzdignjene nad strop vsaj za 3 vrste opeke.

(⁴) V delih naselij, določenih za vile in gospodarske zgradbe, se sme izjemoma predpisati krov iz gradiva, ki ni odporno proti ognju (les, slama itd.), toda take zgradbe morajo biti od ostalih zgradb oddaljene po odst. 2. § 39. gradbenega zakona.

(⁵) Krovi iz lesa ali slame ali sploh iz gradiva, ki je lahko vnetljivo, se smejo uporabljati samo pri skrajnem nedostajanju drugega gradiva in ob posebnih pogojih, ki so določeni za gradnjo lesenih poslopij in se morajo pri izdaji dovoljenja navesti.

(⁶) Vsa poslopja nad 6 metrov višine in z naklonom strešne ploskve nad 25° morajo imeti na strehi držaje za zadržavanje snega, gradiva in delavcev. To velja tudi za stara poslopja, ako se streha popravlja ali izvršuje večja poprava na robu strehe in žlebu. Proti dvorišču, ki služi prometu, je napraviti snežni držaj samo tedaj, ako méní gradbeno oblastvo, da je potreben. Pri poslopijih, pri katerih je projektirana atika ali ležeči žleb, je, ako sega strešna konstrukcija čez atiko za več ko 40 cm, pločevinasti krov zaviti na zunanji strani navzgor in takemu žlebu dati padec proti odtočnim cevam. Snežni držaj mora biti 40 cm visok in dovolj močen.

(⁷) Vsa poslopja morajo imeti na strehi ležeče ali viseče žlebove iz nepropustnega gradiva, iz katerih se mora voda odvajati po odtočnih ceveh do kanalizacije. Ako kanalizacije ni, se sme deževnica odtekati v jarke ali na ulico po lončenih ali betonskih ceveh pod hodniki (trotoarji).

Člen 17.

Strelovodi.

(1) Na poslopih, ki služijo za shrambo razstreliva ali vnetljivega gradiva, na tovarniških dimnikih, na gledališčih in vseh sličnih zgradbah je napraviti strelovod.

(2) Pristojno strokovno oblastvo preizkusi po svojih strokovnjakih prevodno sposobnost strelovodov, čim se postavijo in to ob prisotnosti in na stroške strokovnjaka, ki je delo izvršil in ki mora eventualno vse potrebne dopolnitve izdelati.

(3) Lastnik mora strelovod in odvodnike vzdrževati v dobrem stanju in se mora v ta namen strelovod vsaj enkrat na leto strokovnjaško pregledati.

Člen 18.

Vezi in ključi.

V glavnih zidovih vsakega nadstropja je za vodoravno zvezo uporabljati prvenstveno obroč (okvir) iz armiranega betona, kjer pa ekonomske prilike tega ne dopuščajo, se smejo uporabljati železne vezi iz dovolj močnega kovanega železa. Za zvezo vsakega stebra ali zida s stropniki je uporabljati kotve iz dovolj močnega kovanega železa. Uporaba lesenih vezi je prepovedana.

Člen 19.

Stopnice.

(1) Splošni predpisi in navodila so podana v § 40. gradbenega zakona.

(2) Glavna stopnišča pri stanovanjskih zgradbah morajo izpolnjevati sledeče pogoje:

1. da so zgrajena v posebnem prostoru in pokrita z gradivom, ki je odporno proti ognju;
2. da vodijo do najvišjega nadstropja;

3. da so tako položena in zgrajena, da jih je v primeru ognja v zgradbi mogoče dalj časa vzdržati in uporabljati;

4. da imajo neposreden dostop z ulice ali iz dvorišča;

5. da so z dnevno svetlobo dovolj razsvetljena.

(³) Stopnišče se sme razsvetljevati skozi stekleno streho posebne konstrukcije, ako je vodoravno merjena razdalja krakov najmanj enaka širini enega kraka. Streha mora biti opremljena z ventilacijo. Železna streha mora ležati na polnem zidu, ki sega nad površino strehe.

(⁴) Kletno stopnišče mora biti iz gradiva, ki je odporno proti ognju. Od glavnega stopnišča mora biti ločeno z vrati ali pa mora biti dostopno iz dvorišča.

(⁵) Ako stopnišče na podstrešje ni neposreden podaljšek glavnega ali postranskega stopnišča, more biti leseno in zaprto z železnimi vrati, ali pa z vrati, ki so s podboji vred obložena z močno železno pločevino.

(⁶) Ležeča vrata (pritike) v stropu stopnišča niso dovoljena.

(⁷) vsako glavno stopnišče mora imeti med dvema nadstropjema vsaj eno 3 hodne širine dolgo počivališče.

(⁸) Širina stopnic je določena v § 40. gradbenega zakona.

(⁹) Višina prehoda pod stopnicami in podesti mora znašati najmanj 2 metra.

(¹⁰) Stopnice morajo imeti na prostem koncu varno 1 m visoko železno ograjo z lesenim ročajem.

(¹¹) Višina (v) in širina ($\check{s}$) stopnic v hodni črti se določa kakor sledi:

$$2v + \check{s} = 61 \text{ do } 65 \text{ cm.}$$

Pri glavnih stopnicah max. $v/\check{s} = 16/29$ cm;

pri postranskih stopnicah max. $v/\check{s} = 18/26$ cm in

pri kletnih in podstrešnih stopnicah maximum $v/\check{s} = 20/25$ cm.

(¹²) Zavite glavne stopnice ne smejo imeti v razdalji 45 cm od zidu stopnišča manjše širine ko 29 cm, na ozkem koncu pa ne smejo biti ožje ko 13 cm.

(13) V prostranih poslopih more pristojna oblast zahtevati več glavnih stopnišč.

(14) Stopnišča v javnih poslopih se morajo izvršiti po posebej predpisanih pogojih.

(15) Ti predpisi ne veljajo za stopnišča, ki vežejo posamezne oddelke kakega stanovanja, ali za stopnišča enorodbinskih hiš, ako sestojе iz pritličja in enega nadstropja; zanje veljajo olajšave za mala stanovanja.

(16) Dimenzije stopnic v zgradbah z več ko petimi (5) nadstropji ali v javnih in monumentalnih poslopih se določajo posebej glede na namen, kateremu zgradbe služijo.

Člen 20.

Hodniki.

(1) Prosti hodniki, ki so na zunanjih zidovih zgradbe ali v sami zgradbi, kadar služijo kot edina zveza med stanovanji in glavnim stopniščem, morajo biti iz gradiva, varnega pred ognjem, in imeti najmanj 1·10 m čiste širine do ograje. Hodniki morajo imeti na zunanji strani zidano ali železno ograjo, ki je najmanj 1·0 m visoka. Glavni vhod v stanovanja z odprtega hodnika se ne sme dovoliti.

(2) Hodniki v javnih in javni uporabi namenjenih zgradbah kakor tudi v monumentalnih poslopih se določajo po posebnih predpisih glede na namen, kateremu poslopje služi.

(3) Odprti hodniki in dvoriščni balkoni se računajo v nezazidani del stavbišča, ako niso napuščeni več ko 1·10 m.

Člen 21.

Dimniki.

(1) Splošni predpisi za dimnike so določeni v § 42. gradbenega zakona.

(2) Dimnike je speljati vertikalno. Ako konstruktivni razlogi zahtevajo, se sme od vertikalne lege popustiti največ 30°. Dimniki morajo biti završeni najmanj

0.5 m nad slemenom zgradbe, nad površino krova pa najmanj 1.00 m. Dimniki pekarn in drugih večjih ognjišč morajo imeti večjo višino in večjo odprtino.

(³) Čiščenje dimnikov je vršiti praviloma odzunaj raz streho, čez katero je izpeljan dimniški most, in samo v izjemnih primerih skozi odprtine v dimnikih na podstrešju in na spodnjem koncu, kjer je odprtine izrečno napraviti. Odprtine za čiščenje dimnikov je opremiti z dvojnimi železnimi vratci (močnimi 4 mm in velikimi 38/38 cm), ki se dobro zapirajo in ki jih je vdlati vstran od lesene konstrukcije.

(⁴) Dimniške cevi se ne smejo izpeljati na prosto neposredno skozi zid ali okna.

(⁵) Dimnike je znotraj, na podstrešju pa tudi vnanje ometati, zunaj strehe pa smejo biti tudi iz opeke z zaglajenimi rezami.

(⁶) Dimniki večjih ognjišč, za kurišča centralnih kurjav, sušilnic in sl. morajo imeti najmanj po eno opeko debele zidove, ki so izolirani od ostalih zidov in prostorov.

(⁷) Višina in debelina tovarniških dimnikov se določa po normah za visoke dimnike, predpisanih po § 36. gradbenega zakona.*

Člen 22.

Kurišča.

(¹) Splošni predpisi so določeni v § 49. gradbenega zakona.

(²) Ognjišča, s katerimi je razumeti tudi štedilnike v kuhinjah in peči v sobah, morajo biti tako konstruirana, da v njih gorivo izgori popolnoma, dim pa ima prost izhod.

(³) Ognjišča se morajo kuriti praviloma iz zaprtega prostora.

* »Službeni list« št. 495/56 iz l. 1932.

(4) Peči v notranjosti stanovanj bodisi da se kurijo odzunaj ali odznotraj, morajo imeti tam, kjer pada pepel, na podu podlogo iz kovine, kamna ali opeke.

(5) Postavljanje ognjišč na podstrešju je prepovedano.

(6) Pogoje, s katerimi se morajo napraviti kurjave na zrak, paro ali vodo, je določiti na podlagi načrtov, ki jih je predložiti za vsak primer in za katere nosita odgovornost projektant in izvršitelj. Načrti za ta dela morajo biti pregledani in odobreni po pristojnem strokovnem oblastvu.

(7) Sušilnica se sme namestiti v kateremkoli nadstropju zgradbe, ako ustreza predpisom § 43. gradbenega zakona, toda mora se zapirati z železnimi vrati.

(8) Peči za peko je zgraditi iz snovi, ki vzdrži ogenj in jih postaviti tako, da je njihova zunanja zgornja ploskev vsaj 1 m pod zgornjim masivnim stropom, njihove stranice pa so najmanj 0·60 metra oddaljene od vsakega gorljivega sestavnega dela. Te peči se smejo namestiti samo v pritličnih prostorih popolnoma ločene in tako razvrščene, da so v vsakem pogledu zavarovane pred požarom.

(9) Ako stoji peč za peko v oddelku, ki meji na sosednji zid, se mora od tega izolirati s $\frac{1}{2}$ opeke debelim zaključnim zidom tako, da ostane med tem in lastnim mejnim zidom 0·15 m širok prazen prostor.

(10) V stanovanjih, kjer bivajo milarji, peki, žganjarji itd., je treba posebno paziti na zgradbe, ki jih okrožajo, posebno na hleve, svinjake, drvarnice itd. Peči morajo biti od takih zgradb oddaljene najmanj 6 metrov, sicer jih je ločiti s posebnim požarnim zidom, kakor je zgoraj navedeno. Ognjišča, kakršna imajo kovači, ključavničarji, puškarji, bakrarji, zvonarji, kotlarji in drugi obrtniki, ki delajo z močnim ognjem, je postaviti pod oboke, odporne proti požaru. Požarni zidovi morajo biti 38 cm ($1\frac{1}{2}$ opeke) debeli. Dimniki se morejo speljati v nekoliko poševni smeri, po potrebi pa jih je opremiti za zadrževanje isker s tako zvano golšo kakor pri topil-

niških pečeh in s klobukom. Tla takih prostorov morajo biti tlakovana s kamenitimi ploščami, opeko ali betonom. Pod iz desk ali lesa je prepovedan.

2. Higieniski predpisi.

Člen 54.

Predpisi za napravo industrijskih podjetij in delavnic.

(1) V delih naselij, ki so določeni za postavljanje industrijskih podjetij in delavnic z značajem tovarn, in kjer so zanje rezervirane posamezne ploskve, se smejo te zgradbe postavljati po volji in potrebi v ulični črti kot gosto ali srednje naselje, ali kot redko naselje, odnosno prosto stoječe z vrto in pred hišo, kakor se pač določi z regulacijskim načrtom in uredbo o njegovem izvajanju.

(2) Ob ulici se sme postaviti po določenem tipu najmanj 1,50 m visoka ograja.

(3) Stavbišče mora imeti najmanj 40% prostega dvorišča za nova podjetja.

(4) Za izolirane tovarne, ki so od meje sosednjega zemljišča oddaljene vsaj 20 metrov, od ulične črte pa najmanj 10 metrov, se smejo predpisi tudi omiliti, toda v tem primeru se mora strogo paziti tako na predpise za varnost oseb in imetja, kakor tudi na javne zdravstvene predpise.

(5) V vsakem poslopiju se mora napraviti stopnišče, pri daljših zgradbah pa na vsakih 40 metrov razdalje po eno stopnišče, ki je varno pred ognjem in ima 1,5 m široke stopnice.

(6) Nesnažne in smrdljive tekočine, izmečki in odpadki se morajo na tak način odstranjevati, da ne okužijo zraka niti zemljišča, za predelavo pripravljeno gradivo pa se mora tako hraniti, da ne vpliva kvarno na zdravje stanovalcev v sosedstvu.

(7) Na vsakih 20 v tovarnah zaposlenih oseb se mora napraviti stranišče z enim sedežem in pisoarjem, toda ne manj ko dve stranišči.

(⁸) Posamezna poslopja morajo biti v taki razdalji drugo od drugega, da so v primeru ognja lahko pristopna za gasilna sredstva.

(⁹) Uporabljena tovarniška voda, kolikor se spušča v javni kanal, se mora shladiti na $+ 35^{\circ}$ C in po potrebi očistiti.

(¹⁰) Po splošnih pravilih sme pristojno oblastvo po svoji uvidevnosti dovoliti olajšave, nasprotno pa sme v primeru potrebe določiti pogoje, ki segajo preko teh pravil.

(¹¹) Za izvršitev higienskih in tehničnih predpisov velja tudi pravilnik o higienskih in tehničnih zaščitnih merah v podjetjih, ki ga je predpisalo ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje.

Člen 56.

Dimniki tovarn in industrijskih podjetij.

(¹) Za tovarniške dimnike se smatrajo taki dimniki, ki odvajajo izgorine ognjišč in imajo 5 m^2 več kurilne ploskve.

(²) Dimniki ognjišč z rešetko od $0,20 \text{ m}^2$ in več ploskve se smatrajo istotako za tovarniške dimnike.

(³) Tovarniški dimniki morajo segati vsaj 3 metre nad slemena zgradb, ki jih v krogu 50 metrov obdajajo. Ako bi se v tem krogu sčasoma zgradilo višje poslopje, se morajo ti dimniki naknadno dvigniti do pogojene višine.

(⁴) Pri kurjavi s koksom ali plinom sme pristojno oblastvo od teh pravil izjemoma popustiti, ako krajevne razmere to dopuščajo.

Člen 57.

Sušilnice, opekarne in apnenice.

(¹) Prostori, v katerih se suši slad, ako se sušilnice grade po starem načinu brez sladarenja z vročim zra-

kom in z navadnimi odvajalci dima (dimovodi), morajo biti obokani in se morajo namesto lesenih sušilnic uporabljati sušilnice iz žice ali pločevine, namesto lesenih tramov pa železni nosilci.

(²) Nove opekarne, apnenice, kjer se žge apno, in druge poljske peči se morajo radi večje varnosti pred ognjem čim bolj mogoče postavljati zunaj določenega gradbenega okoliša in zaščitnega pasa.

(³) Obstoječe opekarne in apnenice v omenjenem gradbenem okolišu se morajo v določenem roku, ki se odredi z uredbo o izvajanju regulacijskega načrta, premestiti iz tega okoliša in zemljišče po možnosti planirati za parceliranje po odobrenem načrtu, ali pa se mora po določenih § 117. gradbenega zakona izvršiti potreben nasip in odkop, ako je mogoče iz takih krajev odpeljati vodo. Kjer to ni mogoče ali se iz drugih vzrokov na teh krajih ne morejo odobriti stavbišča, se morajo pogozditi. Ako to ni predvideno v regulacijskem načrtu in v uredbi o njegovem izvajanju, mora občina zaprositi za izpremembo regulacijskega načrta in da se glede na to izpremeni tudi uredba.

Člen 58.

Parni kotel.

(¹) V neposrednem sosedstvu gozdov, ki služijo za odpočitek, kakor tudi v neposrednem sosedstvu zemljišč s parki, je prepovedano postavljati kotle za industrijske namene. Že obstoječe kotle je odstraniti v roku, ki je določen z gradbenim pravilnikom.

(²) Navaden parni kotel se sme postaviti v prostoru, ki je opremljen s streho lahke konstrukcije, ki pa je varna pred ognjem in najmanj 3 metre oddaljena od meje sosednjega stavbišča.

(³) Pododdelki, ki služijo bivanju ljudi, nadalje v oddelkih, ki imajo masivne stropne ali so obokani, je prepovedano postavljati tak kotel.

(4) Manjši kotli z vodoravnimi cevmi, nadalje kotli z manjšo prostornino ko 100 litrov, kakor tudi pri parnih kurjavah uporabljeni proizvajalci pare, pri katerih parni pritisk ne presega 0'6 atmosfere in ki so opremljeni z varnostnim ventilom, z varnostnimi cevmi in z avtomatično napajalno črpalko, se smejo uporabljati kjerkoli in v kateremkoli oddelku.

(5) Pri kotlih, katerih kurilna površina ne presega 3 m², se smejo uporabiti za odvajanje dima navadni hišni dimniki, prepovedano pa je speljati vanje paro.

(6) Parne kotle je zazidati zase in jih postaviti na popolnoma izolirani temelj, ki se mora ločiti od zidov zgradbe z najmanj 15 cm širokim razstopom.

Člen 59.

Uničevanje dima.

(1) Ognjišča tovarniških dimnikov se morajo opremiti z ustrezno kurilno napravo za uničevanje dima.

(2) Interesirana stranka sme sistem za uničevanje dima prosto izbrati, če pa ne bi ustrezal, ga mora v določenem roku zamenjati.

(3) Za kurjavo z uničevanjem dima se smatrajo kurjave s plinom in koksom in one, pri katerih se izgoreline iz dima izločajo kot svetlosiv dim.

Člen 60.

Delovni stroji.

(1) Delovni stroj se sme postaviti samo v takem oddelku, ki ustreza zahtevam za delavnice.

(2) Motorji (parni, plinski, bencinski, električni itd.) se morajo postaviti na poseben temelj, ki mora biti na vso globino izoliran z najmanj 0'15 m širokim razstopom.

(3) Pri motorjih do največ 2 konjskih sil more oblast od teh zahtev popustiti.

(4) Izpušne cevi eksplozijskih motorjev se morajo opremiti z vdelanim in ločeno postavljenim rezervoar-

jem. Odprtina teh izpušnih cevi mora segati najmanj 1 meter visoko nad lastni oziroma sosednji požarni zid. Speljava v javni kanal je prepovedana.

(⁵) Izpušne cevi parnih strojev se morajo, ako vodijo neposredno na prosto, istotako opremiti z vdelnim rezervoarjem.

(⁶) Delovni stroji, ki delajo z velikim ropotom in stresljaji, se morajo namestiti v posebni zgradbi.

(⁷) Transmisije ali katerikoli drugi stroji se ne smejo pritrjevati na zid, ki meji proti sosedu. V primeru potrebe se morajo ležaji transmisij montirati na posebne temelje.

12.

Iz pravilnika

o razdaljah zgradb v mestih in trgih od posebnih zgradb in drugih naprav.*

I. Za železnice.

Člen 1.

Na odprti progi, t. j. zunaj skrajnih postajnih kretnic, mora znašati razdalja med zgradbo in osjo najbližjega tira najmanj 12 m, razen v spodaj navedenih primerih.

Člen 2.

Pri železniških postajah mora znašati razdalja zgradb od roba postajne planote najmanj 6 metrov. Pri tem razdalja zgradb od osi najbližjega tira ne sme biti manjša od 12 metrov.

---

* »Službene novine kraljevine Jugoslavije« z dne 16. januarja 1933., številka 11/IV/25. — »Službeni list« številka 395/61 iz l. 1933.

Člen 3.

(1) Kjer leži proga v tunelu, je prepovedano postavljati zgradbe nad tunelom v pasu do razdalje 2 metrov od zunanje strani tunelskega zida.

(2) V okolišu od 2 do 10 metrov od zunanje strani tunelskega zida se morajo zgradbe z enim ali več nadstropji fundirati do zdrave skale, zgradbe brez nadstropja kakor tudi podporni zidovi se pa morajo fundirati na zdravo zemeljsko plast pod črto a—b, označeno na priloženi skici.

(3) Kjer leži proga na visokem nasipu, se mora razdalja zgradbe od tirne osi povečati za toliko, da znaša od vznožja nasipa najmanj 6 metrov.

(4) Kjer leži proga v globokih zasekah, se točne mere za najmanjšo razdaljo zgradb od tirne osi ne morejo določiti, ker so te razdalje odvisne od krajevnih razmer. Take zgradbe ne bi smele biti bližje ko 6 metrov od zgornjega roba zaseke, globino za fundiranje zgradb pa je treba odrediti za vsak konkretni primer pri komisijskem ogledu, ki ga določa § 89. gradbenega zakona.

(5) Pri železniških progah, ki gredo skozi mesto ali trg, najsi leže v zaseki ali na nasipu ali so železniške postaje, je treba vzdolž proge ali železniške postaje projektirati ulico — cesto na obeh straneh nasipa, odnosno zaseke, z najmanjšo širino 8 metrov od roba nasipa, zaseke ali za železniško postajo razlaščenega zemljišča.

Člen 4.

Pri vseh zgradbah v bližini železniških prog se mora upoštevati potrebna razdalja, ki je predpisana v § 130. zakona o železnicah javnega prometa glede na požarni okoliš, in sicer:

1. V razdalji 8 metrov se smejo postavljati zgradbe, ki so zidane in pokrite z nevetljivim materialom, ako je mogoče vse odprtine na zgradbi zapirati z okni in vrati. V izjemnih primerih se sme ta razdalja zbog posebnih krajevnih razmer zmanjšati s posebno odobritvijo ministrstva za promet.

2. V razdalji 20 metrov se smejo postavljati zgradbe, ki so zgrajene, odnosno pokrite z lesenim materialom, s pogojem, da se odprtine zapirajo z okni in vrati.

3. V razdalji 60 metrov se smejo postavljati zgradbe, ki so pokrite s slamo, trstiko in enakim materialom, katerih odprtine se ne zapirajo z okni ali vrati; v isti razdalji se smejo urediti skednji za slamo, seno, koruznico in drugo. Te razdalje se merijo od osi najbližjega tira do najbližje točke objekta. Ako leži streha zgradbe ali nivo terena — skedenj vsaj 2 metra nižje od višine tirnice, se računijo te razdalje dvojno.

4. Kjer gre železnica skozi gozd, morajo lastniki gozda vzdolž proge pustiti varnostni pas v širini najmanj 10 metrov na obeh straneh proge, ki se računijo od osi najbližjega tira.

Člen 5.

Zgradbe, ki naj bi se postavile prav na meji železniškega zemljišča, toda v večji razdalji, kakor je zgoraj označena, ne smejo imeti svojega pročelja obrnjenega proti železnici kakor tudi ne neposrednega izhoda na železniško zemljišče.

Člen 6.

Postavitev zgradb v bližini železniških prog se mora prepovedati, ako bi postavitev teh zgradb zahtevala napravo novega prelaza v nivoju železniške proge.

Člen 7.

Stalna skladišča lesa, v katerih se les ne cepi ali obdeluje, morajo biti oddaljena najmanj 20 metrov od osi najbližjega tira.

Člen 8.

Stalna skladišča lesa, v katerih se les cepi ali obdeluje, kakor tudi skladišča sena ali slame, morajo biti oddaljena od osi najbližjega tira najmanj 60 metrov.

Člen 9.

Podzemeljske bencinske postaje, če so zavarovane pred požarom in eksplozijo, morajo biti oddaljene najmanj 20 metrov od osi najbližjega tira.

Člen 10.

Skladišča za bencin in mineralna olja (lahko vnetljiva) morajo biti oddaljena najmanj 100 metrov od osi najbližjega tira.

Člen 11.

Tovarniške dimnike je postaviti tako, da so od železniške proge oddaljeni najmanj za svojo višino.

(Člen 12. odpade.)

II. Za tokovode visoke napetosti.

Člen 13.

Elektrovodi morajo biti toliko oddaljeni od zgradb, da ljudem niso dostopni brez posebnih pomožnih sredstev niti s površine ceste niti s streh in izpadov vseh vrst (balkonov i. sl.), niti z oken na drugih mestih.

Člen 14.

Elektrovodi ob cesti morajo biti pri največjem povesu elektrovoda oddaljeni najmanj 6 metrov od površine ceste, razen v neprehodnem terenu, ne upoštevaje manjše neravnosti terena. Pri križanju cest, na katerih se vrši promet z navadnimi ali motornimi vozili, mora biti razdalja od najnižje točke dolnjega voda (žice) pa do najvišje površine ceste najmanj 7 metrov.

Ako je elektrovod preračunjen za večjo ko normalno obtežbo, mora tudi v tem primeru imeti najmanj 7 metrov razdalje od površine ceste, in to pri največjem povesu elektrovoda.

Kadar se uporabljajo viseči izolatorji, je odločilna najmanjša razdalja pri vertikalni legi visečih izolatorjev.

Člen 15.

Napeljava elektrovodov čez zgradbe v zazidanem mestnem okolišu naj se po možnosti opusti. To velja posebno za industrijske zgradbe, v katerih se predelavajo ali drže na zalogi vnetljive snovi.

Nad zgradbami z mehkim kritjem (pokatranjena strešna lepenka, trstika, šaš, koruznica, škodle in slično), se ne smejo napeljavati elektrovodi, razen če je od slemena pa do najnižje točke dolnjega voda najmanj 12 metrov razdalje.

Prelaz nad zazidanimi naselji je sicer dovoljen s pogojem, da se uporabijo določbe za »povečano varnost«, in to, ako je ustrezno naslednjim pogojem:

1. Da znaša vertikalna razdalja med najnižjo točko elektrovoda v mirni legi in najvišjo točko take zgradbe (slemena, dimnika in slično) najmanj 3 metre; pri uporabi elektrovoda z visečimi izolatorji mora ta razdalja 3 metrov ostati tudi potem, kadar se povsod voda nad ograjo poveča ob eventualnem pretrganju najnižjega voda v sosednjih razpetinah, kakor tudi v primeru, da sneg in led odpadeta z elektrovoda v sosednjih razpetinah in da pri tem najnižji prelazni vod tudi nadalje ostane obtežen z ledom in snegom.

2. Pri napeljavi elektrovoda poleg objektov ali delov objektov se smejo elektrovodi približati trdnim delom objektov največ na 3 metre, ako jih je tudi v najugodnejšem primeru mogoče lahko izklopiti v nepoškodovanem stanju.

Vsi ostali elektrovodi se smejo v nepoškodovanem stanju tudi v najugodnejšem primeru približati trdnim delom objektov največ na 5 metrov.

V teh primerih je upoštevati nihanje elektrovoda. Pod 1. in 2. navedene razdalje se smejo povečati, ako je to potrebno po krajevnih razmerah zaradi nemotnega in varnega dela gasilcev. Pri napeljavi elektrovoda poleg zgradb, ki spadajo k istim napravam kakor tudi predmetni elektrovod, se smejo vzeti tudi manjše razdalje nego so one, ki so navedene pod toč. 1. in 2.

Člen 16.

Pri obratni napetosti preko 100 kW se morajo v čl. 14. in 15. navedene razdalje povečati v metrih za vrednost $V - \frac{1}{5} \frac{0}{0}$, kjer znači V obratno napetost v kW.

Člen 17.

Ako so elektrovi napeljeni čez naselja ali naseljena zemljišča, čez industrijske naprave ali čez prometne ceste, se morajo uporabiti določbe za »povečano varnost«.

Namesto izvršitve določb za »povečano varnost« se smejo uporabiti tudi druga sredstva, ki preprečujejo padanje elektrovi na objekte (varnostne mreže, mostovi, varnostni vodi in sl.). Uporaba poslednjih sredstev naj se po možnosti opusti.

VII. Za vojne utrdbe.

Člen 26.

Razdalja stanovanjskih zgradb in drugih stavb od vojnih utrdb se določa z zakonom o utrdbah.

VIII. Za aerodrome.*

Člen 27.

Po členu 35. zakona o zrakoplovstvu so določene naslednje razdalje:

Okoli zrakoplovnih pristajališč in v razdalji do 1000 metrov se ne smejo postavljati: gozdi, hmeljniki, visoke zgradbe, tovarniški dimniki, antene za brezžični telegraf in telefon, stebri za prenos električne energije, telegrafsko-telefonske proge, niti druge visoke instalacije, odnosno visoki gradbeni objekti brez predhodne odobritve zrakoplovne direkcije.

* Zakon o zrakoplovstvu z dne 22. februarja 1928. in izpremembe z dne 14. januarja 1930. gl. »Uradni list« št. 83/29 iz l. 1928. in »Uradni list« št. 127/29 iz l. 1929/30.

Ako taki objekti že stoje in so nevarni za varnost javnega zrakoplovnega prometa ali dotičnega zrakoplovnega pristajališča, se morajo ti objekti na odlok ministra za promet podreti proti ustrezni odškodnini po dogovoru ali po ocenitvi, določeni od pristojnega sodišča na osnovi zakona o razlastitvi.

Člen 28.

Okoli pasa (cone), predpisanega s čl. 35. zakona o zrakoplovstvu v prejšnjem členu, je treba po možnosti predpisati še en pas, odnosno dva kilometra širok pas, v katerem bi se z razporedom gradbenih kompleksov, raznih parkov in drugih naprav pustil prostor za več prostih, po 300 do 400 metrov širokih koridorjev z dolžinami okoli 1000 metrov in po možnosti tudi več.

IX. Za tovarne.

Člen 29.

Tovarne, ki razširjajo smrad, kakor so navedene v čl. 55. splošnih navodil za izdelavo gradbenega pravilnika, morajo biti oddaljene od stanovanjskih zgradb najmanj 200 metrov.

Člen 30.

Tovarne, ki proizvajajo eksplozivne in druge razpočne snovi, kakor tudi dušljive pline, morajo biti oddaljene od stanovanjskih in drugih zgradb najmanj 1000 metrov.

X. Za skladišča razstreliv.

Člen 31.

Magacini — skladišča smodnika in drugih razstreliv morajo biti oddaljeni od stanovanjskih zgradb, železniških prog, zgradb in drugih naprav kakor tudi od kopnih cest najmanj takole:

1. Magacin — skladišče za shrambo do 100 kg razstreliva	100 metrov
2. Magacin — skladišče za shrambo od 100 do 500 kg razstreliva	500 metrov
3. Magacin — skladišče za shrambo	

od 500 do 1000 kg razstreliva	1000 metrov
4. Magacin — skladišče za šrambo	
od 1000 do 10.000 kg razstreliva	1500 metrov
5. Magacin — skladišče za šrambo	
nad 10.000 kg razstreliva	2000 metrov

XIV. Za skladišča lesa.

Člen 37.

Skladišča lesa se ne smejo postavljati v gostem naselju, od stanovanjskih in drugih zgradb pa morajo biti oddaljena najmanj 50 metrov. Samo v izjemnih primerih, kjer je za to posebna potreba, se smejo po posebni odobritvi pristojnega oblastva postavljati skladišča lesa tudi v gostem naselju.

XV. Zaključne določbe.

Člen 38.

Tukaj določene razdalje veljajo za projektiranje novih regulacij za ureditev mest in trgov. Kadar se spravljajo starejši regulacijski načrti v sklad z novim gradbenim zakonom, se morajo obstoječe zgradbe prilagoditi tukaj navedenim razdaljam, kolikor je to mogoče izvršiti.

Člen 39.

Za tista mesta in trge, kjer se po krajevnih, terenskih, geoloških, klimatičnih in drugih odločilnih razmerah poedinih krajev tu navedene razdalje ne morejo povsem uporabiti, se smejo izvršiti potrebne zamene s posebno obrazložbo, ki se mora z regulacijskim načrtom vred predložiti v pristojno odobritev.

XVI. Stopanje v veljavo.

Člen 40.

Ta pravilnik stopi v veljavo z dnem objave v »Službenih novinah«.

V Beogradu, dne 27. decembra 1932., št. 36.510.

Minister za gradbe

dr. S. Srkulj s. r.

13.

Iz
stavbnega reda za Kranjsko
 z dne 25. oktobra 1875., dež. z. št. 26.*

I. RAZDELEK.

O stavbnem dovoljenju.

§ 1.

Primeri stavbnega dovoljenja.

Oblastveno dovoljenje je potrebno za postavitve nove stavbe, prizidave ali prezidave ali če gre za bistvene poprave ali preuredbe obstoječih poslopij in drugih stavb.

Za bistvene veljajo tiste poprave, ki vplivajo kakorkoli na trdnost ali na požarno varnost stavbe ali na pravice mejašev ali če bi pridobilo zunanje lice poslopja drugo podobo ali bi se utegnilo izpremeniti splošno stavbno stanje.

Sem spadajo posebno:

1. naprava vodnjakov in kleti;
2. naprava novih in preuredba obstoječih kanalov in dotočev glede njih izmere, smeri in padca;
3. postavitve novih ali preuredba starih kurilnih naprav in dimnikov;
4. preuredba stanovanj v prodajalnice, šupe, stiskalnice ali druga gospodarska poslopja in narobe;
5. vsaka odprava ali postavitve vmesnih zidov;
6. postavitve strelododov;
7. preuredba zunanjega uličnega pročelja;

---

* Objavljeno po avtentičnem slovenskem besedilu zakona, priobčenem v kosu XI. deželnega zakonika za Kranjsko z dne 1. decembra 1875., št. 26.

8. naprava novih vrat ali oken na ulico ali proti sosednjim hišam;

9. preuredba ali povišanje strešnikov;

10. vsaka izprememba, naprava ali odprava zgornjih stropov, nosilnikov, tramov in oprog.

II. RAZDELEK.

Stavbni predpisi.

§ 27.

Stopnice.

Vsako novo poslopje mora biti tako narejeno, da je brez ovire mogoče priti iz podstrešja po negorljivih stopnicah do hišnega vhoda (na prosto) kakor tudi v klet in da ima vsako stanovanje požarno varen dohod do kakih negorljivih stopnic.

Oblastvo sme po namembi in prostranosti poslopja predpisati, da se napravi eno ali več negorljivih stranskih stopnišč.

Glavne stopnice morajo meriti najmanj 13 dm v svetlem in se morajo na prostih mestih zavarovati s trdnimi, najmanj 1 m visokimi ograjami iz negorljivega materiala.

Stopnišče, ki je zgoraj in spodaj obokano, sme imeti lesene stopnice.

§ 29.

Hodniki.

Hodniki, ki so, čeprav ne edina, vendar pa redna zveza med stanovanji in glavnim stopniščem, morajo biti v s e s k o z n e g o r l j i v i in najmanj 13 dm široki.

Hodniki, ki potekajo zunaj poslopja in so samo stranske zveze, se smejo opremiti z lesenim opažem. Vendar morajo biti zavarovani z najmanj 1 m visokimi ograjami, sloneti na negorljivih opornikih; smejo pa se tudi opaziti s steklenimi stenami.

§ 30.

Dvorišča.

Kadar se zidajo nove hiše, je treba napraviti dvorišča tako prostrana, kakor je to zaradi sanitarnih in požarno-policijskih ozirov potrebno.

§ 32.

Stropni sestavi (podstrešje), stropovje.

Stavbni gospodar si sme svobodno izbrati katerokoli vrsto stropnih sestavov, da so le v skladu z varnostjo pred ognjem in s stavbno trdnostjo.

Tudi nad pritličjem, potem nad najvišjim nadstropjem se smejo napraviti stropi iz tramov ali prečnikov, vendar morajo biti z nasuto sipino popolnoma izolirani od podvalov; pode v najvišjem nadstropju pa je treba vrh tega požarnovarno prekriti in tako močne napraviti, da vzdrže podstrešje, če se ob morebitnem požaru podre. Tej zahtevi naj ustrezajo tudi že obstoječa poslopja. Rabiti vezno tramovje (grede) ostrešja za stropne sestave, je brezpogojno prepovedano.

Zlasti so brezpogojno prepovedani pri cerkvah vsi navidezni svodi, ki se stikajo s streho ali takšni stropi iz podnic.

§ 33.

Stropi v hlevih in svislih, dušniki za zračenje.

Hlevi, svisli in skladišča morajo imeti zgoraj in spodaj ognjavar en strop.

Hlevi za konje, govedo in ovce morajo imeti svetlo, višino najmanj 2·5 m in dovolj dušnikov.

§ 34.

Dimniki.

Za dimnike velja brez razločka, da morajo biti njih zidne stene najmanj vseskoz 16 cm debele in da mora biti zidovje v podstrešju ometano tudi na zunanji plati.

Pri večjih ognjiščih (pekarijah, pivovarskih in barvarskih kotlih, kovaških ješah) mora biti stena dimnika ob kurišču 32 cm debela in sme šele v večji višini znašati 16 cm.

Strogo je prepovedano, stavljati dimnike na tramovje, jih naslanjati na lesovje, vtikati v zidovje dimnikov rante za prekaževanje ali vdevati v to zidovje kakršnokoli lesovje.

Odprta (nepokrita) ognjišča z dimovodom, ki je deloma iz desk sestavljen in le deloma zidan, niso dovoljena. Takšna ognjišča, ki so morebiti v sobah, so le tedaj dopustna, če imajo po predpisih zidan dimnik, ne da bi bil po cevi zvezan z drugim dimovodom in če je ta dimovod opremljen z železno loputo za zapiranje.

Dovoljeno je dovajati dim iz štedilnikov ali od kotlov za perilo in kuhanje, vendar morajo biti vsi dimovodi iz stranskih kurišč, kakor n. pr. iz štedilnikov, kotlov in peči praviloma napravljeni iz zložljivih pločevinastih ali lončenih cevi v premeru 11 do 13 cm in se mora grlo, skozi katero gre dim v kurišče, postaviti v taki višini, da se lahko do njega pride.

Zaklopnice za zapiranje odvajalnih cevi so pri pečeh v sobah prepovedane.

§ 35.

Prolazni dimniki

morajo imeti najmanj 5 dm v kvadratu, ozki (ruski) najmanj 16 cm v premeru.

Vsi dimniki morajo biti tako postavljeni, da segajo najmanj 13 dm čez streho.

Dimniki naj bodo znotraj gladki ter naj se postavijo, če le mogoče, navpično. Postavljati jih poševno pod 60 stopinj k vodoravni osi ni dopustno.

Parne dimnike in sploh dimnike za velike kurilne naprave je treba tako sezidati, da ne delajo nadlego soseščini. Opremiti se morajo z zaklopnico ali zatikalnikom, če treba tudi z zaslonom za iskre. Na velikih, prosto stoječih dimnikih se morajo napraviti plezice.

§ 36.

Ruski dimniki.

Ruski dimniki (valjasti dimniki) se smejo rabiti le pri pokritih kurilnih napravah in ne smejo imeti za enojna kurišča manj ko 16 cm, za več kurišč ne manj ko 21 cm v premeru. Da jih bo moči snažiti, morajo biti v podstrešju vanje vdelana dvojna železna vratica, ki se dajo zapirati.

Če je takih snažilnih vratic večja vrsta, se morajo čez nje napraviti železna vrata, ki jih vse skupaj zapirajo.

V bližini snažilnih vratic naj ne bo nobenega lesovja; koder se temu ni moči izogniti, naj se lesovje zavaruje z negorljivim gradivom.

Za snaženje ruskih dimnikov se lahko napravijo na slemenu tudi mostički; v takem primeru ni treba snažilnih vratic v podstrešju.

Ruski dimniki se smejo sicer rabiti le pri negorljivih poslopjih, ki so požarnovarno pokrita.

§ 37.

Število dimnikov.

Dimnike je treba tako izpeljati, da dobe kurilne skupine v posameznih nadstropjih vsaka svoj dimnik.

§ 38.

Dimne cevi.

Prepovedano je, izpeljati dimne cevi iz hiš proti ulici ali v dvorišča.

Koder obstoje take cevi, se morajo odpraviti v roku, ki ga določi oblastvo. Ostati smejo izjemoma le tam, koder niso nikomur v nadlego in se ni bati požara.

§ 39.

Dimnice.

Dimnice naj se posebno dobro obokajo in z železnimi vrati zapirajo, tla v njih požarnovarno prekrijejo,

rante za meso pa naj se ne postavljajo preblizu dimnika. Odprtina za dim se mora narediti ob strani, ne pa pri tleh.

§ 40.

Krušne peči, kurišča, kotlarne.

Krušne peči, peči za kurjenje s segretim zrakom in kurišča za obrtne namene se smejo postaviti samo na zidanih temeljih v obokanem prostoru, obdanem z okle-
nim zidovjem, in se morajo opremiti z negorljivimi vrati. Kurišča take vrste, ki so na zunanji strani poslopij, se morajo odpraviti (§ 72.).

Prostori, določeni za velike kurilne naprave, se morajo obokati in morajo dobiti negorljiva tla.

Pri manjših kurilnih napravah je dovolj, da je le najbližja okolica kurišč, zlasti da sta njih nebo in tla požarnovarno narejena, in da so kurišča pod pravilno zavarovanimi, požarnovarnimi oboki. Peči, ki nimajo železne postavke, morajo stati na tlaku iz kamna ali opeke.

Kurilna ognjišča se morajo sezidati najmanj 8 dm zvišana nad tlom.

Izhodi iz kurilnih naprav naj se namestijo proti dvorišču, ne pa na ulico ali cesto (§ 72.).

Kotlarne s parnim obratom se morajo napraviti ločene od ostalih poslopij, pritlične in v lahko pokritih, neobokanih prostorih in zmerom tako, da ostane kurišče kotla povsem zaprto.

Brezpogojno je prepovedano, postaviti kotel pod stanovanje ali delavnico.

§ 41.

O tem, koliko so dopuščene obratne naprave vseh tistih obrtov, ki vrše svoj obrat s kurišči, parnimi stroji ali vodnimi napravami ali ki bi utegnile z zdravju škodljivimi vplivi, z nevarnimi obratovalnimi načini, s smradom ali z nenavadnim hrupom ogroziti ali nadlegovati soseščino, ima obrtni red določbe, ki se jih je držati.

§ 42.

Lesena poslopja.

Prepovedano je postavljati nova lesena poslopja. Kadar se obstoječa lesena poslopja korenito popravljajo, je treba pritiskati na to, da se nadomeste leseni deli z negorljivimi (§§ 72., 73., 74.).

§ 43.

Pregrade.

Kadar bi bilo v resnici težavno, postaviti polno zidovje, se sme dovoliti, da se postavi zaradi razdelitve posameznih prostorov v nadstropjih med dvoje požarnovarnih ločilnih sten pregrada, ki je deloma iz lesa, vendar se pa mora na obe strani dodobra z malto ometati.

Ako se hočejo take pregrade skozi več nadstropij, druga nad drugo, izpeljati, se mora stena v vsakem nadstropju zase postaviti.

Ta stavbni način mora biti iz načrta natanko razviden.

Ob pregradah ne sme biti nobenega kurišča.

§ 44.

Izjemoma je s posebno dovolitvijo oblasti dopustno, da se postavijo za delavska stanovanja in v industrijske namene cela poslopja iz pregrad. Vendar mora biti pri vseh teh poslopih:

1. podzidje do višine najmanj 7 dm nad tlom iz kamna ali opeke,
2. streha negorljiva in podstrešje najmanj 11 cm na debelo ometano z ilovico,
3. vsak dimnik med pregrajami iz požarnovarnega gradiva in na obe strani ločen od lesovja ali pregrad z najmanj 15 cm širokim zidom. Ognjišča morajo stati najmanj 1 m daleč od lesovja ali pregrad (§§ 34. do 40.).

V stanovanjskih poslopih morajo biti pregrade na obe plati dodobra ometane z malto.

§ 45.

Strešno okrovje, podstrešne sobe.

Ostrešja morajo biti krita z opeko, s škrljem, kovino ali s kako drugo tvarino, ki jo je spoznalo politično deželno oblastvo za negorljivo.

Če je pri poslopjih, ki so krita s slamo ali škodlami, glavno zidovje in ostrešje pripravno, da nosi požarno-varno streho, je treba zahtevati, da se streha takrat, kadar jo korenito popravljajo, negorljivo prekrije.

Vhodi v podstrešja morajo biti zavarovani z železnimi ali z železom okovanimi vrati v negorljivem okviru (§ 72.)

Podstrešje se mora tlakovati z negorljivo snovjo; če je več ko 28 m dolgo, se mora predeliti s požarnim zidom.

Podstrešne sobe so dopuščene le, če je v njih povsem poskrbljeno za varnost pred ognjem.

Podstrešna stanovanja ali kurišča v podstrešju, ki se ne ujemajo s to določbo, je treba brezpogojno odpraviti.

§ 46.

Osamitev podstrešja.

Lesovje podstrešja se ne sme nikjer dotikati krovnega lesovja; zato se mora vedno (tudi pri prezidavah) spraviti vmes negorljiva plast. V ta namen se morajo tudi nazidnice napraviti najmanj 15 cm nad podstrešnim tlakom.

§ 47.

Požarni zidovi.

Zidovi, ki jim je namen, da branijo ognju, da se ne razširi (požarni ali čelni zidovi, ki jim sega sosedova last do kapí), ne smejo imeti niti oken niti drugih od-

prtin; tam, koder so take odprtine, se morajo odpraviti, če to zahteva sosed, ki ni več ko 6 m oddaljen. Če bi se pojavile zapreke zasebnopravne prirode, je vsaj zahtevati, da se odprtina požarnovarno zadela. Požarni zidovi morajo biti vsaj 15 cm močni ter se morajo izpeljati, ojačeni s 15 cm debelimi stebri, za 24 cm nad strešni rob.

Pri poslopijih, ki se stikajo ali ki stoje manj nego 5 dm vsaksebi, morajo biti ostrejša ločena s požarnimi zidovi; ti zidovi se morajo, s stebri ojačeni, izpeljati za strešnim robom in 24 cm vzvišeno nad njim.

V podstrešju stoječe pregrade (ločilni zidovi) smejo sicer imeti odprtine, ki pa morajo biti opremljene z negorljivimi zapirali.

Požarni zidovi sami ne smejo biti prekriti z lesovjem.

§ 48.

Strešni vrh.

Z deskami zabiti strešni vrhovi niso dopustni in jih je treba pri zidanih poslopijih zazidati z opeko ali kamnom, pri lesenih poslopijih pa zamazati z ilom (§ 72.).

§ 56.

Šupe.

Dovoljeno je, napravljati lesene šupe na lesenih stebrih brez stropa, če imajo negorljivo streho. Če se dotikajo take šupe sosednjega poslopja, morajo dobiti na tisto plat požarni zid (§ 74.).

§ 57.

Gospodarska poslopja, skednji, lesene vinske kleti.

Gospodarska poslopja se morajo postavljati za stanovanji ter morajo biti od njih, kakor tudi od sosednjih poslopij oddaljena najmanj 10 m (§ 69.); kjer to ni

mogoče, se morajo ločiti od sosednjih poslopij in tudi med seboj s požarnim zidom (§ 72.).

Skednji se smejo graditi v mestih samo zunaj mestnega okoliša. Ako so skednji postavljeni zapored, se morajo ločiti z zidovi, ki segajo čez ostrešje (§§ 72., 74.).

Stanovanjske sobe se nikoli ne smejo prizidati k skednjem ali šupam.

§ 58.

Sušilnice, apnenice in opekarne.

Sušilnice za lan, konopljo in sadje, apnenice in opekarne, kakor tudi druge take naprave, ki so posebno nevarne za ogenj, se morajo zgraditi zunaj naselij (§ 72.).

§ 59.

Zvoniki, javna poslopja, skladišča.

Zvoniki, javna poslopja, potem skladišča na zvišenih krajih morajo dobiti, kadar se zidajo na novo, strelovode. Oblastvo naj skrbi za to, da se to izvrši, če mogoče, tudi na že obstoječih takih poslopijih.

Kadar se postavljajo strelovodi, je treba poskrbeti za to, da je vodilnost do zemlje popolna.

§ 66.

Javni oziri vobče.

Vobče naj se dovolitev za zidavo novih stanovanjskih poslopij odreče, koderkoli se pojavijo utemeljeni pomisleki zaradi samotne lege, zaradi požarnovarnostnih, sanitarnih ali drugih javnih ozirov.

§ 68.

Pri železnicah.

Pri stavbah v bližini železnic se je držati, kar se tiče razdalje od železnice in izvršitve stavbe, posebnih za to veljavnih predpisov.

14.

Ukaz c. kr. deželnega predsedništva za Kranjsko

z dne 26. novembra 1892., št. 3365, dež. zak. šteev. 20, s katerim se izdaja nov predpis za poslovanje ljubljanskega deželnega gledališča* v požarno-policijskem oziru.

Pozivno na določbe § 14. najvišje odločbe z dne 14. septembra 1852., drž. z. št. 10 ex 1853., po kateri si je treba za gledališke igre in druge javne predstave izposlovati poprej dovoljenje deželnega predsednika, izdajam za obratovanje ljubljanskega deželnega gledališča v varstvo občinstva in gledališkega osebja pred požarno nevarnostjo nastopni

pravilnik.

I. Kako je preprečiti ogenj.

§ 1.

Hidrante mestnega vodovoda, ki so v gledališkem posloplju, je z dotičnimi cevmi vred vedno vzdrževati tako, da povsem pravilno delujejo in da so vedno v porabnem stanju.

Vsako motnjo, ki bi morebiti nastala v rednem poslovanju mestnega vodovoda, mora mestni magistrat takoj naznaniti gledališkemu podjetju; dokler zadržek ni odpravljen, se ne sme prirediti nobena predstava, če bi se pa bila že začela, se mora takoj ustaviti.

§ 2.

Na določnem prostoru gledališkega odra, odrejenem po mestnem magistratu, mora vedno stati z vodo napolnjena kad, poleg nje pa morata ležati dve veliki volneni plati (koca).

---

* Sedanjega opernega gledališča.

§ 3.

Za dovajanje svetilnega plina je tam, koder ga ni moči napeljati po železnih ceveh, rabiti spiralne cevi. Izjemoma je dopustno, da se dosežejo gledališki efekti na odru, uporabljati navadne cevi, kar je pa treba vedno poprej naznaniti mestnemu magistratu.

§ 4.

Plinske luči se smejo prižigati samo z zaprtimi, varnimi prižigalniki.

§ 5.

Prosto goreče voščence in pod. se sploh ne smejo rabiti v gledališču, od vžigalic pa samo takšne, ki se vžgejo samo na posebni, nalašč za to prirejeni drgalni ploskvi.

§ 6.

Nedopustno je hoditi z golo lučjo po gledališkem poslopju, razen če je to treba za pozornico; uporaba gorečega oglja je brez izjeme prepovedana.

§ 7.

Tekočine, ki se rade vnamejo, kakor petrolej in druga rudninska olja, špirit in podobno, se ne smejo rabiti v nobenem gledališkem prostoru.

§ 8.

Po vseh gledaliških prostorih — gledališka pisarna in bufet nista izvzeta — je brezpogojno prepovedano zažigati ali kaditi pipe, cigare in cigarete.

Tudi kadar bi se moral v gledaliških prizorih predvajane igre kaditi tobak, se mora igralec samo delati, kakor bi kadil, ne sme pa v resnici kaditi.

§ 9.

Vsi koridorji, hodniki, stopnice, vrata itd., ki držijo k izhodom, morajo biti vedno prosta vseh zaprek; zato

se po prehodih in hodnikih nikoli ne smejo postavljati ali spravljati kakršnikoli predmeti. Vrhtega je treba pred vsako predstavo skrbno spraviti iz vseh gledaliških prostorov morebitne odmečke, ostružke in podobno.

Prostor na odru naj se kar najbolj mogoče drži prost; na odru smejo biti pred predstavo samo tiste stvari, ki so za to predstavo potrebne.

§ 10.

Na odrišču se smejo med predstavo muditi samo tiste osebe, ki so zaposlene v gledališkem obratu, a med njimi tudi samo take, ki morajo sodelovati pri dotični predstavi.

Muditi se na odru med odmori je igralcem, muditi se v prvih kulisnih hodnikih pa sploh prepovedano.

Na vrvišču in delavskih galerijah se smejo ves čas, dokler traja predstava, muditi samo tiste osebe, ki imajo tam po svoji službi kaj opravka.

Pričujoče določbe je pozivno na § 35. tega ukaza objaviti s tem, da se nabijejo na primernih mestih odrišča.

§ 11.

Varnostna zavesa ali kurtina mora biti, razen med predstavami in skušnjami, ves čas spuščena.

Duri, ki vežejo prostor za gledalce desno v parterju z odriščem, morajo biti med predstavo zaprte.

§ 12.

Po vseh prostorih odrišča, kakor tudi po vseh koridorjih, izhodih in stopnicah prostora za gledalce je namestiti na primernih mestih in v primernem številu zasilne, z maščobno snovjo napolnjene svetiljke. Koliko mora biti svetiljk in kod jih je namestiti, določi mestni magistrat.

§ 13.

Zasilne svetiljke je treba pred vsako predstavo na novo polniti in jih pol ure pred začetkom predstave

prižgati; prav tedaj je prižgati tudi plinske luči v gledalskem oddelku (v dvorani, po hodnikih, stopnicah, v veži, v bufetu). Zasilne svetiljke, kakor tudi plinske luči se smejo ugasniti šele takrat, kadar je občinstvo, odnosno gledališko osebje gledališče do zadnjega zapustilo.

§ 14.

Pred predstavo je izročiti gasilnim čuvajem varnostne svetiljke, ki jih morajo nositi na pasu.

§ 15.

Med predstavo — in sicer že od trenutka, ko se odpre blagajna — ne sme biti nobeden za osebni promet določen izhod s ključem zaklenjen. Neposredno pred koncem predstave je odpreti vse izhode iz oddelka za gledalce.

§ 16.

Normalna prostornina prostora za gledalce, ki se pokaže po številu lož, parketnih, balkonskih in galerijskih sedežev, potem stojišč in ki jo izračuni mestni magistrat, se ne sme pri nobeni predstavi prekoračiti.

Ko se izračunava ta prostornina, veljaj za načelo, da nima v proscenijskih ložah prostora več ko po deset, v ostalih ložah povprečno ne več ko po šest oseb in da ustreza po en kvadratni meter površine stojišču za štiri osebe.

Stranski dohodi v parterju morajo biti vedno prosti; prav tako se prostor za orkester ne sme rabiti za gledalce.

§ 17.

Pirotehnične produkcije so v gledališču dopuščene samo, če jih poprej dovoli mestni magistrat, ki se mora, preden izda dovoljenje, na primeren način uveriti, ali se bo mogla vršiti produkcija brez nevarnosti.

Sicer se pa tvarine za umetni ogenj (ognjemetni predmeti), smodnik ali druge raznesilne snovi nikakor ne smejo hraniti v gledališču. Kadar se potrebujejo

takšne stvari za določeno predstavo ali skušnjo, se smejo prinesiti šele neposredno pred začetkom predstave, odnosno skušnje v gledališko poslopje ter se morajo izročiti v strogo nadzorstvo za to pripravn, odgovorni osebi.

Kadar se rabijo za rekvizite pri predstavi slama, seno ali druge tvarine, ki se rade vnamejo, se morajo takšne stvari takoj po predstavi spraviti iz gledališča.

§ 18.

Za nabijanje strelnega orožja, ki se bo rabilo na pozornici, se smejo uporabljati samo zamaški iz telečje dlake.

§ 19.

V skladišča za garderobo je praviloma hoditi le podnevi; kadar bi bilo treba iti v garderobo tudi ob drugem času, se sme to zgoditi le z varnostnimi svetilkami in na poprejšnjo prijavo pri oderskem mojstru, ki odredi garderobniku za spremstvo posebnega moža.

II. Nadzorno oblastvo. Požarna straža. Ukrepi ob izbruhu ognja.

§ 20.

Požarno policijo vrši kot del krajevne policije mestni magistrat.

§ 21.

V tem področju ima mestni magistrat dolžnost, da požarno-policijsko nadzoruje vse gledališke predstave in da skrbi za to, da se opravlja požarna stražna služba po naslednjih določilih.

§ 22.

Požarna straža, za katero mora poskrbeti podjetnik v dobi predstav v gledališču na svoje stroške, mora šteti najmanj pet mož, ki veljajo glede svoje službe za soodgovorne organe gledališkega podjetja (§ 32.). Po-

žarne stražnike naznani gledališki podjetnik imenoma mestnemu magistratu, ki sme pripuščati k temu poslu samo neoporečne, trezne in zanesljive osebe, ki imajo potrebno sposobnost in vedo, kako je ravnati z gasilnimi pripravami v gledališču. Kadar se opazijo nepravilne, ki kažejo na to, da takšna, za stražnika postavljena oseba ni zanesljiva, je mestni magistrat upravičen, zahtevati, da se dotična oseba takoj odslovi.

§ 23.

Požarne stražnike, ki morajo biti pol ure pred začetkom predstave na odkazanih jim mestih, je razporediti takole:

Enega moža na medodrišče k ondotnemu hidrantu, dva moža na oder, enega na prvo delavsko galerijo in enega h gibalnemu mehanizmu varnostne kurtine.

§ 24.

Požarni stražnik, postavljen h gibalnemu mehanizmu varnostne kurtine, mora, kadar izbruhne ogenj, odnosno, kadar nastane tudi le krik, da gori, dati s signalno pripravo, nameščeno poleg njegovega stojišča, znamenje za požar v gasilsko centralo v mestni hiši, nato mora takoj spustiti varnostno kurtino in potem odpreti zaklopnice vignja na odrišču. Ko dovrši ta opravila, mora na uspešen način pomagati, da se pogasi nastali požar.

Naloga ostalih požarnih stražnikov je, da poslujejo pri hidrantih, ki so njih stojiščem najbližji; požarna stražnika, ki jima je odkazana pozornica, morata vrhu tega če treba, gasiti s plahtami (§ 2.).

§ 25.

Nobeden požarni stražnik ne sme med predstavo zapustiti odkazanega mu mesta; tudi se ne sme klicati k drugim opravičom; samo požarni stražnik, ki stoji poleg gibalnega mehanizma varnostne kurtine, se sme uporabljati za navadno oskrbovanje tega mehanizma.

§ 26.

Požarni stražniki morajo v službi nositi oznake, ki jih je naznaniti mestnemu magistratu.

§ 27.

V prostoru za gledalce prevzame požarno stražo ljubljansko »Prostovoljno gasilsko društvo«. V ta namen odpošlje to društvo k vsaki predstavi po štiri gasilce z enim členarjem; poslednji prevzame, kadar bi nastal ogenj, vodstvo pri gašenju požara, dokler ne dojde gasilski odred.

§ 28.

Gledališki podjetnik je odgovoren za primerno odredbo, da se da tisti hip, ko nastane med predstavo nevarnost požara, občinstvu ob pravem času znamenje, naj zapusti gledališče.

§ 29.

Gledališki podjetnik je dolžan, da ima med skušnjami, ki se vrše podnevi, najmanj po eno osebo na odru, ki se dodobra spozna v gasilskih in zračilnih napravah gledališča.

Kadar se vrše skušnje na večer, morajo biti požarni stražniki prav tako na odkazanih jim mestih, kakor je to predpisano za predstave.

III. Kontrolne določbe.

§ 30.

Pol ure pred začetkom vsake predstave mora magistratni nadzorni uradnik v spremstvu gledališkega podjetnika ali njegovega, za ta namen imenovanega zastopnika obhoditi vse gledališke prostore ter se uveriti, da li so se izvršile vse za varnost pred ognjem potrebne priprave in odredbe, zlasti tiste, ki so navedene v tem pravilniku.

Ko je dospela predstava blizu do polovice, mora nadzorni uradnik ta obhod obnoviti.

Kadar zapazi nadzorni uradnik pri obhodih ali na drug način, da kaj ni v redu glede varnosti pred požarom, mora siliti na to, da se to takoj uredi; če treba, mora gledališkega podjetnika in tudi njegovega soodgovornega organa kazensko prijaviti mestnemu magistratu.

Kadar se je bati zaradi nedostatka, ki se je opazil, neposredne nevarnosti, mora nadzorni uradnik predstavo ustaviti dotlej, dokler ni nedostatek odpravljen. Ustaviti je predstavo zlasti takrat, kadar odpove gibalni mehanizem varnostne kurtine.

IV. Odgovornost gledališkega podjetnika in njegovih organov.

§ 31.

Gledališki podjetnik je za čas, dokler traja pridobljena koncesija, odgovoren za natančno izvrševanje določb tega pravilnika, kakor tudi sploh za to, da se v gledališkem obratu vse opusti, kar je združeno z nevarnostjo požara in da je vedno vse potrebno ukrenjeno, da se zaduši požar, ki bi utegnil nastati v gledališču.

§ 32.

Organi, katerih se poslužuje gledališki podjetnik v gledališkem obratu, si dele odgovornost s podjetnikom po razmerju poslov, ki so jim poverjeni. Te organe je, preden se začne doba predstav ali kadar obsega podjetje samo eno predstavo, pred začetkom te predstave, odnosno pred začetkom skušenj imenoma naznaniti mestnemu magistratu. Izvzeti od teh določb so tisti organi, katerim so poverjena opravila čisto umetnostne vrste.

§ 33.

Za upravljanje razsvetljave se smejo postavljati samo takšne osebe, katerim sta ustroj gledališke razsvetljave in manipulacija s svetilnim plinom vobče natanko znana.

Njih namestitev mora poprej odobriti mestni magistrat, ki sme tudi, če to spozna za potrebno, zahtevati, da izda gledališki podjetnik prižigalcem posebno služ-

beno poučilo, ki ga mora poprej odobriti mestni magistrat.

V ostalem veljajo za prižigalce določbe § 32.

§ 34.

Deželno predsedstvo bo dovoljevalo prirejati predstave v ljubljanskem deželnem gledališču samo z izrečnim pridržkom, da se koncesija takoj prekliče, če gledališki podjetnik ne bi vršil gledališkega obrata po tem pravilniku, ali če bi ga sploh vršil na takšen način, da bi se bilo po pravici bati za varnost občinstva in gledališkega osebja pred požarom.

V. Kazenske določbe.

§ 35.

Prestopki tega ukaza se kaznujejo, kolikor ne spadajo v kazenski zakon, po ministrski naredbi z dne 30. septembra 1857., drž. zak. št. 198.

Temu kaznovanju zapadejo posebno tudi gledališki podjetnik in njega soodgovorni organi, če zanemarjajo dolžnosti, naložene jim s tem pravilnikom.

§ 36.

Pri kazenski odmeri naj velja za obtežilno, ako gledališki podjetnik ali njega soodgovorni organ ne ugoti pozivu nadzornega uradnika, naj odpravijo nedostatek, ki se je bil glede požarne varnosti opazil.

VI. Pravna veljavnost tega pravilnika.

§ 37.

Ta pravilnik stopi v veljavo z dnem, ko se razglasi in velja za vsako obratovanje ljubljanskega deželnega gledališča neglede na število predstav.

Podobni predpisi, razglašeni z naredbo z dne 28. oktobra 1882., dež. zak. št. 23, so s tem razveljavljeni.

V Ljubljani, dne 26. novembra 1892.

Hein s. r.

15.

Naredba c. kr. deželnega predsedništva za Kranjsko

z dne 9. oktobra 1915., števil. 41/Pol. ex 1914., s katero se izdaja predpis za obratovanje jubilejnega gledališča cesarja Franca Jožefa v Ljubljani* v požarno-policijskem pogledu.**

Pozivno na določbe § 14. najvišje odločbe z dne 14. septembra 1852., drž. z. št. 10 ex 1853., po kateri si je treba za gledališke igre in druge javne predstave izposlovati poprej dovoljenje deželnega predsednika, izdajam za obratovanje jubilejnega gledališča cesarja Franca Jožefa v Ljubljani v varstvo občinstva in gledališkega osebja pred požarno nevarnostjo nastopni

pravilnik.

I.

Ustroj in obratovanje v požarno-policijskem pogledu.

Izmenjavanje vode.

§ 1.

Hidrante mestnega vodovoda, ki so v gledališkem posloplju, je z dotičnimi cevmi vred vedno vzdrževati tako, da povsem pravilno delujejo in da so vedno v porabnem stanju.

Vsako motnjo, ki bi morebiti nastala v rednem poslovanju mestnega vodovoda, mora mestni magistrat takoj naznaniti gledališkemu podjetju in policijskemu ravnateljstvu; dokler zadržek ni odpravljen, se ne sme

* Sedanjega dramskega gledališča.

** Ta naredba, izdana ob času svetovne vojne, ni bila objavljena v deželnem zakoniku za Kranjsko.

prirediti nobena predstava, če bi se pa bila že začela, se mora takoj ustaviti.

Gasilni pripomočki.

§ 2.

Na določenem prostoru gledališkega odra, odrejenem po policijskem ravnateljstvu, mora vedno stati z vodo napolnjena kad, poleg nje pa morata ležati dve veliki volneni plahti (koca).

Razsvetljava.

§ 3.

V vseh prostorih gledališča se mora uporabljati izključno električna razsvetljava.

Splošno razsvetljava morata oskrbovati dva med seboj neodvisna vira električnega toka.

Poleg splošne razsvetljave je uvesti posebno razsvetljava za silo, ki deluje popolnoma ločeno od splošne razsvetljave; tudi to razsvetljava za silo morata oskrbovati dva, medsebojno neodvisna vira električnega toka.

Akumulatorske baterije, ki so določene za razsvetljava v sili, morajo biti polnjene pred vsako predstavo, o čemer se mora službujoči policijski uradnik vedno uveriti.

§ 4.

Vodi za električno razsvetljava morajo biti napeljeni po jeklenih ceveh.

Za izvajanje svetlobnih učinkov na odru se smejo uporabljati le dobro izolirani kablji, ki se morajo priključiti na vtikalne stike.

Razsvetljava za silo.

§ 5.

Po vseh gledaliških prostorih, v koridorjih, hodnikih, na stopnicah, kakor tudi pri vseh izhodih, ki držé iz gledalskega in odrskega oddelka, se morajo na pripravnih mestih pritrditi električne svetiljke za silo.

Vsa izhodna vrata iz gledalskega in odrskega oddelka se morajo oznamenovati z rdečimi svetiljkami za silo.

Koliko naj jih bo in kod naj se nameste, določi policijsko ravnateljstvo v sporazumu z mestnim magistratom.

Trajanje razsvetljave.

§ 6.

Tik preden začne službujoči policijski uradnik svoj policijski obhod po gledališču, je prižgati razsvetljavo za silo.

Splošna razsvetljava gledališča in stranskih prostorov se prične, ko se odpre blagajna.

Razsvetljava za silo kakor tudi splošna razsvetljava v gledalski hiši, odnosno na odrišču sme šele takrat prenehati, kadar je občinstvo, odnosno gledališko osebje gledališče do zadnjega zapustilo.

Razsvetljevalci.

§ 7.

Oskrbovanje in vzdrževanje električnih svetilnih naprav se mora poveriti preizkušenemu veščaku, ki ga je treba z dokazili o njegovi sposobnosti imenoma naznaniti policijskemu ravnateljstvu in mestnemu magistratu.

Njega namestitev mora potrditi policijsko ravnateljstvo v sporazumu z mestnim magistratom.

Odgovorni razsvetljevalec in njega pomočniki morajo biti dodobra poučeni s celotnim razsvetljevalnim ustrojem gledališča kakor tudi z navodilom, ki se jim mora, odobreno po prej imenovanih oblastvih, izročiti.

Predpis glede razsvetljave.

§ 8.

Vobče se je glede razsvetljevalne naprave, kakor tudi glede izprememb na njej ravnati po vsakokrat veljavnih varnostnih predpisih.

Snovi, ki se rade vnamejo, gole luči, svetiljke.

§ 9.

Snovi, ki se rade vnamejo, kakor petrolej in druga rudninska olja, špirit in podobno se ne smejo uporabljati v nobenem gledališkem prostoru.

Prosto goreče voščence in podobno se sploh ne smejo uporabljati v gledališču, od vžigalic pa samo takšne, ki se vžgo samo na posebni, nalašč za to prirejani drgalni ploščici.

Nedopustno je hoditi z golo lučjo, razen če je to treba za pozornico, po gledališkem poslopju; uporaba gorečega oglja je brez izjeme prepovedana.

Prenosne svetilnice morajo biti zastekljene in prirejene za svečavo, oljnato ali električno luč.

Dekoracijski in svetlobni učinki.

§ 10.

Pirotehnične produkcije so v gledališču dopuščene samo, če jih poprej dovoli policijsko ravnateljstvo, ki se mora, preden izda dovoljenje v sporazumu z mestnim magistratom, uveriti s stališča požarne policije, ali se bo mogla produkcija vršiti brez nevarnosti.

Kadar se rabijo pri predstavi za rekvizite slama, seno ali druge tvarine, ki se rade vnamejo, se mora o tem obvestiti gasilstvo, ki je v gledališču v službi.

Takšni predmeti se morajo takoj po predstavi spraviti iz gledališča.

Ognjemetni predmeti, smodnik.

§ 11.

Ognjemetni predmeti, smodnik in druge raznesilne snovi se ne smejo na noben način hraniti v gledališču. Kadar se takšne stvari potrebujejo za določno predstavo ali skušnjo, se smejo prinesiti šele neposredno pred začetkom predstave ali skušnje v gledališko poslopje ter se morajo izročiti v strogo nadzorstvo za to pripravnih, odgovornih oseb.

Za nabijanje strelnega orožja, ki se bo rabilo na pozornici, se smejo uporabljati samo zamaški iz telečje dilake. Strelno orožje se ne sme nikdar tako sprožiti, da je obrnjeno proti gledalcem.

Prepajanje.

§ 12.

Zavese, dekoracije, prospekti, sofite, prestavki in sploh vsi predmeti odrske opreme razen pohištva in rekvizitov, ki se rabijo na pozornici, morajo biti tako prepojeni, da se jih plamen ne prime.

Mestni magistrat mora skupno s policijskim ravnateljstvom dotične predmete, preden se rabijo, preizkusiti, ali so povsem zanesljivo prepojeni.

Če preizkušnja ne bi zadovoljila, se dotični predmet ne sme uporabljati za gledališke namene, dokler ni bil vnovič primerno prepojen.

Vsi gorljivi deli odrske opreme morajo biti prevlečeni s pleskom, ki se ga ogenj ne prime; leseni okviri in praktikabli morajo biti vsaj poskobljeni.

Neoviranost prehajališč v prostoru za gledalce.

§ 13.

Vsi koridorji, hodniki, stopnice, duri, ki drže v gledališkem poslopju k izhodom, stranski dohodi v parterju, izhodi na balkonu in na galeriji morajo biti vedno prosti vsake zapreke; po teh prehajališčih torej ne smejo nikdar osebe postajati niti se ne smejo postavljati ali spravljati po njih kakršnikoli predmeti.

Teh prehajališč se smejo posluževati za morebitno postajanje samo službujoči policijski organi in požarni stražniki.

Neoviranost prehajališč na odrišču.

§ 14.

Prostor na odru mora biti vedno kolikor mogoče prost ter smejo biti na pozornici pred predstavo samo predmeti, ki se zanjo potrebujejo.

Na odrišču se smejo muditi med predstavo samo tiste osebe, ki so zaposlene v gledališkem obratu, a med njimi tudi samo take, ki morajo sodelovati pri dotični predstavi.

Muditi se na odru med odmori je igralcem, muditi se v prvih kulisnih hodnikih pa sploh prepovedano.

Na vrvišču in delavskih galerijah se smejo muditi ves čas, dokler traja predstava, samo osebe, ki imajo tam po svoji službi kaj opravka.

Pričujoče določbe je pozivno na kazenske določbe § 44. te naredbe objaviti s tem, da se nabijejo na primernih mestih odrišča.

Zapiranje odrišča in kurilnice.

§ 15.

Duri, ki vežejo prostor za gledalce desno v parterju z odriščem, kakor tudi duri, ki drže od levih ložnih stopnic v kurilnico, morajo biti med predstavo zaprte.

Izhodi iz gledališča morajo biti odprti.

§ 16.

Med predstavo — in sicer že od trenutka, ko se je odprla blagajna — ne sme biti nobeden, za osebni promet določen izhod s ključem zaklenjen. Tik pred koncem predstave je odpreti vse izhode iz oddelka za gledalce.

Vsa izhodna vrata iz notranjih prostorov, ki morajo biti napravljena tako, da se odpirajo navzven, morajo imeti oznamenilo: »izhod«; najbližja pot do njih mora biti označena s puščicami.

Ravnanje z železno zaveso.

§ 17.

Varnostna kurtina mora biti, razen med predstavami in skušnjami, ves čas spuščena; dvigniti se sme neposredno pred začetkom vsake predstave, mora se pa po končani predstavi takoj spustiti.

Da se je mogoče uveriti, ali deluje varnostna kurtina brez napak, jo morajo tudi med enim odmorom enkrat spustiti in zopet dvigniti.

Varnostno kurtino mora biti mogoče spustiti razen s stojišča požarnega stražnika na odru (§ 31.) tudi z drugega mesta zunaj odra.

Naprava za alarm.

§ 18.

Aparate za javljenje ognja, ki morajo biti zvezani z električno napravo za alarm, porazdeljeno po vsem plospju, je treba pred vsako predstavo preizkusiti; morebitne motnje v spoju je treba takoj odpraviti.

Indikatorska deska aparata za javljenje ognja, desno na odru, ne sme biti zastavljena s predmeti odrske opreme.

Redno zračenje.

§ 19.

Ob dnevih, kadar so predstave, je poskrbeti za to, da se zrak v prostoru za gledalce in na odrišču zadostno obnovi. Kadar si sledita predstavi druga drugi, mora biti zaradi ponovnega zračenja teh prostorov med obema predstavama najmanj 1½ ure časa.

Čistota.

§ 20.

Razen tega je treba pred vsako predstavo skrbno spraviti iz vseh gledaliških prostorov morebitne odmečke, ostružke in podobno. Kadar zapade sneg, ga je vselej odkidati pred vsemi gledališkimi izhodi in s stopnic, ki drže do njih. Po poledju naj se natrosi peska.

Klozeti naj se dodobra prezračijo in drže čisti.

Morebitne motnje v izplakovanju naj se takoj odpravijo.

Odlaganje oblek.

§ 21.

Polagati oblačila na sedeže je prepovedano; shranjevati se smejo samo v garderobi.

Prepoved kajenja.

§ 22.

Po vseh gledaliških prostorih — gledališka pisarna in buffet, balkoni, terase in klozeti niso izvzeti — je brezpogojno prepovedano zažigati ali kaditi pipe, cigare in cigarete. Ta prepoved kajenja mora biti po vseh teh prostorih iz primernih, očitnih napisov razvidna.

Tudi takrat, kadar naj bi se med uprizoritvijo gledališke igre kadil tobak, se mora igralec samo delati, kakor bi kadil, ne sme pa v resnici kaditi.

Oblastveno in zdravniško nadzorstvo.

§ 23.

Oblastvenemu nadzornemu uradniku in službujočemu zdravniku je urediti primerno inspekcijsko sobo.

Da je, če treba, zdravniška pomoč pri roki, mora biti ob vsaki predstavi zdravnik na razpolago. Podjetnik ga mora imenoma naznaniti mestnemu magistratu in policijskemu ravnateljstvu.

Inspekcijska soba mora biti opremljena z vsem, česar je treba za prvo pomoč ob nezgodah.

Oblastvenemu nadzornemu uradniku in službujočemu zdravniku se morajo nakazati primerni parterni sedeži.

Telefon.

§ 24.

Gledališko poslopje mora biti po telefonu zvezano s telefonsko centralo; morebitno motnjo te zveze je treba takoj naznaniti poštnemu oblastvu.

Telefon mora biti v inspekcijski sobi.

Prostornina.

§ 25.

Prostornina oddelka za gledalce se določi nastopno:

Lože v parterju 10 po 5 oseb . . .	50 oseb
Lože v 1. redu 13 po 5 oseb . . .	65 oseb
Lože v 1. redu 2 po 10 oseb . . .	20 oseb
Lože v 1. redu 2 po 8 oseb	16 oseb
Lože v 2. redu 10 po 5 oseb . . .	50 oseb
V parterju sedeži za 166 oseb . . .	166 oseb
Na balkonu sedeži za 38 oseb . . .	38 oseb
Galerijski sedeži za 60 oseb . . .	60 oseb
Stojišča v parterju za 84 oseb . . .	84 oseb
Stojišča na galeriji za 70 oseb . . .	70 oseb

Skupaj . . . 619 oseb

Morebitne izpremembe te ustanovitve odobri policijsko ravnateljstvo v sporazumu z mestnim magistratom.

Ustanovljeno število obiskovalcev se ne sme v nobenem primeru prekoračiti.

Prostor za orkester se ne sme uporabljati za gledalce.

Sedeži.

§ 26.

Sedeži v parterju in na galeriji morajo biti nepremično pritrjeni in napravljeni kot sedeži na samotvorno sprožilo.

Poedini sedeži na sprožilo se smejo na mestih, koder ne ovirajo prometa, postaviti za službujoče gledališko osebje.

II.

Požarna straža.

Ukrepi ob izbruhu ognja.

§ 27.

Gasilsko službo pri gledaliških predstavah, odnosno skušnjah je opravljati po nastopnih določilih.

Sposobnost požarne straže.

Požarna straža, za katero mora poskrbeti podjetnik med predstavami v gledališču na svoje stroške, mora šteti najmanj štiri može, ki veljajo glede svoje službe za soodgovorne organe gledališkega podjetja (§ 38.). Požarne stražnike naznani gledališki podjetnik imenoma policijskemu ravnateljstvu, ki sme pripustiti k temu poslu samo neoporečne, tržne in zanesljive osebe, ki imajo potrebno sposobnost in znajo ravnati z gasilnimi pripravami v gledališču. Kadar se opazijo nedostatki, ki kažejo na to, da takšna, za stražnika postavljena oseba ni zanesljiva, je policijsko ravnateljstvo upravičeno zahtevati, da se dotična oseba takoj odslovi.

Razpored požarne straže pri predstavah.

§ 28.

Požarne stražnike, ki morajo biti v času, ko se odpre blagajna, na odkazanih jim mestih, je razporediti tako-le:

Enega moža na spodnje odrišče, enega k hidrantom na odru, enega na delavsko galerijo in enega h gibalnemu mehanizmu varnostne kurtine.

Pri skušnjah.

§ 29.

Med skušnjami, ki se vrše podnevi, mora biti na odru vsaj po ena oseba, ki se dodobra spozna v gasilnih in zračilnih napravah gledališča; pri večernih skušnjah morajo biti vsi štiri požarni stražniki, določeni za gasilsko službo, na odru (§ 28.), na odkazanih jim mestih.

Znamenje za alarm. Javljenje požara.

§ 30.

Tisti hip, ko nastane med predstavo nevarnost za požar, se mora dati občinstvu o pravem času znamenje, naj zapusti gledališče.

To znamenje za alarm mora oddati požarni stražnik, ki stoji pri hidrantih na odru, s pomočjo najbližjega aparata za javljenje ognja, v vse prostore gledališča.

Razen tega mora gledališki uslužbenec, ki ga je gledališki podjetnik vnaprej za to določil in naznanil policijskemu ravnateljstvu, po telefonu v inspekcijski sobi, ki mora biti med predstavo vedno zvezan s telefonsko centralo, o izbruhu požara takoj obvestiti požarno centralo v Mestnem domu. Ta uslužbenec mora biti vedno v bližini telefona.

Slednjič mora prav tako vnaprej določena, policijskemu ravnateljstvu naznanjena, telesno usposobljena oseba, ne da bi čakala na uspeh telefonskega obvestila, kot sel na kar najhitrejši način vest o ognju ustno in osebno sporočiti požarni centrali.

Naloga požarnega stražnika pri varnostni kurtini.

§ 31.

Požarni stražnik, postavljen h gibalnemu mehanizmu varnostne kurtine, mora, kadar izbruhne požar, odnosno kadar nastane tudi le krik, da gori, spustiti varnostno kurtino in nato odpreti zaklopnice vignja na odrišču. Ko dovrši ta opravila, mora na uspešen način pomagati, da se pogasi nastali požar.

Na odru.

Naloga ostalih požarnih stražnikov je, da poslujejo pri hidrantih, ki so njih stojiščem najbližji; požarni stražnik, ki mu je odkazana pozornica, mora razen tega, če treba, uporabljati plahte (koce) [§ 2.].

Požarni stražnik ne sme zapustiti odkazanega mu mesta.

§ 32.

Noben požarni stražnik ne sme med predstavo zapustiti odkazanega mu mesta ter se ne sme klicati k drugim opravičilo; samo požarni stražnik, ki stoji poleg

gibalnega mehanizma varnostne kurtine, se sme uporabljati tudi za navadno oskrbovanje tega mehanizma.

Oznake in svetilnice požarnih stražnikov.

§ 33.

Požarni stražniki morajo nositi v službi oznake, katere je prijaviti policijskemu ravnateljstvu; razen tega se jim morajo izročiti pred vsako predstavo dobro delujoče, goreče varnostne svetilnice, ki jih je nositi na pasu.

§ 34.

V prostoru za gledalce prevzame požarno stražo ljubljansko »Prostovoljno gasilno in reševalno društvo«, ki odpošlje v ta namen na vsako predstavo po enega gasilca in enega članarja; slednji prevzame, kadar bi nastal požar, vodstvo gasilnih del, dokler ne dojde gasilski odred.

Eden izmed teh gasilcev se postavi desno na stojšču, drugi levo na galeriji.

Razen tega mora biti gledališko osebje, ki posluje v prostoru za gledalce, poučeno, kako mu je ravnati s hidranti in kakšni so ustrezni požarno-policijski predpisi; tem osebam je že vnaprej odkazati določne hidrante.

III.

Kontrolne določbe.

Uradni obhod gledaliških prostorov.

§ 35.

Tik preden se odpre blagajna za vsako predstavo, mora policijski nadzorni uradnik v spremstvu gledališkega podjetnika ali njegovega, za ta namen imenovanega zastopnika (odrskega mojstra), gasilskega članarja in organa, ki mu je poverjeno vodstvo električnih svetilnih naprav v gledališču, obhoditi vse gledališke pro-

store ter se uveriti, da li se je vse pripravilo in ukrenilo, kar je za požarno varnost potrebno, zlasti vse tisto, kar je navedeno v tem pravilniku.

Ko je dospela predstava do blizu polovice, mora nadzorni uradnik ta obhod obnoviti.

Kadar zapazi nadzorni uradnik pri obhodih ali na drug način, da kaj ni v redu glede požarne varnosti, mora zahtevati, da se to takoj spravi v red; razen tega mora gledališkega podjetnika in eventualno tudi njega soodgovornega organa kazensko prijaviti policijskemu ravnateljstvu.

Kadar se je bati zaradi nedostatka, ki se je opazil, neposredne nevarnosti, mora nadzorni uradnik predstavo prekiniti dotlej, da ni nedostatek odpravljen. Ustaviti je predstavo zlasti takrat, kadar odpove gibalni mehanizem varnostne kurtine.

Redno pregledovanje.

§ 36.

Policijsko ravnateljstvo je kot lokalno policijsko oblastvo dolžno, da izvrši, preden se začne redna gledališka sezona, vsakokrat komisijski pregled gledališča. Namen tega pregleda je, dognati, ali sta stavbno stanje in ureditev gledališča takšna, da ni ogrožena varnost občinstva in gledališkega osebja, da je preskrbljeno za varnost in možnost reševanja, ko bi izbruhnil ogenj ali nastala morda kakšna druga panika in da se niso kršili pogoji, ki jih predpisuje pričujoča naredba za gledališko obratovanje.

Sestava komisije.

§ 37.

Tega pregleda se morajo pod vodstvom zastopnika policijskega ravnateljstva udeležiti:

- a) en zastopnik mestnega magistrata,
- b) en državni tehnični uradnik (diplomiran inženjer),

- c) en državni sanitetni uradnik (diplomiran zdravnik) in
- d) en zastopnik ljubljanskega »Prostovoljnega gasilskega in reševalnega društva«.

Preudarku policijskega ravnateljstva je prepuščeno, da privzame h komisiji še druge neodvisne izvedence.

O komisijskem pregledu gledališča je napisati zapisnik, ki se mora v prepisu predložiti deželnemu predsedništvu.

IV.

Odgovornost in dolžnosti gledališkega podjetnika in njegovih organov.

Kadar izbruhne požar.

§ 38.

Gledališki podjetnik je za čas, dokler traja podeljena mu koncesija, odgovoren za to, da se natančno izvršujejo določbe tega pravilnika kakor tudi sploh za to, da se v gledališkem obratu opusti vse, kar je združeno z nevarnostjo za ogenj, ter da je vedno vse potrebno ukrenjeno, da se zaduši ogenj, ki bi utegnil nastati v gledališču.

Odgovornost gledaliških organov.

§ 39.

Organi, katerih se poslužuje gledališki podjetnik v gledališkem obratu, so odgovorni s podjetnikom po razmerju poslov, ki so jim poverjeni. Te organe je imenoma prijaviti policijskemu ravnateljstvu preden se začne doba predstav; kadar obsega podjetje eno samo predstavo, pa pred začetkom te predstave, odnosno pred začetkom skušenj.

Izvzeti so tisti organi, katerim so poverjena opravila povsem umetnostnega značaja.

Načrti.

§ 40.

O notranji ureditvi gledališča je oskrbeti načrte v primerno velikem merilu, v katerih morajo biti natančno razvidni vsi sedeži in prometni dohodi. V te načrte je vrisati tudi vse instalacije za razsvetljavo, vodno preskrbo in aparate za javljenje ognja.

Te načrte je predložiti v štirih izvodih policijskemu ravnateljstvu; en izvod ostane pri policijskem ravnateljstvu, po en izvod se odpošlje mestnemu magistratu in »Prostovoljnemu gasilskemu in reševalnemu društvu«, četrti se shrani v gledališki pisarni.

Nadalje je namestiti v vsakem gledališkem nadstropju na očitnih mestih tlorisni načrt tega nadstropja, v katerem so vrisani vsi prometni dohodi in sedeži. Prav tako je razobesiti na odrišču v vsakem nadstropju primerne razkazalne načrte.

Hišni red.

§ 41.

Za gledališče je sestaviti hišni red; vanj naj se prevzamejo zlasti določbe o pregledovanju vseh prostorov gledališkega poslopja pred vsako predstavo in po njej, o uradnem obhodu, kako je ravnati z ognjem in lučjo, kaj je ukreniti, kadar izbruhne ogenj, kakor tudi o službenih dolžnostih biljeterjev, vratarjev in ostalih gledaliških nameščencev.

Odtiski tega hišnega reda, ki ga potrdi policijsko ravnateljstvo sporazumno z mestnim magistratom, se morajo vročiti tako artističnemu, kakor tudi tehničnemu osebju; razen tega morajo biti v vhodni veži gledališča vedno nabiti na očitnem in lahko pristopnem mestu.

Stavbne izpremembe.

§ 42.

Vse izpremembe v stavbnem stanju in v notranji ureditvi gledališča se smejo, neglede na potrebno stavbno

dovoljenje, izvršiti samo s pritrditvijo deželnega predsedništva; oblastveno potrjene izpremembe je označiti v načrtih (§ 40.).

Podelitev in odvzem koncesije.

§ 43.

Deželno predsedstvo bo dovoljevalo prirejati predstave v jubilejskem gledališču cesarja Franca Jožefa samo z izrečnim pridržkom, da se koncesija takoj prekliče, če gledališki podjetnik ne bi vršil gledališkega obrata po tem pravilniku ali če bi ga sploh vršil na način, da bi se bilo bati ob ognju za varnost občinstva in gledališkega osebja.

V.

Kazenske določbe.

Prestopki te naredbe.

§ 44.

Prestopki te naredbe se kaznujejo, kolikor ne spadajo v kazenski zakon, po ministrski naredbi z dne 30. septembra 1857., drž. zak. št. 198.

Temu kaznovanju zapadejo zlasti tudi gledališki podjetnik in njega soodgovorni organi, če zanemarjajo dolžnosti, naložene jim s tem pravilnikom.

Obtežilni razlogi za odmero kazni.

§ 45.

Pri kazenski odmeri naj velja za obtežilno, ako gledališki podjetnik in njega soodgovorni organi ne ugodé pozivu nadzornega uradnika, da se odpravi nedostatek, ki se je bil opazil glede požarne varnosti (§ 35.).

VI.

Pravna veljavnost te naredbe.

§ 46.

Ta naredba stopi takoj v veljavo in velja za vsako obratovanje jubilejskega gledališča cesarja Franca Jožefa neglede na število predstav.

V Ljubljani, dne 9. oktobra 1915.

C. kr. deželni predsednik:

Attems s. r.

16.

Iz ukaza

ministrstva za notranje stvari v sporazumu z ministrstvom za javna dela z dne 18. septembra 1912. o prirejanju javnih predstav s kinematografom.*

I. ODDELEK.

D o p u s t i l o.

§ 1.

Potrebnost in podelitev dopustila.**

Prirejanje javnih predstav s kinematografom je po obstoječih predpisih dopustno samo na podstavi oblastvenega dopustila.

* Drž. zak. št. 191., kos LXXIX. iz l. 1912.

** Kinematografi so po § 60., t. 23., obrtnega zakona uvrščeni med obrte, za katere je potrebna dovolitev. V podrobnem določa § 80. obrtnega zakona glede kinematografov še nastopno:

(¹) Dovolitve za kinematografe veljajo samo za ona podjetja, ki so predpisno urejena in ki ustrezajo grad-

Dopustilo daje samo v dopustilni listini oznamenjenemu imetniku dopustila pravico za obratovanje in ni prenosno na druge osebe niti med živimi niti po dedščini.

Dopustilo se podeljuje za dobo od enega do treh let.

§ 2.

Vrste dopustila.

Dopustilo se podeljuje za prirejanje predstav:

a) s stalnim stajališčem ali

b) hodé okoli kakor popotni obrati za določene kraje ali okoliše v upravnem okolišu podelilnega oblastva.

V primeru, oznamenjenem pod a), se lahko podeli dopustilo tudi s pravico prirejati predstave v upravnem okolišu podelilnega oblastva menjaje na dveh različnih stajališčih.

benim predpisom. Dovolitve za kinematografe se smejo izdajati občasno za prirejanje predstav tudi v prostorih obstoječih gledališč, koncertnih zgradb in pod., izjemo ma tudi v prostorih gostilniških obratov pod točkami 2., 4., 5. in 9. odstavka ⁽¹⁾ § 76., če imajo predpisno zgrajen in urejen prostor za operaterja, odkoder se izvajajo filmi (kabina za operaterja) in če se smejo prirejati predstave v teh prostorih glede na javno varnost. Take dovolitve se izdajajo občasno na rok.

⁽²⁾ Minister za trgovino in industrijo izda v sporazumu z ministrom za gradbe in ministrom za notranje posle uredbo o predpisih za postavljanje in ureditev kinematografov. Obenem predpiše minister za trgovino in industrijo odredbe o strokovnem izobraževanju operaterjev in o opravljanju njih izpitov.

[V odstavku ⁽²⁾ napovedana uredba še ni bila izdana.]

§ 6.

Pogoji dopustila in načela za obratovanje.

Podelitev dopustila je odvisna od tega, ali obratila ustrezajo zahtevam zdravstvene, stavbne, požarne in varnostne policije in ali se pri obratih s stalnim stajališčem dokaže pripravnost obratovališča.

Preden se podeli dopustilo za obrat s stalnim stajališčem, je treba dati občini stajališča priliko, da se izrazi.

Izvrševanje popotnega obrata je odvisno od tega, ali je krajevno policijsko oblastvo odobrilo vsakočasno stajališče.

Obratovanje v neposredni bližini cerkev, šol, vzgojevališč, otroških vrtcev, bolnic i. dr. ter obratovanje v zvezi z obratovanjem gostilniškega in krčmarskega obrta je nedopustno.

Zahteve, ki se stavijo na obratila, zlasti na aparate, in na obratovališče v stavbno-, požarno- in varnostno-policijskem oziru, so razvidne v prilogi A tega ukaza.

§ 11.

Strežba projekcijskih aparatov (upravičen operater).

Projekcijskemu aparatu sme streči samo operater, ki je o svoji strokovni usposobljenosti za to z uspehom naredil preskušnjo, se more o tem izkazati z izpričevalom političnega deželnega oblastva (upravičen operater) in je tudi, kolikor je potrebno, zanesljiv in pripraven v nrvnem in fizičnem oziru.

Da naredi preskušnjo, za to je potrebno:

1. starost najmanj 18 let,
2. dokaz najmanj šestmesečne porabe v obratovanju projekcijskega aparata pod nadzorstvom upravičenega operaterja,
3. dokaz potrebne nrvne zanesljivosti s službenim izpričevalom ali oblastvenim izpričevalom nrvnosti in dokaz fizične sposobnosti z izpričevalom uradnega zdravnika.

Politično deželno oblastvo postavi za preskušnjo preskuševalne komisarje in določi mesto, kjer je delati preskušnjo. Te odredbe se razglašajo v deželnem zakoniku.

Preskuša se tako, da dotičnik ustno odgovarja na stavljen vprašanja in da se poskusi v praktični porabi.

Ako se preskušnja ne naredi z uspehom, se lahko ponavlja šele po preteku dobe dveh do šest mesecev, ki jo določi preskuševalna komisija. V tem primeru se naznani ime prosilca preskušnje vsem drugim podelilnim oblastvom.

Višino stroškov preskuševalne komisije, vštveši odškodnino za trud preskuševalnih komisarjev (preskusno takso) določa politično deželno oblastvo. Preskusno takso mora predložiti prosilec preskušnje hkratu z dokazi, oznamenjenimi v drugem odstavku.

III. ODDELEK.

Občna in izvršitvena določila.

§ 28.

Varnostna in krajevna policija.

S tem ukazom se nikakor ne izpreminjajo zakonite dolžnosti političnih oblastev in policijskih oblastev ter naloge krajevne policije z ozirom na prirejanje javnih predstav po kinematografih, zlasti izvrševanje zdravstvene, stavbne, požarne in varnostne policije.

Ako oblastvo spozna, da so potrebne izpremembe na obratih ali na obratovališču iz razlogov zdravstvene, stavbne, požarne ali varnostne policije, mora imetnik dopustila te izpremembe izvesti v dobi najdalj štirih tednov, ki mu jo za to določi podelilno oblastvo. Ako je treba, se ustavi obrat dotlej, da se odpravijo nedostatki. Po preteku v § 8. oznamenjene dobe se uporablja § 26., točka 2.

Priloga A

k ukazu o prirejanju javnih predstav s kinematografom.

Zahtevki,

ki jih je staviti na obratila, zlasti na aparate, in na obratovališče v stavbno-, požarno- in varnostno-policijskem oziru.

A.

Obrati s stalnim stajališčem.

I. Izključni kinematografski obrati.

Legi, izhodi.

1. Poslopje, ki služi edino le kinematografskemu obratu in ima prostora za do 800 gledalcev, mora biti tako urejeno, da vodijo izhodi iz prostora za gledalce na cesto ali trg in da so najmanj 10 metrov oddaljeni od nasprotne meje ceste ali trga. Ako je prostora za 800 do 2000 gledalcev, morajo voditi izhodi v najmanj dve različni smeri cest. Ako je prostora za več nego 2000 gledalcev, mora poslopje stati na vse strani prosto, biti ob javnih prehajajočih cestah in imeti izhode na vse strani.

2. Ti predpisi o legi in izhodih veljajo z narejenimi razlikami po tem, za koliko gledalcev je prostora, tudi za poslopja, ki niso določena edino le za kinematografski obrat. V tem primeru pa morajo biti izhodi za gledalce stavbno popolnoma ločeni od komunikacij drugih delov poslopja.

3. Ako je za kinematografski obrat določena dvorana na eni strani ali na več straneh prosto stoječe zgrajena v dvorišče, smejo biti vrata in okna narejena samo na tistih delih njenih ozidnih sten, ki so vsaj 6 metrov oddaljeni od sosednjih mej ali od obližnjih stavb na istem zemljišču. Manjša razdalja najmanj treh metrov je dopustna samo tedaj, ako je dvorišče ob

sosednjih mejah, ob katerih se naj naredé komunikacije za gledalce, v vsej svoji razsežnosti odločeno od sosednjih zidov proti ognju ali primerno visokih ograjnih zidov. Širino komunikacij za gledalce je odmeriti po razmerju 1 metra za vsakih 100 oseb, ki so odkazane na dotično komunikacijo.

4. Prodajalnice ali skladišča za snovi, nevarne glede ognja, in naprave z obrati, nevarnimi glede ognja, ne smejo biti nameščene niti v poslopju dvorane samem niti v bližnjih delih poslopja na istem zemljišču.

5. Širina provoza in vež mora znašati najmanj tri metre, in ako je prostora za več nego 450 oseb, za vsakih 150 oseb za 1 meter več. Ostanke pod 50 se ne upoštevajo, ostanke nad 50 je šteti za polne.

Površje (nivó) prostora za gledalce.

1. Prostor za gledalce je ločiti od prostora za aparate popolnoma varno proti ognju.

2. Prostor za gledalce naj leži v pritličju; prostori za gledalce za ne več nego 800 oseb pa so lahko nastanjeni tudi v podzemlju (suterenu) ali v prvem nadstropju poslopja. Tla prostora za gledalce v obeh primerih ne smejo ležati niže nego 6 metrov pod, oziroma nad cestnim površjem ob glavnem vhodu.

Garderobe in čakalnice.

Za občinstvo morajo biti pripravljene primerno velike odlagalnice za obleke in čakalnice. Glede izhodov iz čakalnic veljajo določila za prostor za gledalce.

Stopnice.

1. Širina stopnic mora znašati najmanj 1.50 metra, in ako je prostora za več nego 150 oseb, za vsakih 100 oseb za 1 meter več. Ostanke pod 50 se ne upoštevajo, ostanke nad 50 je šteti polno. Ako je prostora za več nego 250 oseb, je narediti na različnih straneh naprave oznamenjenemu razmerju ustrezajoče število stopnic.

Stopnice morajo biti narejene nepregorno, varno, da se ne podro, in teči ravno. Prosto noseče stopnice so prepovedane.

2. Stopnice naj imajo, kjer je mogoče, okna, ki gredo pod milo nebo ali v hodnike, ki so docela varni pred ognjem in dimom in se dajo naravnost zračiti, in skozi nje pod milo nebo; ob obeh straneh stopnic morajo biti nameščeni držaji.

Komunikacijski hodniki in vrata.

1. Število in širina hodnikov in izhodnih vrat prostora za gledalce se ravnata po tem, za koliko gledalcev je prostora in kako so nameščeni sedeži. Vsak prostor za gledalce mora imeti najmanj dvoje izhodnih vrat. Širina hodnikov in izhodnih vrat mora znašati najmanj 1·20 metra, in ako so določeni za promet več nego 100 gledalcev, za vsakih 100 nadaljnjih gledalcev po 1·20 metra več. Temu razmerju ustrezno je preračunati širino hodnikov in izhodnih vrat tudi pri ulomkih pod 100.

2. Izhodi iz prostora za gledalce morajo kolikor mogoče voditi naravnost pod milo nebo in ne smejo nikakor voditi skozi čakalnice, določene za občinstvo.

3. Vse duri se morajo odpirati navzven, morajo biti najmanj 2·10 metra visoke in praviloma tako narejene, da odprte durnice ne molé v hodnike in stopnišča. Naprej moleče in loputajoče durnice smejo na hodnikih štrleti naprej k večjemu 0·15 metra.

4. Duri ne smejo imeti trdno stoječih durnic in zapahov na robu. Zapore duri, ki jih je namestiti prilično 1·20 metra nad podom, se morajo dati od znotraj z enim samim ročajem lahko odpirati. Nastavni zapahi so dopustni; spodnji zapahi pa morajo biti odprti, kadar je občinstvo navzočno.

5. Pred durmi ali poleg duri, nad njimi ali nad odprtinami prostora za aparate ne smejo biti nameščeni zastori. Lahko gorljive dekoracije se ne smejo porabljeni niti v dvorani niti na hodnikih ali v čakalnicah. Veterniki smejo biti nameščeni samo pri izhodnih durih, ki

vodijo pod milo nebo, in samo v isti širini kakor izhodna odprtina.

6. Izhodne duri ali veterniki ne smejo biti nameščeni neposredno pred stopnicami.

7. Vse izhodne duri morajo biti očitvidno označene za »Izhod«.

8. Najbližnja pot k izhodu mora biti s puščicami razločno zaznamovana.

9. Izhodne duri morajo biti znotraj popleskane z belo lakovo barvo ali pri kljukah ključavnic z belim ozadjem tako opremljene, da vzbujajo pozornost, tudi če se prostor zatemni.

10. Posamezne stopnice so na hodnikih nedopustne in pri izhodnih durih dopustne samo, ako je izstop pred durmi najmanj 45 centimetrov širok.

11. Razlike površja morajo biti izravnane s klančinami, ki se vzdigajo k večjemu 1 : 5.

12. Prosti prehod skozi hodnike ne sme biti oviran med predstavami.

13. Koridorji, ki so določeni za to, da se izprazni prostor za gledalce, morajo biti najmanj 2 metra široki; v ostalem veljajo za njihovo širino in za širino njihovih izhodov za hodnike in izhodne duri predpisane mere.

Okna.

Okna, skozi katera bi se moglo eventualno pobegniti, se ne smejo zamrežiti.

Sedeži.

1. Vsi sedeži, izvzemši sedeže v ložah, morajo biti nepremično pritrjeni. Za sedeže se lahko porabljajo sedeži zaklopniki, klopi ali stoli. Razdalja vrst sedežev druga od druge mora znašati pri sedežih zaklopnikih najmanj 0·70 metra, pri klopeh in stolah pa najmanj 0·90 metra, širina posameznega sedeža najmanj 0·50 metra. Noben sedež ne sme biti od bližnjega hodnika prostora za gledalce ločen z več nego 10 sedeži.

2. Prva vrsta sedežev mora biti od ploskve za podobe oddaljena najmanj 2·50 metra. Zadnja vrsta sedežev mora imeti najmanj 2·30 metra višine do stropa.

3. Ako projekcijska odprtina ni nameščena najmanj 2 metra nad podom prostora za gledalce, ne sme biti mest za gledalce spredaj in na strani v razdalji najmanj 2 metrov od zadnje stene prostora za gledalce.

Stojišča.

1. Za stojišča se smejo računati k večjemu 3 osebe na 1 kvadratni meter talne površine; za vsako stojišče je določiti najmanj 50 centimetrov širok prostor.

2. Prvo vrsto stojišč je namestiti tako, da občinstvo stojišč ne nadleguje tistih, ki sedé v zadnji vrsti.

3. Zadnja vrsta stojišč mora imeti najmanj 2·30 metra višine do stropa.

Koliko je prostora.

Najvišje število obiskovalcev, ki se smejo pripustiti v prostor za gledalce (koliko je prostora), se oblastveno določi po ložah, sedežih in stojiščih, kar jih je. Čim je to najvišje število doseženo, se ne sme pripustiti noben obiskovalec več.

Razsvetljava.

1. V vseh delih obrata je porabljati za občno razsvetljava edino le električno luč.

2. Motorji za obratovanje strojev za luč morajo biti, ako imajo kurišča, nameščeni zunaj poslopja, v katerem se prirejajo predstave.

3. Električno razsvetljava prostora za gledalce je urediti tako, da se more stakniti tako iz prostora za aparate kakor tudi od mesta v prostoru za gledalce, v čigar bližini se stalno mudi oseba obratnega osebja.

4. Čakalnice, prostori pred dvorano in komunikacije zunaj prostora za gledalce se ne smejo zatemniti, kadar je navzočno občinstvo; prostor za gledalce sme biti zatemnjen samo toliko, kolikor zahteva razločnost podob.

Po koncu vsake predstave je popolnoma razsvetliti vse prostore.

5. Razen občne razsvetljave je urediti v vseh gledalcem dostopnih prostorih od nje popolnoma ločeno razsvetljavo za silo in jo pustiti razen glavne razsvetljave delovati tako dolgo, dokler je občinstvo navzočno. Razsvetljava za silo je lahko ali električna ali razsvetljava z maščobno snovjo, izvzemši porabljanje rudninskih olj.

6. V prostorih za gledalce ter v zunanjih komunikacijskih hodnikih in na stopnicah mora biti razsvetljava za silo tako urejena, da so, tudi če bi odrekla glavna razsvetljava, poti do izhodov dobro razsvetljene in da se izhodne duri vidijo od daleč.

7. Vse izhodne duri iz prostora za gledalce je označiti z rdečimi svetilkami za silo.

8. Nameščati prosto viseče lestence v prostoru za gledalce je nedopustno.

Kurjava.

Vse prostore, ki se rabijo pozimi, je kolikor mogoče ogrevati s centralno kurjavo. Kurilne predmete je namestiti tako, da ne ovirajo prometa; razen tega morajo biti s trdno stoječimi pečnimi zaslonjači ali trdnimi pregrajami zavarovani, da se jih kdo ne dotakne, kar bi bilo nevarno, ali da jih občinstvo ne prevrne.

Za ventilacijo prostora za gledalce je poskrbeti tako, da ustreza temu, za kolikor ljudi je prostora, in da je izdatna, in sicer, ako naravna ventilacija ne zadošča, s tem, da se vzdajajo elektroventilatorji. Pri tem velja za pravilo, da je vzeti za obnavljanje zraka najmanj 20 kubičnih metrov na osebo in uro.

Tudi stranske prostore je treba primerno prevetrovati.

Za gledalce mora biti primerno število stranišč urejenih s poplaknjevanjem z vodo in z zadostnim zračenjem in biti morajo ločena za moški in ženski spol.

Glede ognja varna konstrukcija.

Vsi konstrukcijski deli v prostoru za gledalce in v stranskih prostorih morajo biti varni glede ognja.

Pod prostora za gledalce in stranskih prostorov se ne sme pokriti s preprogami. Dopustno je porabljanje na podu zanesljivo pritrjenega obložka iz linoleja ali naprava podov brez špranj, ki se dado umivati.

Naznanila ognja.

V obratih, ki imajo prostora za več nego 800 oseb, mora biti nameščen električni aparat za naznanjanje ognja, s katerim se lahko, ako nastane požar, takoj pokliče krajevna požarna bramba.

Za prvo pomoč mora biti na pripravnem mestu primerno opremljena skrinja z zdravili, ki jo mora znati porabljati nameščenec obrata.

Gasila.

V prostoru za gledalce in v njegovih stranskih prostorih morajo biti pripravljena navadna gasila, ako niso napravljeni hidranti.

Pušenje prepovedano.

V vseh prostorih za gledalce je prepovedano pušiti in to prepoved je treba narediti razvidno, da bije v oči. Samo v prostorih, ki jih je oblastvo spoznalo, da so pripravljeni za to, se sme pušiti; v tem času mora nameščenec obrata nadzorovati te prostore.

Med dvema predstavama mora biti najmanj deset minut odmora. V odmoru je treba prostor za gledalce dodobra prezračiti.

Načrti.

1. Da se poda po § 6. ukaza potrební dokaz, je predložiti o uredbi in obratu načrte v primerno veliki meri v treh izvodih, v katerih so natančno razvidne obstoječe naprave sedežev in komunikacije. V teh načrtih je za-

risati tudi vse instalacije za razsvetljavo, kurjavo, oskrbo z vodo in napravo za naznanjanje ognja.

2. Ko se je dovolilo dopustilo, se položi en izvod izmed načrtov pri političnem oblastvu prve stopnje, eden se izroči stavbnemu oblastvu, tretjega je razpoložiti v obratovališču imetnika dopustila. Načrte je imeti vedno v soglasju z dejanskimi razmerami.

Prostor za aparate.

1. Prostor za aparate mora biti popolnoma ločen, tako od prostora za gledalce, kakor tudi od njegovih stranskih prostorov, narejen popolnoma varno proti ognju in mora imeti krepko delujočo ventilacijo ali vsaj naravnost pod milo nebo vodeče okno, ki se dá lahko odpirati. Prostor za aparate mora biti tako velik, da operaterju ni na razpolago samo prostor, ki ga rabi za prikazovanje podob, temveč da more neovirano izvrševati tudi druga opravila n. pr. uporabljanje gasilnih uredb. Najmanjša mera tega prostora znaša 2·50 metra širine, 2·00 metra globine in 2·20 metra višine. Prostor za aparate mora imeti svoj vhod, ki je popolnoma ločen od prostora za gledalce in od čakalnic za občinstvo in ki ga je zapirati z ognjebambnimi durmi, odpirajočimi se na zunaj. Te duri je imeti med obratovanjem zaprte.

2. Ako se pride v prostor za aparate naravnost s ceste ali z dvorišča in ako mimo njega ne vodijo prometne poti, zadoščajo, da se zapre, navadne, navzven se odpirajoče duri.

3. Dohod do prostora za aparate, oziroma izhod za operaterja mora biti na tisti strani prostora, na kateri ima operater, kadar prikazuje podobe, svoje stajališče. Ta zahteva se lahko izjemoma opusti tedaj, kadar je prostor za aparate najmanj tri metre globok, tako da ostane operaterju širja pot za ubeg.

4. Prostor za aparate sme biti s prostorom za gledalce v zvezi samo po potrebnih, kolikor mogoče majhnih projekcijskih odprtinah in po opazovalni odprtini, zaprti z močnim steklom. Zvezne odprtine morajo biti

zavarovane z železnimi zapahji ali zaklopnicami, ki so tako narejene, da se samogibno zapro, če film gori.

5. Prostor za aparate je razsvetljevati električno z žarnicami; žarnice morajo biti z obrambnimi košarami iz žice zavarovane, da se ne razbijejo. Prepovedano je v prostoru za aparate pušiti in shranjevati lahko gorljive predmete — izvzemši za eno predstavo potrebne filme — porabljeni odprto luč ali kuriti prostor z odprtimi kurišči; poprave na filmih je opravljati, če se uporablja zaponlak, aceton itd., samo z največjo previdnostjo. Gorljiva lepila se smejo imeti v prostoru za aparate v zalogi samo v najmanjši množini (10 gramov). Zvitke filmov je hraniti v zaprtih pločevinskih kapicah, ki leže v nepregorni, kolikor mogoče daleč od aparata postavljeni kaseti. V aparatu vstavljeni film se mora odvijati s kovinskega vretenca, ki mora biti obdano s trdno nameščenim, nepropustno zapirajočim obrambnim bobnom iz najmanj 1 milimeter debele železne pločevine, in se mora, ko je šel skozi stožec luči, z enako hitrostjo navijati na drugo, istotako zavarovano vretenca. Izstopna in vstopna odprtina bodita tako ozki, da se zapreta s filmom, ki gre skozi nju. Odvijanje filma na tla je nedopustno. S pripravnimi napravami na aparatu je preprečevati, da se film ne segreje preveč, tudi če se pram mahoma ustavi. Nadalje mora biti narejena priprava, s katero se onemogoči, da bi, če se pram filma vname, odgorelo več nego kos prama, ki je pred virom luči.

6. Nadalje je ukreniti uredbe, ki povzročijo, da se občna razsvetljava prostora za gledalce samostojno stakne, ako film gori ali tudi če je projekcijski aparat moten.

7. Previjati filme v prostoru za aparate je prepovedano, kadar je občinstvo navzočno v prostoru za gledalce. Priprava za previjanje mora biti kolikor mogoče oddaljena od aparata.

8. Ako je pod prostora za aparate iz kovine, mora biti pokrit z osamujočim gradivom, ki ne zgori.

Za predstavljanje se smejo porabljeni samo aparati, ki jih je preskusil c. kr. tehnološki obrtni muzej na

Dunaju ali preskuševalni komisar, ki ga je za to postavilo politično deželno oblastvo in je bil razglašen za komisarja, in o katerih se je spoznalo, da ustrezajo glede strojnih in varnostnih uredb. To je dokazati z uradnim potrdilom c. kr. tehnološkega obrtnega muzeja, oziroma dotičnega preskuševalnega komisarja.

Vir luči za projekcijski aparat mora biti nameščen v skrinji, narejeni iz železne pločevine, ki je na vseh straneh zaprta, izvzemši za regulacijo potrebne odprtine, in se med produkcijo ne sme odpirati. Na notranji strani je to skrinjo varovati proti žareči vročini z dvojnimi ostenjem, z zračno plastjo ali z obojem iz azbesta. Zračne luknje (dušnike) v stenah je zapreti z gosto mrežo iz žice.

Električna instalacija.

1. V prostoru za aparate je namestiti stiskalno desko, na kateri smejo biti samo za strežbo projekcijskega aparata potrebni merski instrumenti, stikala, zavarovala in pomirjevalni opornik. Stikala in zavarovala je konstruirati tako, da tekoča kovina ne more brizgati okoli.

2. Vsi stalni vodi v prostoru za aparate morajo ležati v kovinskih ceveh. Zveze in odcepke teh vodov je obdati z obrambnimi dozami iste vrste kakor kovinske cevi.

3. Porabljeni se smejo samo odtrgalna stikala, ki so pokrita z osamujočo, gledé ognja varno obrambno čepico, da se jih kdo slučajno ne dotakne.

4. Regulacijske opornike je montirati, kar se tiče lege in oddaljenosti od obrambnega tulca, tako, da ne more priti do kontakta obrambe in opornika, tudi ne če se njuni posamezni deli zlomijo ali poškodujejo. Regulacijske opornike in transformatorje je namestiti izven prostora za aparate. Za to porabljeni prostori morajo biti obdani s stenami iz nepregornega, kolikor mogoče gorkoto osamujočega gradiva in se morajo dati po potrebi dobro zračiti.

Gasila v prostoru za aparate.

Da se zaduši požar, ki nastane v prostoru za aparate, mora biti pripravljena najmanj 20 litrov držeča posoda za vodo in gasilno vedro, nadalje impregnirana gasilna odeja, ki meri prilično 2 kvadratna metra.

II. Kinematografske produkcije v gledališčih, varietejih, dvoranah i. dr.

1. Aparat mora biti tako postavljen, da občinstvo ne more priti do njega. Za osebo, ki streže aparatu, je urediti zavarovano pot, da se umakne.

2. V gledališčih mora imeti gledé ognja varna kabina za aparat naravnost izhod pod milo nebo. Ako razsvetljava gledališča ali dvorane in strežba aparata nista združeni v eni roki, mora biti pri aparatu signalna priprava (električni zvonec ali kaj enakega), s katero se lahko razsvetljevalec vselej obvesti, kadar je aparat moten. Razsvetljevalec mora biti poučen, da na dogovorjeno znamenje ali, ako sam opazi nevarnost za občinstvo, takoj razsvetli gledališče ali dvorano.

3. Gledé kakovosti prostora za gledalce in stranskih prostorov veljajo predpisi za izključne kinematografske obrate z omejitvijo, da se lahko opusti predpis, po katerem pod prostora za gledalce ne sme biti več nego 6 metrov nad cestnim površjem in da so dopustni premični sedeži, ako se zabrani njihovo premikanje s primernimi napravami, na pr. z latami.

4. Za gledališča, varietéje itd., v katerih se vrše stalno posamezne predstave s kinematografom, veljajo tudi gledé prostora za aparate predpisi za izključne kinematografske obrate.

B.

Popotni obrati.

1. Platnene šotore ali lesene barake je postavljati popolnoma osamljene in najmanj 6 metrov oddaljene od sosednjih konstrukcij.

2. Aparat mora biti nameščen zunaj šotora ali barake v posebni, gledé ognja varni kabini za aparat, ki je najmanj 1 meter oddaljena od šotora ali barake. Za ventilacijsko pripravo je namestiti na strehi kabine iz-zračevalno cev na tisti strani kabine, ki je obrnjena od šotora ali barake. Gornja odprtina te cevi mora segati čez višino šotora ali barake.

3. V ostalem veljajo določila oddelka A o zračenju, o prepovedanem pušenju, o prostoru za aparate in o projekcijskem aparatu.

4. Gorljive stene v bližini projekcijske odprtine in nad njo morajo biti najmanj 2 metra na široko in na stropu najmanj do 10 metrov na dolgo nad projekcijsko odprtino znotraj in zunaj obdane s tvarino, varno proti plamenu (azbest ali kaj enakega) tako, da se, če gori film v prostoru za aparat, prepreči, da se ne vname ste-na ali streha šotora ali barake.

5. Gasilno orodje (velike brizgalnice z bednjem, kadi za vodo in gasilna vedra), ki je izdatno in s katerim je lahko ravnati, je treba imeti pripravljeno.

6. Ako so za proizvajanje luči postavljeni električni stroji za luč, za kojih obratovanje se porabljaajo kotli, ki se kurijo s premogom ali koksom, morajo biti dotični vozovi postavljeni tako daleč od šotora ali barake, da se ne more vneti streha šotora ali barake z iskrami, ki leté iz njih.

17.

Zakon**o izdelovanju, uvažanju, izvažanju in prodajanju smodnika, raznesil in ostalih razpočnih zmesi, streliva in orožja.***

§ 1.

Izdelovanje, uvažanje, izvažanje in prodajanje smodnika, strelnih vrvic, raznesil, ostalih razpočnih zmesi, vojaškega orožja in njegovih delov, kakor tudi uvažanje nevojaškega orožja in njegovih delov je izključna pravica države.

§ 2.

Smodnik, vojaško orožje in vojaško strelivo izdeluje ali uvažata država sama.

§ 3.

Tvorniško izdelovanje in prodajanje na debelo strelnih vrvic, raznesil, ostalih razpočnih zmesi, uvoženega nevojaškega orožja in nevojaškega streliva in njih delov kakor tudi izdelovanje delov za vojaško orožje in strelivo sme odstopiti minister za vojsko in mornarico sporazumno z ministrom za trgovino in industrijo domači privatni industriji za 15 let.

Za ustanavljanje in obratovanje takih tvorniških podjetij veljajo občni predpisi, samo da pripada ministru za vojsko in mornarico vrhovno nadzorstvo nad njimi. Izvršujoč to nadzorstvo, sme predpisati minister za vojsko in mornarico sporazumno s pristojnimi oblastvi posebne pogoje za ustanavljanje, odnosno obratovanje

* »Službene novine kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« z dne 30. septembra 1929., št. 228/XCII. — »Uradni list« št. 406/101 iz l. 1929.

teh podjetij, zlasti pa zahtevati, da se uporabljajo domače sirovine, kolikor jih je, in da se zaposluje v prvi vrsti domače delavstvo.

§ 4.

Smodnik se prodaja neposredno iz vojaških založišč ali posredno iz privatnih založišč pooblaščenih prodajalcev po ceni, ki jo predpiše minister za vojsko in mornarico.

Na isti način se prodajajo tudi strelne vrvice, raznesila in ostale razpočne zmesi, ki jih država izdeluje in prodaja.

§ 5.

Odobrila za uvažanje smodnika, strelnih vrvic, raznesil, ostalih razpočnih zmesi, nevojaškega orožja, nevojaškega streliva in njih delov za nevojaške potrebe daje minister za vojsko in mornarico sporazumno z ministrom za notranje posle na podstavi nabavnih dovolil pristojnih velikih županov, odnosno uprave mesta Beograda.

Uvoz se odobri, če se omenjeni materiali ne izdelujejo ali ne izdelujejo v zadostni količini v državi.

§ 6.

Iz države se smejo izvažati smodniki, strelne vrvice, raznesila, ostale razpočne zmesi, nevojaško orožje, nevojaško strelivo in njih deli samo z odobritvijo ministra za vojsko in mornarico.

§ 7.

Na strelne vrvice, raznesila, razpočne zmesi v predelanem stanju, nevojaško orožje, nevojaško strelivo in njih obdelane dele se pobira vojaško-monopolna taksa.

Te takse ni pobirati, če so omenjeni materiali za potrebe vojske in mornarice.

Na raznesilne materiale, ki se uporabljajo za izdelovanje raznesil in razpočnih zmesi kakršnekoli vrste,

se pobira vojaško-monopolna taksa, ko se dajo izdelki, narejeni iz njih, v promet.

Na materije, označene za raznesila po § 11. tega zakona, ki se uvažajo zato, da se predelajo v izdelke, neporabne za raznesila, vojaško-monopolne takse ni pobirati.

Višino vojaško-monopolne takse odreja minister za finance na predlog ministra za vojsko in mornarico.

Pobrana vojaško-monopolna taksa se steka kot dohodek v državno blagajno.

§ 8.

Kdor neupravičeno izdeluje in daje v promet orožje, strelivo in njih dele, smodnike, strelne vrvice, raznesila in ostale razpočne zmesi ali sam prepaketira originalne omote smodnikov in raznesil, izdelanih v državnih smodnišnicah, kakor tudi oni, ki take materiale zavedno kupuje, prodaja, prenaša ali se kakorkoli zavedno udeležuje teh dejanj, se kaznuje po predpisu člena 11. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi (»Službene novine« z dne 11. januarja 1929., št. 9/IV.*) in obenem se mu konfiscirajo najdene priprave in materiali, narejeni izdelek in prevozna sredstva.

Tretjina pobrane kazni gre ovaditelju.

§ 9.

Na uvozno tihotapljenje predmetov vojaškega monopola se uporabljajo carinski zakonski predpisi.

§ 10.

Izvršne sodbe se morajo izvršiti najdlje v 30 dneh, pobrani denar pa se pošlje neposredno najbližji davčni upravi.

O konfisciranem vojaško-monopolnem materialu se obvestijo najbližja vojaška oblastva, ki ga morajo pre-

* »Uradni list« z dne 17. januarja 1929., št. 11/5.

vzeti in hraniti do izvršne sodne odločbe, odnosno do izvršne rešitve finančnega oblastva.

§ 11.

O tem, kaj je smatrati za raznesno materijo, in katero nevojaško orožje in nevojaško strelivo ima učinek, enak učinku vojaškega orožja in vojaškega streliva, odloča pravnomočno minister za vojsko in mornarico.

§ 12.

Industrijska podjetja, ki obstoje po prejšnjih koncesijah, morajo izpolnjevati pogoje § 3., drugega odstavka.

§ 13.

Monopolne takse, uvedene do dne, ko stopi ta zakon v veljavo, se pobirajo po istih stopnjah, dokler se ne odrede vojaško-monopolne takse po tem zakonu.

§ 14.

S tem zakonom se ukinjajo in prestanejo veljati zakon o izdelovanju, uvažanju in prodajanju smodnika, dinamita in ostalih razpočnih zmesi z dne 17. aprila 1890. kakor tudi vsi predpisi, izdani po tem in po drugih zakonih.

§ 15.

Minister za vojsko in mornarico predpiše sporazumno z ministrom za trgovino in industrijo in z ministrom za notranje posle pravilnik za izvrševanje tega zakona.

§ 16.

Ta zakon stopi v veljavo in dobi obvezno moč z dnem, ko se razglasi v »Službenih novinah«.

V Beogradu, dne 21. septembra 1929.;

A. T. br. 13.800.

Aleksander s. r.

18.

Pravilnik

za izvrševanje zakona o izdelovanju, uvažanju, izvažanju in prodajanju smodnikov, raznesil in ostalih razpočnih zmesi, streliva in orožja.*

Na podstavi § 15. zakona o izdelovanju, uvažanju, izvažanju in prodajanju smodnika, raznesil in ostalih razpočnih zmesi, streliva in orožja z dne 21. septembra 1929., predpisujem sporazumno z ministri za notranje posle, za finance in za trgovino in industrijo:

Člen 1.

Smodniki, strelne vrvice, raznesila vseh vrst in razpočne zmesi za rušenje in razdiranje bodisi direktno, bodisi iz kakršnegakoli orodja, spadajo pod vojaški monopol ter so izključna pravica države.

Člen 2.

Smodnik, vojaško orožje in vojaško strelivo izdeluje in uvaža za svoje potrebe država sama.

Če je treba, sme odstopiti minister za vojsko in mornarico sporazumno z ministrom za trgovino in industrijo po odredbah tega pravilnika izdelovanje delov vojaškega orožja in streliva tudi privatnim osebam.

Prav tako sme odstopiti minister za vojsko in mornarico sporazumno z ministrom za trgovino in industrijo privatnim osebam izdelovanje strelnih vrvic, raz-

* »Službene novine kraljevine Jugoslavije« z dne 20. marca 1930., št. 64/XXIII. in »Službeni list« št. 4/2 iz l. 1930.

nesil in ostalih razpočnih zmesi za nevojaške potrebe, kakor tudi elementov za te tvarine.

Prodajanje uvoženega nevojaškega orožja, nevojaškega streliva in njiju delov se sme odstopiti samo pooblaščenim trgovcem.

Za privatne osebe se smatrajo fizične in pravne osebe.

Člen 3.

Raznesila in razpočne zmesi se smejo izdelovati, uporabljati in dajati v promet, če se proglase z izvršnim preizkusom za sposobne.

Ali je raznesilo predmet vojaškega monopola ali ne in ali je sposobno za rabo in promet, se določi s preizkusom v vojaško-komisijskih laboratorijih.

S preizkusom se mora ugotoviti:

1. ali je dotično raznesilo sposobno za rabo, promet in prevoz;

2. ali je postopati z dotičnim raznesilom po obstoječem predpisu, ki velja za smodnike, ali pa po posebnih predpisih; in

3. ali je raznesilo v predlagani obliki nevarno ali pa je brez nevarnosti za ravnanje in prevoz.

Izdelovanje.

Člen 4.

Vsaka privatna oseba, ki bi hotela izdelovati v državi za nevojaške potrebe strelne vrvice, razne vrste raznesil in druga sredstva za rušenje in podžiganje kakor tudi elemente za te tvarine, mora vložiti po banski upravi prošnjo na ministrstvo za vojsko in mornarico.

Prošnji je treba priložiti:

1. potrdilo pristojnega oblastva, da je prosilec državljan kraljevine Jugoslavije;

2. potrdilo o dotedanem poklicu in dobrem vedenju;

3. potrdilo o strokovni sposobnosti;

4. potrdilo o urejeni vojaški obveznosti;

5. potrdilo pristojnega oblastva, da prosilec ni v konkurzu;

6. situacijski načrt tvornice in skladišča v dveh izvodih s podrobnim opisom, kako bi se izdeloval material na najmodernejši znanstveni podstavi;

7. obveznost, da bo najmanj 60% glavnice, vložene v podjetje, v rokah jugoslovanskih državljanov. Če je prosilec delniška družba, morajo biti člani upravnega in nadzorstvenega odbora po večini jugoslovanski državljani, ki bivajo stalno v državi.

Pri družbah z omejeno zavezo morajo biti delovodje jugoslovanski državljani, nastanjeni v državi.

Pri javni trgovski družbi morajo izpolnjevati prednje pogoje vsi družbeniki, pri komanditni družbi pa javni družbeniki.

Pri javni trgovski ali komanditni družbi mora izpolnjevati pogoj strokovne zaposlenosti v tvornici najmanj en družbenik.

Pri družbi z omejeno zavezo mora izpolnjevati ta pogoj najmanj en poslovodja.

Pri delniški družbi ali drugih pravnih osebah mora izpolnjevati pogoj strokovne sposobnosti (po točki 3. tega člena) delovodja podjetja.

Člen 5.

Odobrilo se izda, če so izpolnjeni pogoji iz člena 4. tega pravilnika, tudi še ob nastopnih pogojih:

1. prosilec mora izpolnjevati pogoje zakona o obrtih (radnjama) za ustanovitev in opravljanje obrta ter je moral biti zaposlen v podobnih tvornicah najmanj leto dni;

2. sirovine mora nabavljati v državi, kolikor jih je v njej;

3. brez posebnega dovolila ne sme zaposlovati inozemskih državljanov;

4. glede nadzorstva in stroškov za nadzorstvo se mora pokoravati predpisom in naredbam ministra za vojsko in mornarico;

5. med vojno mora izdelovati ono, kar mu odredi minister za vojsko in mornarico;

6. v tvornici se mora ravnati po pravilih in predpisih, ki veljajo za dotično fabrikacijo v zdravstvenem pogledu in v pogledu javne varnosti;

7. na zahtevo ministra za vojsko in mornarico mora odpustiti poedine nameščence in delavce;

8. na zahtevo ministra za vojsko in mornarico mora predlagati poročila z vsemi podatki o fabrikaciji kakor tudi o izpolnjevanju pogojev, določenih v točki 6. predhodnega člena in v točki 2. tega člena.

Druge pogoje, potrebne v konkretnih primerih, predpiše minister za vojsko in mornarico v odobrilo.

Odobrilo za izdelovanje velja za 15 let od dne, ko je začelo podjetje obratovati.

Prej izdana odobrila veljajo za dobo, ki je označena v njih.

Odobrilo za tvorniško izdelovanje strelnih vrvic, raznesil in razpočnih zmesi velja samo za ono fizično ali pravno osebo, ki ji je izdano. Brez odobritve pristojnega oblastva se ne sme prenesti na drugo osebo.

Člen 6.

Minister za vojsko in mornarico pošlje odobrilo, izdano za izdelovanje strelnih vrvic, raznesil in raznih razpočnih zmesi, pristojni banski upravi, ki mora skrbeti, da se uporabljajo pri gradnji tvornice predpisi zakona o obrtih glede gradnje industrijskih in tvorniških naprav.

Odobrilo za gradnje industrijskih in tvorniških naprav se sme izdati po predhodno izvršenem postopanju, ki ga določa zakon o obrtih.

Postopanje izvaja oblastvo, ki je po zakonu o obrtih pristojno, izvajati postopanje pri gradnji industrijskih in tvorniških naprav.

V postopanju se morajo zaslišati tudi strokovnjaki, ki jih odredi pristojno vojaško oblastvo.

Kolikor bi ukoriščala tvornica vodno silo, veljajo odredbe zakona o vodah.

Člen 7.

Kraj, kjer naj se zgradi tvornica za izdelovanje strelnih vrvic, raznesil in raznih razpočnih zmesi, mora biti oddaljen od naseljenih krajev.

Ogroženi kraji se dele glede na stopnjo nevarnosti eksplozije na dva razreda.

V prvi razred spadajo one zgradbe podjetnikov, ki ne pripadajo tvornici, zgradbe, katerih lastniki so dali pismen pristanek, da se sme tvornica zgraditi, potem manj uporabljane poti in ceste.

V drugi razred spadajo vse ostale naseljene hiše in ogrožene zgradbe, zavodi in druge naprave, železnice, vodne in suhozemske ceste kakor tudi vsi oni objekti, ki bi jih utegnila zadeti nesreča ob eksploziji večjega obsega.

Prostori tvorniških objektov, v katerih so raznesila, morajo biti oddaljeni od objektov prvega razreda najmanj 500, od objektov drugega razreda pa najmanj 1000 metrov.

Člen 8.

Tvorniške delavnice za izdelovanje smodnika, strelnih vrvic, raznesil in razpočnih zmesi morajo biti sestavljene iz več skupin.

Prvo skupino sestavljajo delavnice za izdelovanje poedinih elementov. Medsebojna razdalja 80 m.

Drugo skupino sestavljajo delavnice za izdelovanje raznesil. Medsebojna razdalja 30 m.

Tretjo skupino sestavljajo delavnice za izdelovanje nabojev in temu podobnega in za njih vkladanje. Medsebojna razdalja 15 m.

Četrto skupino sestavljajo skladišča, kamor se spravljajo raznesila. Medsebojna razdalja 60 m.

Peto skupino sestavljajo stanovanjske zgradbe, ki morajo biti oddaljene 250 m od zgradb, izpostavljenih nevarnosti eksplozije.

Skupine skladišč s prostornino do 200 kg raznesil in razpočnih zmesi morajo biti oddaljene druga od druge najmanj 100 m, skupine s prostornino preko 200 do 10.000 kg morajo biti oddaljene druga od druge najmanj 200 m.

Člen 9.

Pri poedinih zgradbah prvih treh skupin morajo biti izdelani trije zidovi iz močnega betona, ki bi bili ob eksploziji dovolj odporni; četrti zid pa mora biti iz stekla ali druge lahke tvarine, ki je za eksplozivni val neznatno odporna ali sploh ni odporna.

Pred četrtim (steklenim) zidom se mora napraviti na njegovi zunanji strani prsobran iz prsti ali peska, v katerem ne sme biti kamenja ali opeke; sezati mora nad strešno konstrukcijo in njegova krona mora imeti v premeru 1 m.

Prsobran mora biti zatravljen in poledinjen.

Člen 10.

Skladišča za spravljanje smodnika, raznesil in razpočnih zmesi morajo biti oddaljena od brzojavnih žic najmanj 100 m; od železnic, suhozemskih in vodnih cest in naseljenih krajev:

- a) skladišča za spravljanje do 100 kg 100 m;
- b) skladišča za spravljanje do 500 kg 500 m;
- c) skladišča za spravljanje do 1.000 kg 1.000 m;
- č) skladišča za spravljanje do 10.000 kg 1.500 m.

Skladišča za spravljanje raznesil do 100 kg, zgrajena na ravnem svetu, so lahko izdelana tudi iz lesa.

Skladišča za spravljanje raznesil preko 100 kg morajo biti izdelana iz močnega plovčevega betona, lahke strešne konstrukcije, ograjena s prsobranom iz prsti ali peska, v katerem ne sme biti kamenja ali opeke; prsobran mora sezati čez strešno konstrukcijo skladišča za

1 meter, krona prsobrana pa mora imeti v premeru najmanj 1 m. Na valovitem svetu morajo biti skladišča ograjena samo na oni strani, odkoder eksplozivni val ograža okolico.

Podnožje prsobrana mora biti oddaljeno od podnožja skladiščnih zidov najmanj 1 m.

Če se grade skladišča v zemlji v obliki kavern, se postavi prsobran samo na oni strani, odkoder eksplozivni val ograža okolico.

Okovi oken in vrat morajo biti iz bakra ali medi; ventilacija mora biti napravljena tako, da se dado skladišča lahko zračiti.

Prsobrani morajo biti poledinjeni in zatravljeni.

Uvoz.

Člen 11.

Brez dovolila ministrstva za vojsko in mornarico je prepovedano, uvažati smodnik, strelne vrvice, raznesila, razne razpočne zmesi, nevojaško orožje, nevojaško strelivo in njih dele in vobče vse vrste vojaškobojnega materiala.

Kolikor se izdelujejo omenjeni materiali v zadostnih količinah v državi, se njih uvažanje ne dovoljuje.

Člen 12.

Državna rudarska podjetja in ostali državni uradi morajo nabavljati potrebne smodnike, strelne vrvice, raznesila in razpočne zmesi v vojaških založiščih, če so njih cene enake ali ugodnejše kot pri pooblaščenih izdelovalcih ali prodajalcih.

Ta podjetja morajo pribaviti pred uvozom takih materialov iz inozemstva za to dovolilo od ministrstva za vojsko in mornarico.

Člen 13.

Dovolila za uvoz smodnika, strelnih vrvic, raznesil in razpočnih zmesi daje ministrstvo za vojsko in mor-

narico brez sporazuma z ministrstvom za notranje posle, dovolila za uvoz nevojaškega orožja, nevojaškega streliva in njiju delov pa sporazumno z ministrstvom za notranje posle.

Člen 14.

Kdor želi uvoziti materiale, označene v členu 13., mora vložiti pri ministrstvu za vojsko in mornarico predpisno kolkovano prošnjo ter ji priložiti:

1. predpisano takso za dovolilo v neuničenem kolku;
2. nabavno dovolilo pristojne banske uprave;
3. prepis analize za raznesila;

4. če se uvažajo dinamit ali gutaperčne strelne vrvice, potrdilo rudarskega oblastva, iz katerega mora biti razvidno, da je dinamit potreben za razbijanje trdih sten, gutaperčna strelna vrstica pa za podvodna dela.

V prošnji mora označiti, kaj uvažaja, količino, vrsto materiala in od katere inozemske firme namerja izvršiti nabavo kakor tudi carinarnico, ki naj izvrši ocarinitev.

Člen 15.

Ministrstvo za vojsko in mornarico dá na vsako vloženo prošnjo za uvoz smodnika, strelnih vrvic, raznesil in razpočnih zmesi, nevojaškega orožja, nevojaškega streliva in njiju delov, dovolilo za uvoz ali pa izda odlok, da se uvoz ne odobruje.

V dovolilu je označiti vse podatke o materialih, ki se uvažajo, in carinarnico, pri kateri se mora izvršiti ekspedicija.

Dovolilo se pošlje prosilcu neposredno, odlok, s katerim se uvoz ne dovoljuje, pa se pošlje prosilcu po pristojni banski upravi.

Po en prepis dovolila se pošlje armijskim komandam, banskim upravam in uvoznim carinarnicam.

Armijske komande pošiljajo prepise dovolil oni krajevni komandi, ki je uvozni carinarnici najbližja.

Člen 16.

Ko prejme uvoznik od železniške ali poštne postaje obvestilo, da je material prispel, mora takoj obvestiti pristojno komando mesta, če pa gre za uvoz raznesil, tudi najbližje policijsko oblastvo.

Po predloženi deklaraciji mora zahtevati uvoznik od komande mesta strokovno vojaško osebo, da jo pošlje v odrejenem času na carinarnico pregledat material.

Člen 17.

Pregled materiala izvrši strokovna vojaška oseba istočasno z uradnim carinskim pregledom.

Strokovna vojaška oseba potrdi po končanem pregledu na dovolilu in deklaraciji, da je pregled izvršila, ter obenem označi ugotovljeno stanje.

Ta oseba predloži potem poročilo svojemu prvonadrejenemu starešini, ki ga pošlje po redni poti ministrstvu za vojsko in mornarico.

Člen 18.

Če ugotovi strokovna vojaška oseba s pregledom, da se material ne ujema po vrsti in količini, kakor je označeno v dovolilu, se material uvozniku ne izroči, dokler ne predloži o tem odloka ministrstva za vojsko in mornarico.

Člen 19.

Carinarnice ne smejo izvršiti uvozne carinske ekspedicije, dokler strokovna vojaška oseba ne pregleda materiala.

Člen 20.

Strokovna vojaška oseba, odrejena za pregled materiala, ima pravico do dnevnice in do povračila potnih stroškov, ki ji pripadata po zakonskih predpisih in ki jih trpi uvoznik.

Višina teh stroškov je razvidna iz priloge št. 1.

Izvoz.**Člen 21.**

Ne dovoljuje se izvoz smodnikov, strelnih vrvic, raznesil, razpočnih zmesi in vobče vseh bojnih sredstev, katerih uvoz v dotične države je po mirovni pogodbi prepovedan.

Člen 22.

Ministrstvo za vojsko in mornarico daje na vložene prošnje dovolila za izvoz smodnikov, strelnih vrvic, raznesil in razpočnih zmesi ali pa izda odlok, da se izvoz ne dovoljuje.

V prošnji za pridobitev izvoznega dovolila mora označiti izvoznik točni kupčev naslov, kraj in državo namembe, vrsto, količino in način, kako je material omotan, in izvozno carinarnico.

Prošnji je treba priložiti v neuničenem kolku takso za izvozno dovolilo.

Če se zdi ministrstvu za vojsko in mornarico potrebno, označi v izvoznem dovolilu, da pregled materiala izvrši strokovna vojaška oseba.

Stroški za to obremene izvoznika.

Prevoz.**Člen 23.**

Razen v izjemnih primerih ni dovoljevati prevoza smodnikov, strelnih vrvic, raznesil, raznih razpočnih zmesi in vobče vseh vrst bojnih materialov, katerih uvoz v dotične države je po mirovni pogodbi prepovedan.

Člen 24.

Dovolila za prevoz daje ministrstvo za vojsko in mornarico.

Prevoz se dovoljuje na prošnje, v katerih je treba označiti točni naslov pošiljateljve in prejemnikove firme, državo izvora in namembe, vrsto, količino in omot materiala kakor tudi vstopno in izstopno carinarnico.

Za take prošnje in taka dovolila ni pobirati takse, če se pošiljajo materiali iz pogodbenih držav.

Tudi za take primere sme odrediti pristojno oblastvo strokovno vojaško osebo, da izvrši pregled materiala, kar se označi že v dovolilu.

Stroški za ta pregled ne obremenjajo lastnika.

Člen 25.

Carinske ekspedicije ob izvozu in prevozu materiala se ne smejo izvršiti, če se ne predlože dovolila ministrstva za vojsko in mornarico za izvoz, odnosno prevoz.

Prodajanje.

Člen 26.

Smodniki, strelne vrvice, raznesila in razpočne zmesi, ki jih izdeluje država, se prodajajo ali iz vojaških založišč ali pa posredno iz privatnih založišč pooblaščenih prodajalcev po cenovniku, ki ga predpiše minister za vojsko in mornarico.

Vojaška založišča za prodajanje teh materialov se ustanovljajo in ukinjajo po naredbi ministra za vojsko in mornarico.

Člen 27.

Oni vojaški nakazovalci za založišča in blagajne, ki pobirajo plačilo, odrede plačilo po cenovniku in izročitev materialov iz založišča, ko se predhodno uverijo, da ima zahtevane materiale.

Izkupiček za materiale se pošilja blagajni smodnišnične uprave v Kamniku, ki postopa z njim po veljavnih naredbah.

Vojaška založišča predlagajo svoje zahtevke za te materiale po redni poti ministrstvu za vojsko in mornarico, in sicer do dne 1. septembra za prvo, do dne 1. maja pa za drugo prihodnje polletje; pri tem se koristijo z izkustvom glede materiala, prodanega v polletju minulega leta, in upoštevajo količino materiala, ki ga imajo v tem času v založišču.

Člen 28.

Založišča pooblaščenih izdelovalcev se grade ob pogojih, ki jih predpiše ministrstvo za vojsko in mornarico ob izdajanju odobril za izdelovanje.

Člen 29.

Pooblaščeni smejo prodajati smodnike, strelne vrvice, raznesila in razpočne zmesi samo zanesljivi neprikorni jugoslovanski državljani, ki imajo za prodajanje sposobne prostore in za čuvanje večjih količin skladišča, predpisana s členom 10., in če dobe za to tudi dovolilo od pristojne banske uprave.

Ko izdajajo banske uprave dovolila, morajo paziti na to, da se uredi prodajanje in čuvanje materiala na način, ki se sklada s koristmi javne varnosti.

Da vrši imetnik dovolila prodajanje, mora izpolnjevati pogoje, določene z zakonom o obrtih za ustanavljanje trgovinskih obratovalnic.

Materiali se morajo hraniti samo v onem prostoru ali skladišču, ki ga je oblastvo odobrilo za ta namen.

V prodajalnicah in skladiščih se smejo hraniti samo one količine materiala, ki so v dovolilu označene.

Banska uprava sme dovoliti, da se hrani v prodajalnicah največ 5 kg lovskih smodnikov; toda tudi ta količina mora biti ločeno spravljena in čuvana na več varnih krajih v prodajalnici.

Smodniki nad količino 5 kg, vse strelne vrvice, vsa raznesila, vse rudarske kapice, razne razpočne zmesi in lahko zapaljive artifice se morajo brezpogojno čuvati v skladiščih.

Za postavitev zgradb, namenjenih za skladišča, se mora odrediti komisijski ogled in izvesti postopanje po zakonu o obrtih. Na razpravo je pozvati tudi strokovno vojaško osebo pristojnega vojaškega oblastva.

Skladišča morajo biti izolirana in izdelana po odredbah člena 10. tega pravilnika.

Člen 30.

Pooblaščeni prodajalci smodnikov, strelnih vrvic, raznesil in razpočnih zmesi morajo nabavljati te materiale tako iz vojaških kakor tudi iz založišč pooblaščenih izdelovalcev z nabavnim dovolilom pristojnega občnega upravnega oblastva prve stopnje.

Voditi morajo knjigo o nabavah in knjigo o prodaji teh materialov, in sicer partijalno za vsako vrsto materiala (glej obrazec priloge št. 2).

Člen 31.

Armijske oblasti za svoja založišča, vojaške smodnišnice in artilerijsko-tehnični zavodi kakor tudi vojaški kontrolni organi pri pooblaščenih izdelovalcih podajajo svoje preglede o stanju in prodajanju smodnikov, strelnih vrvic, raznesil in raznih razpočnih zmesi za minuli mesec do 10. dne tekočega meseca.

Iz teh pregledov mora biti razvidno, koliko je ostalo iz minulega meseca, koliko se je česa med mesecem prejelo, prodalo, izdalo in koliko je ostalo ob koncu meseca.

Iz pregleda kontrolnega organa mora biti razvidno, koliko in kakšnih sirovin za izdelovanje raznesil je ostalo iz prejšnjega meseca, koliko se je uvozilo, koliko potrošilo, koliko izdelalo raznesil, koliko materialov prodalo, koliko je ostalo neprodanega materiala, koliko se je pobralo za prodani material monopolne takse in pri kateri blagajni, ko se je dajal material v promet, komu se je material prodal. V poročilu je treba označiti izvor sirovine.

Člen 32.

Pooblaščeni prodajalci smodnikov, strelnih vrvic, raznesil in raznih razpočnih zmesi jih morajo prodajati v originalnih omotih po predpisanih cenah in na podstavi nabavnih dovolil pristojnih občnih upravnih oblastev prve stopnje.

Glede tega, kako nabavljajo smodnik in nevojaško strelivo imetniki orožnih listov in lovskih kart, veljajo

določbe § 40. v pravilniku za izvrševanje zakona o posesti in nošenju orožja z dne 1. julija 1927.; samo da mora predložiti vsak pooblaščen prodajalec ob koncu vsakega meseca svojemu pristojnemu policijsko-upravnemu oblastvu prve stopnje seznamek onih oseb, ki so nabavile pri njem v minulem mesecu naštete materiale. Glede dovolila za nabavo raznesil veljajo odredbe § 41. istega pravilnika.

Pooblaščen izdelovalci vročajo cenovnike svojih izdelkov ministrstvu za vojsko in mornarico; prav tako pa mu pošiljajo tudi izpremembe v cenah svojih izdelkov, preden stopijo v veljavo. Taki cenovniki morajo biti nabiti na vidnem mestu v prostorih podjetja.

Člen 33.

Smodniki, strelne vrvice, raznesila in razpočne zmesi se smejo uporabljati samo za koristne namene.

Potrošniki teh materialov v rudnikih, kamenolomih itd. morajo imeti za njih spravljjanje posebna skladišča.

Ravnanje s temi materiali se ne sme poveriti maloletnim in nestrokovnim osebam.

Člen 34.

Uvoženo nevojaško orožje, nevojaško strelivo in njiju dele smejo prodajati samo jugoslovanski državljani, ki so zadostili predpisom zakona o obrtih. Za nabavo in posest orožja zaradi prodajanja je treba odobrila pristojne banske uprave po odredbah člena 25. zakona o posesti in nošenju orožja.

Člen 35.

Glede tega, kako uporabljajo nevojaško orožje, nevojaško strelivo in njiju dele osebe, ki niso trgovci, veljajo odredbe §§ 8. in 18. zakona o posesti in nošenju orožja.

Vojaško-monopolna taksa.

Člen 36.

Vojaško-monopolna taksa se pobira na strelne vrvice, raznesila in razpočne zmesi v predelanem stanju. Ta taksa se pobira ob uvozu, odnosno takrat, ko se dajo ti materiali iz vojaških ali iz založišč pooblaščenih izdelovalcev v promet; ne pobirajo pa se ob izvozu teh materialov.

Na raznesila, ki naj se uporabijo kot sirovina za izdelovanje raznesil in razpočnih zmesi kakršnekoli vrste, se ob uvozu ne pobira ta taksa; pač pa se pobira na izdelke iz teh sirovin, ko se dajo v promet v državi.

Ta taksa se ne pobira, če se uvažajo materiali za potrebe vojske in mornarice, o čemer je treba obveščati pristojne carinarnice.

Na raznesila, ki se uvažajo zaradi predelave v izdelke, neporabne kot raznesila, se ta taksa ne pobira.

Člen 37.

Vojaško-monopolno takso pobirajo:

1. za vojaške materiale pristojne vojaške blagajne;
2. za materiale pooblaščenih izdelovalcev blagajne armijskih, odnosno divizijskih oblasti; in
3. za materiale, ki se uvažajo, pristojne carinarnice.

Možnost patentne zaščite.

Člen 38.

Izumki, katerih predmet se nanaša na orožje, strelivo in njiju dele, na smodnike, strelne vrvice, raznesila in ostale razpočne zmesi, niso izključeni od patentne zaščite; vendar pa mora izpolniti lastnik patenta ali njegov pooblaščenec, preden začne te predmete izdelovati in dajati v promet, pogoje, predpisane z zakonom o izdelovanju, uvažanju in prodajanju smodnikov, raznesil in ostalih razpočnih zmesi kakor tudi s tem pravilnikom.

O vsaki prijavi, ki se nanaša na predmete, označene v prednjem odstavku, obvesti uprava za zaščito industrij-

ske svojine, preden razglasi dotično prijavo, artilerijsko-tehnični oddelek ministrstva za vojsko in mornarico zaradi eventualne uporabe predmeta po § 20. zakona o zaščiti industrijske svojine. Ministrstvo za vojsko in mornarico izda svojo odločbo najdalj v dveh mesecih od dne, ko je prejelo to obvestilo.

Če se v označenem roku uprava ne obvesti o izdani odločbi, sme podaljšati postopanje glede dotične prijave.

Vendar pa to ni ovira, da se sme koristiti ministrstvo za vojsko in mornarico tudi po razglasitvi prijave s pravico, ki jo daje državi § 20. zakona o zaščiti industrijske svojine.

Kazni.

Člen 39.

Po § 8. zakona se kaznuje:

1. kdor neupravičeno izdeluje in daje v promet smodnike, strelne vrvice, raznesila, razpočne zmesi, orožje, strelivo in njiju dele, kakor tudi ostale bojne materiale;

2. kdor prepaketira originalne omote smodnikov, strelnih vrvic, raznih raznesil in razpočnih zmesi;

3. kdor zavedno kupuje, prodaja in prenaša materiale, naštete v točkah 1. in 2., ali se kakorkoli zavedno udeležuje zgoraj označenih dejanj.

Tretjina pobrane kazni gre ovaditelju.

Člen 40.

Na vsa kazniva dejanja, storjena ob uvozu, izvozu in provozu, se uporabljajo carinski zakonski predpisi.

Člen 41.

Na poslana poročila o zaplenjenem vojaško-monopolnem materialu morajo vojaška oblastva ta material takoj prevzeti in čuvati ločeno v svojih skladiščih do dokončne izvršne sodne sodbe, odnosno do izvršne odločbe finančnega oblastva.

Za te materiale morajo prirediti vojaška oblastva posebne inventarje, v katere jih vpisujejo po seznamku, prejetem od oblastva, ki jih je zaplenilo. Material se izloči iz inventarja po izvršnih sodnih sodbah, odnosno izvršnih odločbah finančnih oblastev in po reverzu onega, ki ga je prejel, odnosno kupil.

Stroške za prevoz, čuvanje in konserviranje trpi lastnik ali pa jih je pokriti iz prodajne cene.

Stroškovnik sestavi dotična komanda ali ustanova, ki je material čuvala. Izkupiček se izroči državni blagajni kot njen dohodek.

Končne odredbe.

Člen 42.

Industrijska podjetja, ki obstoje na podstavi prej dobljenih koncesij, morajo predložiti po razglasitvi tega pravilnika v 90 dneh izčrpna poročila ministrstvu za vojsko in mornarico, da izpolnjujejo pogoje, določene v točkah 1., 2. in 3. člena 5. tega pravilnika.

Člen 43.

Kjer stoji v pravilniku: »ministrstvo za vojsko in mornarico«, je pristojen artilerijsko-tehnični oddelek.

Člen 44.

Ta pravilnik stopi v veljavo z dnem, ko se razglasi v »Službenih novinah«, razglasiti pa ga je tudi v »Službenem vojnem listu«.

Ko stopi ta pravilnik v veljavo, prestatenejo veljati: pravilnik ministrstva za vojsko in mornarico A. B. br. 837 z dne 25. avgusta 1920.* in vse ostale naredbe, ki nasprotujejo temu pravilniku.

V B e o g r a d u, dne 12. marca 1930.; A. t. br. 3102.

Minister za vojsko in mornarico, častni adjutant
Njegovega Veličanstva kralja, armijski general:
S t e v. S. H a d ž i ć s. r.

* »Uradni list« z dne 13. novembra 1920., št. 416/130.

Priloga št. 2.*

Knjiga o nabavah spodaj označenih materialov.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Zaporedna št.	Dan, ko se je blago prejelo	Količina in vrsta			Firma, od katere je bilo blago nabavljeno	Datum in označba fakture	Odobrilo oblastva	Pripomba

Pripomba: Ob koncu vsakega leta je treba potegniti pod poslednjim vpisom črto in primerjati vse nabavljeno blago, razliko (saldo) pa vpisati pod črto v razpredelku 3. do 5. Saldo se ne prenaša na prihodnje leto.

Knjiga o prodaji spodaj označenih materialov.

1	2	3	4	5	6	7	8
Zaporedna št.	Dan, ko se je blago prodalo	Količina in vrsta			Oseba, ki se ji je blago prodalo (naslov)	Odobrilo oblastva, po katerem se prodaja	Pripomba

Pripomba: Ob koncu vsakega leta je treba potegniti pod poslednjim vpisom črto in vpisati vsoto v razpredelke 3. do 5. Ta vsota se vpiše ob letnem primerjanju v knjigo o nabavah.

* Priloga št. 1., ki se nanaša na potnine častnikov, uradnikov in ostalih uslužbencev pri vojski in mornarici, za namen te knjižice ni važna.

19.

Iz obrtnega zakona z dne 5. novembra 1931.*

PRVI DEL.

IV. poglavje.

Posebne odobritve za gradnjo delavnic in tvorniških naprav.

P r v i o d d e l e k.

Postopanje oblastev.

§ 105.

Delavnice in tvorniške naprave (§ 4., odst. 5.) podjetij, v katerih so v rabi posebna ognjišča, parni stroji, motorji, vodna ali druga prirodna sila ali ki utegnejo biti za okoliške prebivalce in javne zavode, nadalje za delavce, ki v njih delajo, nevarne ali neprijetne zaradi škodljivega učinka na zdravje, zaradi ogrožene varnosti, neugodnega vonja ali nenavadnega ropota in tresenja, se ne smejo zgraditi brez posebne odobritve za gradnjo delavnic ali tvorniških naprav in njih tehnične ureditve.

Takšne delavnice in tvorniške naprave se ne smejo zgraditi, preden se ne izvrši predhodno postopanje pristojnega občnega upravnega oblastva po § 106. ali po § 108. in nasl. v ta namen, da se odpravijo omenjeni škodljivi učinki in nevarnost. Postopek po §§ 108. in naslednjih je predpisan samo za podjetja (delavnice in tvorniške obrate), ki so izrečno omenjena v § 107. Za vse druge delavnice in tvorniške naprave velja postopek po § 106.

---

* »Službene novine« št. 262/LXXXI/558 iz l. 1931. —
»Službeni list« št. 572/76 iz l. 1931.

§ 119.

Glede delavnice ali tvorniške naprave, ki je postavljena na podlagi predpisno izvršenega postopanja in na podlagi izdane odobritve, nima nobeden od okoliških prebivalcev več pravice zahtevati, da se obrat prepove.

Če se pozneje pokaže, da povzroča delavnica ali tvorniška naprava, ki je postavljena na podlagi pravno-močno izdane odobritve, nepričakovano škodo ali če nastanejo zaradi obratovanja po izdani odobritvi nevarnosti ali neprijetnosti za okoliške prebivalce ali če motijo te naprave z nenavadnim ropotom in tresenjem mir v cerkvah, božjih hramih, molilnicah, v javnih učnih zavodih, bolnišnicah in drugih javnih zavodih, ali če nastane zaradi njihove lege v zelo obljudenih ulicah ali krajih nevarnost, da bi utegnil izbruhniti požar, sme pristojno občno upravno oblastvo, da odpravi nevarnost in škodo, taki delavnici ali tvorniški napravi po izvršenih razpravah (v smislu §§ 108. in nasl.) predpisati posebne ukrepe in omejitve v obratovanju ali potrebne izpremembe in preuredbe na zgradbi.

Na isti način sme postopati občno upravno oblastvo tudi z delavnicami in tvorniškimi napravami, ki niso podvržene odobritvi po §§ 108. in nasl., pa povzročajo opisane škodljive učinke in nevarnosti.

§ 120.

Če se ne dado škodljivi učinki in nevarnosti, omenjene v 119., odst. 2., odpraviti z označenimi sredstvi, se sme delavnica ali tvorniška naprava proti popolni odškodnini razlastiti ali delo ustaviti (§ 124.).

Potreba in obseg odobritve za razlastitev ali za ustavitev obratovanja v podjetju se ocenja samo s stališča občnih javnih koristi, nikoli pa ne s stališča zasebnih koristi.

Razlastitev ali ustavitev dela se izvrši po zakonu o razlastitvi. Po omenjenem zakonu se določi tudi odškodnina za razlastitev.

20.

Iz pravilnika
o higienskih in tehničnih varnostnih določbah
v podjetjih — z dne 25. oktobra 1921.*

Občne določbe.

Prvi oddelek.

Higiena dela.

Prvo poglavje.

Delovni prostori in način njih gradnje.

§ 6.

Tla okolu peči.

Okoli ognjišč in odprtih peči kakor tudi okoli odprtine za kurjenje peči morajo biti tla 0·60 m na široko okoli peči zavarovana zoper ogenj.

Drugi oddelek.

Varnost ob delu.

Peto poglavje.

§ 48.

V r a t a.

Vrata delavnic in drugih delovnih prostorov, v katerih je zaposlenih več ko 10 oseb, se morajo, če so shranjene ondi vnetljive tvarine, odpirati odznotraj navzven.

---

* »Službene novine« št. 19/III iz l. 1922. — »Uradni list« št. 305/96 iz l. 1924.

Če se odpirajo vrata na hodnik ali stopnice, se morajo narediti tako, da zmanjšajo, ko se odpro, odprtino za izhod samo za toliko, kolikor so debela. Izhodov mora biti dovolj, da je mogoče hitreje oditi iz delovnih prostorov.

Izhodi za silo.

Izhodi morajo biti vedno prosti in ne zastavljeni z blagom ali drugimi predmeti.

V večjih podjetjih kažejo vidne oznake pot k najbližjim izhodom.

V delovnih prostorih in skladiščih, v katerih so spravljene tudi vnetljive tvarine, ne sme biti nobeno mesto, kjer se vrši delo, nad 10 m daleč od najbližjega izhoda.

Izhodi, ki se po navadi ne rabijo za izhajanje, morajo biti v takem stanju, da se dado odznotraj lahko odpirati ter morajo imeti vidno oznako: »Izhod za silo«.

Če so spravljene v delovnih prostorih in skladiščih vnetljive tvarine in so na oknih teh lokalov železne rešetke, morajo biti rešetke napravljene tako, da se dado lahko odpirati odznotraj.

§ 49.

Stopnice.

V vsakem podjetju, nameščenem v večnadstropnih stavbah, je treba napraviti stopnice, da vežejo nadstropje.

Stopnišče mora biti iz negorljive tvarine ali pa iz lesa, ki je 3 cm na debelo ometan z malto.

Stopnice, namenjene za istočasni izhod 20 oseb, morajo biti najmanj 1 m široke. Ta širina se mora za sleherni prirastek 50 oseb povečati za 15 cm.

Širina hodnikov in dohodov k stopnicam se izračuni na isti način.

Na stopnicah in dohodih ne sme biti predmeta, s katerim bi se zmanjšala širina prehoda.

Šesto poglavje.

Predpisi glede požara.

§ 51.

O b č n e d o l o č b e.

Podjetja morajo ukreniti vse potrebno, da se že v začetku zaduši požar, ki bi nastal v podjetju.

V vseh delovnih prostorih morajo biti razobešena posebna navodila za ravnanje ob požaru. Navajati morajo porazdelitev gasilnega materiala in način, kako se ravna z njim, nadalje imena oseb, določenih za reševanje.

Vršiti se morajo večkrat vaje, pri katerih naj se uporablja gasilni material in vežbajo osebe, ki so določene za reševanje.

§ 52.

R e š i l n e l e s t v e.

Podjetja, ki uporabljajo posebno vnetljive tvarine (tekstilna in papirna industrija, industrija razstreliv) in so nameščena v zgradbah z več nadstropji, morajo poleg zasilnih izhodov, omenjenih v § 48., postaviti še v vsakem višjem nadstropju potrebno število rešilnih lestev iz negorljive tvarine.

Dohod k lestvam mora biti lahko mogoč skozi posamezna okna delovnih prostorov.

Ta okna morajo biti označena z rdečo barvo.

U p o r a b a v o d e p o d p r i t i s k o m.

Omenjena podjetja si morajo razen tega omisliti instalacijo vode pod pritiskom z zadostnim številom črpalk in brizgalk, pripravljenih na primernem kraju.

V r a t a , z a v a r o v a n a z o p e r o g e n j.

Vrata med delovnimi prostori, v katerih so spravljene vnetljive tvarine, morajo biti železna in zoper ogenj tako zavarovana, da je med železnimi vratnicami vložena izolacijska snov.

Namesto črpalk in brizgalk se sme uporabljati v vsakem delovnem prostoru na stropu postavljen vod z več odprtini, ki so normalno zaprte s svinčenimi zamaški. Če nastane požar, se svinčeni zamaški raztope in voda, ki je pod pritiskom, začne brizgati.

V teh in podobnih podjetjih se priporoča uporabljati potrebno število »minimakov« ali podobnih aparatov.

21.

Pravilnik

za izvrševanje dimnikarskega obrta.*

Na podstavi §§ 92., 93., 94. in 150. zakona o obrtih predpisujem nastopni pravilnik:

§ 1.

Zaradi javne požarne varnosti se morajo vse kurilne naprave ometati po predpisih tega pravilnika.

§ 2.

(1) Kolikor ni s tem pravilnikom drugače določeno, se vse kurilne naprave in dimni odvodi ometajo v mestih, trgih in občinah, za katere je uporabljati I. del gradbenega zakona, ter v rudniških krajih vsak mesec, v vseh drugih krajih pa vsaka dva meseca. Neglede na kraj pa se ometajo

a) kurilne naprave, všteti centralne kurilne naprave, v večjih gostiščih, pekarnah in zavodih, vobče v onih podjetjih ali javnih zgradbah, kjer se stalno mnogo kuri, vsakih 14 dni, po potrebi pa tudi vsakih 8 dni;

b) plinske kurilne naprave, parni kotli in njih dimni odvodi ter tovarniški dimniki vsake tri mesece;

---

* »Službeni list« št. 728/91 iz l. 1932.

c) odprta ognjišča in odprti dimniki vsake tri mesece, vendar sme pristojno občno upravno oblastvo na predlog požarno-policijske komisije in po zaslišanju Zbornice za trgovino, obrt in industrijo odrediti tudi drugačen rok za kraje, kjer tako pogosto ometanje ni potrebno.

(2) Ti ometalni roki veljajo samo, kadar se kurilne naprave stalno uporabljajo.

(3) V krajih, koder je bilo po veljavnih določilih ali po običaju ometanje še pogostejše, sme pristojno občno upravno oblastvo I. stopnje po zaslišanju pristojnih občinskih uprav in združbe dimnikarjev odrediti, da ostanejo dosedanji ometalni roki v veljavi.

§ 3.

Kurilne naprave v opekarnah in sličnih sezonskih obratih se ometajo po dogovoru, a vsaj enkrat na leto. Po dogovoru se ometajo tudi stanovanjske lončene peči.

§ 4.

(1) Vse kurilne naprave in dimne odvode sme ometati samo upravičeni dimnikar, ki mora opravljati dimnikarske posle osebno in je za delo osebno odgovoren. Če dela ne opravlja osebno, mora postaviti poslovodjo po zakonu. Dimnikar, odnosno poslovodja je odgovoren tudi za delo pomožnega osebja, ki ga uporablja.

(2) Gorišče in dimne odvode je omesti tako, da se morejo za določen čas redno in zlasti požarno varno uporabljati. Zato mora dimnikar vselej pri ometanju skrbno pregledati kurilno napravo, pa tudi pred uporabo nove ali predelane zgradbe preiskati, če so gorišča in dimni odvodi redno izvedeni. Na morebitne nedostatke mora dimnikar opozoriti hišnega posestnika, odnosno najemnika; če bi se nedostatek ne odstranil, je to javiti pristojni občinski upravi.

§ 5.

(1) Dan in uro ometanja je dimnikar dolžan pravočasno razglasiti na krajevno običajni način. Če pa se

ometanje vrši vsak mesec ali še pogosteje, se mora dimnikar dogovoriti s hišnim posestnikom, odnosno najemnikom o stalnem, koledarsko določenem dnevu in uri ometanja.

(²) Dimnikarju se ne sme braniti, da ob določenem času ometa, niti se ne sme pri delu ovirati. Ta pa je dolžan, da delo izvrši hitro, kar najснаžneje in brez okvare prostorov.

§ 6.

(¹) Izvrševanje dimnikarskega obrta sme ban po prosti presoji glede na občne koristi in po zaslišanju Zbornice za trgovino, obrt in industrijo ter dimnikarske združbe omejiti na ometalne okoliše za posamezna upravna področja, njih dele ali za več upravnih področij skupaj.

(²) Posledica take razmejitve je, da smejo v vsakem ometalnem okolišu izvrševati obrt samo tisti dimnikarji, ki imajo tam določen sedež obrta. Samo ob nevarnosti požara smejo izjemoma opravljati posel tudi v drugih okoliših.

(³) Ban sme na način, označen v odstavku prvem tega paragrafa tudi izpremeniti ali odpraviti omejitev na ometalne okoliše, ne da bi zaradi tega prizadeti imeli pravico do kake odškodnine.

§ 7.

(¹) Dovolila za izpraznjene dimnikarske okoliše se izdajajo samo po javnem natečaju (konkurzu), ki ga mora razpisati prvostopno občno upravno oblastvo v 15 dneh od dne, ko je postal okoliš prost.

(²) Dovolilo se izda prvenstveno onemu, ki je poleg strokovne izobrazbe in zanesljivosti dokazal najdaljšo nepretrgano zaposlitev. Vojni invalidi in pomočniki, ki so pri delu postali invalidi, imajo prvenstvo pred vsemi prosilci, če znaša njih čas zaposlitve $\frac{4}{5}$ časa zaposlitve ostalih prosilcev. Med invalidi ima prednost oni, čigar invalidnost je večja.

(³) Čas, prebit na samostojnem delu v svojstvu dimnikarskega mojstra, se šteje kot čas zaposlitve.

§ 8.

Dokler se izpraznjeni dimnikarski okoliš ne dodeli nasledniku v smislu prejšnjega določila, sme pristojno občno upravno oblastvo prve stopnje po zaslišanju dimnikarske združbe odrediti, da dotlej eden ali več sosednjih dimnikarskih mojstrov izvršuje dimnikarska dela v dotičnem okolišu. Taka odredba se mora izdati, če bi se postavitev novega dimnikarja zavlekla preko enega meseca.

§ 9.

S posebno odredbo bana se predpiše maksimalni cenovnik.

§ 10.

(¹) V sporih o obveznosti, roku ali načinu ometanja in o višini pristojbin odloča pristojno občno upravno oblastvo prve stopnje po določilih §§ 408. in 409. zakona o obrtih. Izterjevanje pristojbin se lahko vrši na zahtevo upravičenca po predpisih o upravnem postopku.

(²) Koliikor je s tem pravilnikom pripuščen dogovor med strankami v stvareh, ki so označene v prejšnjem odstavku, pa se tak dogovor ne more skleniti, ga nadomešča odredba pristojnega občnega upravnega oblastva prve stopnje, ki se izda po zaslišanju dimnikarske združbe na prošnjo interesirane stranke ali tudi brez nje. Tudi ta odredba se izda po določilih §§ 408. in 409. zakona o obrtih.

§ 11.

Prekrški tega pravilnika se kaznujejo po določilih § 397. zakona o obrtih. Ob hujši odgovornosti ali če so bile denarne kazni že večkrat izrečene, se sme storilec kaznovati tudi s kaznijo zapora do meseca dni, izreči pa se sme za kazen tudi odvzem obrtne pravice po § 400. in odstranitev poslovodje po § 404. zakona o obrtih.

§ 12.

Z uveljavljenjem tega pravilnika izgube veljavo vsa nasprotna določila, zlasti čl. 15., 16. in 18. uredbe o požarno-policijskem redu in gasilstvu v ljubljanski oblasti, izvzemši mesto Ljubljano, z dne 27. oktobra 1928., »Samouprava« št. 42/12 iz l. 1928., § 8., odst. 1., 2. in 3., gasilnega reda za Štajersko z dne 23. junija 1886., štaj. dež. zak. 29, § 4., odst. 1. in 2., in § 5. dodatka h gasilnemu redu za Ljubljano z dne 20. julija 1870 ter dimnikarski red za mesto Ljubljano z dne 10. junija 1898.

§ 13.

Ta pravilnik stopi v veljavo in dobi obvezno moč z dnem, ko se razglasi v »Službenem listu kraljevske banske uprave Dravske banovine«.

V Ljubljani, dne 9. novembra 1932.

Ban:

Dr. Drago Marušič s. r.

22.

Iz zakona o železnicah javnega prometa.*

V. d e l.

Železniško-policijska služba.

§ 129.

Prepovedano je izvajati v bližini železniške proge in ostalih železniških naprav taka dela in posle, ki bi ogražali progo ali njene naprave in promet ali po-

* Zakon o železnicah javnega prometa z dne 23. junija 1930., »Službene novine« št. 162/LXI. iz l. 1930. — »Službeni list« št. 170/27 iz l. 1930.

vzročali izpremembo terena ter s tem ogražali varnost prometa.

§ 130.

V razdalji nad 8 m se smejo postavljati zgradbe, zgrajene in pokrite z nezapaljivim materialom, če se dadó vse odprtine v zgradbi zapreti z okni ali vrati. V izrednih primerih se sme ta razdalja radi posebnih krajevnih razmer zmanjšati po posebnem odobrenju ministra za promet. V razdalji nad 20 m se smejo postavljati zgradbe, zgrajene, odnosno pokrite z lesom, s pogojem, da se njih odprtine zapirajo z okni ali vrati. V razdalji nad 60 m se smejo graditi zgradbe, pokrite s slamo, trstjem in podobnim materialom, katerih odprtine se ne zapirajo z okni ali vrati; v isti razdalji se smejo postavljati tudi skednji s slamo, senom, sirčjem itd.; za skednje, postavljene v manjši razdalji, železnica ne odgovarja. Zgradbe za izdelovanje in spravljanje eksplozivnih snovi se smejo zgraditi v razdalji 100 m.

Te razdalje se merijo od osi najbližjega tira do najbližje točke objekta. Kadar leži streha zgradbe ali višina terena skednja vsaj za 2 m niže od višine tračnic, se računijo te razdalje dvakratno.

Kjer in kadar je nevarnost, da se prenese ogenj z železniškega nasipa na sosednja kmetijska posestva, so dolžni lastniki teh posestev, da se zavarujejo s pasom zoranih brazd v širini najmanj 5 m. Kjer vozi železnica skozi gozd, so dolžni lastniki gozda pustiti vzdolž proge varnostni pas v širini približno 10 m z obeh strani proge, ki se šteje od osi najbližjega tira.

Lastnik gozda mora skrbeti, da je varnostni pas stalno očiščen.

Minister za promet se pooblašča, da izda v sporazumu s prizadetimi ministri in v soglasju s predsednikom ministrskega sveta uredbo, s katero bo predpisal podrobne določbe za požarni rajon v smislu predpisov tega paragrafa.

23.

Iz zakona o gozdih z dne 21. decembra 1929.*

II. DEL.

Gozdarsko - policijski predpisi.

5. Gozdni požari.

§ 40.

Kuriti v gozdu je prepovedano.

Osebam, ki se morajo iz tehtnega razloga dalj časa muditi v gozdu, se dovoljuje, da kurijo po dejanski potrebi in samo na določenih krajih in ob potrebnih varnostnih ukrepih.

Kdor kuri, mora paziti na ogenj in ga, preden odide, popolnoma pogasiti.

Ob suši sme prepovedati pristojno oblastvo vsako kurjenje v gozdu in zunaj njega na razdaljo 50 m, v kraških krajinah pa na razdaljo 100 m.

Da se prepreči gozdni požar od lokomotiv gozdno-industrijskih železnic, je treba pustiti ob progi na obeh straneh varnostni pas, širok 4 m, po potrebi pa tudi širšega. Varnostni pas se mora držati vedno čist. Stroške trpi lastnik proge.

Lokomotive se morajo redno čistiti in morajo imeti dobra lovila za iskre.

Gozdarski upravni organi in čuvaji, kakor tudi organi javne varnosti, zlasti orožniki, imajo dolžnost in pravico, da se zdaj pa zdaj prepričajo o tem.

---

* Iz zakona o gozdih z dne 21. decembra 1929., »Službene novine« št. 307/CXXXI iz l. 1929. — »Uradni list« št. 162/35 iz l. 1929./30.

§ 42.

Kdor zapazi v gozdu ali ob gozdnem robu v razdalji 50 m nepogašen ali zapuščen ogenj, ga mora pogasiti.

Mimoidoči, ki bi zapazili spotoma, da gozd gori, morajo, kolikor je mogoče, pogasiti požar sami; če to ni mogoče, morajo o njem takoj obvestiti medpotne prebivalce, ti pa najbližje vaške ali občinske organe ali najbližje gozdarsko osebje, najbližje civilno ali vojaško oblastvo ali posestnika gozda.

§ 43.

Gozdarsko osebje, občinski ali vaški starešine, orožniške postaje ali lastnik gozda morajo pozvati, brž ko so zvedeli za gozdni požar ali so ga zapazili, vse prebivalce iz najbližjih krajev, sposobne za gašenje požara, da pridejo gasit.

Vsi prebivalci, sposobni za gašenje požara, morajo takoj ustreči njih pozivu, odhiteti s potrebnim gasilnim orodjem na kraj požara in tam storiti vse, kar je treba, da se požar čimprej pogasi.

Podjetniki, ki delajo v gozdu, morajo dati na razpolago svoje delavce.

Gozdarsko osebje, občinski in vaški starešine, orožniki morajo z omenjenimi ljudmi takoj oditi na kraj požara. Gasilna dela vodi najvišji izmed gozdarskega osebja, ki se najde tamkaj; če pa ne bi bilo nikogar izmed gozdarskega osebja, vodi ta dela občinski ali vaški starešina, v čigar okolišu je nastal požar.

§ 44.

Tistega, ki je prevzel vodstvo del, da se gozdni požar pogasi, morajo vsi brez izjeme ubogati in izvrševati njegove odredbe.

Ostali občinski in vaški starešine in gozdarsko ali orožniško osebje morajo vzdrževati red in paziti, da se izvrši vse, kar odredi oseba, ki vodi gašenje požara.

Kadar je požar pogašen, se pusti na pogorišču potrebno število ljudi, ki pazijo eden ali dva dni, če treba pa še več, da ne nastane požar iznova.

§ 45.

Če se je ogenj tako razplamtel, da ga prebivalci občine, v katere okolišu gori, ne morejo pogasiti sami, jim morajo priti na pomoč tudi sosednje občine.

Na poziv občnega upravnega oblastva prve stopnje morajo dati vojaška oblastva potrebno število vojakov, da gase požar in vzdržujejo red.

Če se požar gasi več dni, se morajo delavci, ki gase požar, kolikor moč izmenjavati. Ostati pa morajo vsi na pogorišču, dokler se požar ne pogasi.

§ 46.

Oskrbovati one, ki gase požar več ko en dan, je dolžan lastnik, odnosno upravitelj gozda.

Za vse škode, prizadete s požarom, je odgovoren oni, ki ga je zakrivil, čeprav iz malomarnosti.

Če so povzročili požar pastirji ali najeti delavci, so odgovorni za škodo in za stroške gašenja solidarno tako sami, kakor tudi njih gospodarji in delodajalci, ako jih niso pravilno nadzirali.

§ 47.

Škode, ki se prizadenejo z gašenjem požara komu drugemu na sosednjem zemljišču, kakor tudi stroški za gašenje, straženje pogorišča in izvajanje vseh ostalih ukrepov, obremenjujejo krivca.

Če se kdo pri gašenju gozdnega požara telesno poškoduje ali če umre, ima poškodovanec, odnosno njegova rodbina pravico, zahtevati odškodbo od onega, ki je požar zakrivil.

24.

Iz deželnega vodnopravnega zakona za Kranjsko

z dne 15. maja 1872., dež. zak. št. 16, o rabi,
napeljavanju in odvrčanju vodá.

Prvi oddelek.

O rabi vode.

§ 20.

Ob požarni nevarnosti ali začasnem hudem pomanjkanju vode ima krajevno policijsko oblastvo, odnosno župan ogroženega občinskega ozemlja pravico, da izda glede začasne rabe zasebnih in javnih voda ukrepe, ki jih zahteva javna korist, in da jih da nemudoma izvršiti.¹

Lastniki vode in drugi vodni upravičenci smejo za škodo, ki se jim je s tem napravila, terjati povračilo iz sredstev tistega kraja ali tiste občine, kateri v prid se je ukazala izjemna vodna raba.²

¹ Enako § 29. dež. vodnopravnega zakona za Štajersko z dne 18. januarja 1872., dež. z. št. 8, toda brez drugega odstavka.

² Enako § 34. dež. vodnopravnega zakona za Koroško z dne 28. avgusta 1870., dež. z. št. 46.

Iz občnega cestnega reda.

(Naredba bana Dravske banovine o zaščiti javnih cest in varnosti prometa na njih za Dravsko banovino z dne 30. maja 1933.)*

II. Splošni predpisi za cestni promet.

Člen 25.

Prednostna pravica.

Kolikor mednarodni znak ali prometni stražnik ne odreja drugače, imajo na križiščih in dohodih na cesto prednost vozila, ki prihajajo po glavni cesti, pred tistimi, ki prihajajo iz stranskih cest in ulic, dvorišč, vež in podobno. Če se križata dve cesti enake vrste, ima prednost vozilo, ki prihaja z desne. Vozovi cestne električne železnice, gasilski in reševalni vozovi imajo vedno prednost.

Vozila vseh vrst se morajo takoj, ko se začuje posebni signal gasilskih ali reševalnih vozil, umakniti popolnoma na svojo desno stran, če treba, se tudi ustaviti ob skrajnem desnem robu ceste, da ima gasilsko ali reševalno vozilo prosto pot. Prehitevanje gasilskih ali reševalnih vozil je prepovedano. Prav tako je prepovedan prevoz čez križišče, dokler se ne odpelje gasilsko ali reševalno vozilo.

V. Motorna vozila.

Člen 65.

Prtljaga in kajenje.

(Tretji stavek.) Prepovedan je prevoz eksplozivnih (raznesilnih) in lahko vnetljivih tvarin, n. pr. bencina, pod sedeži...

Kaditi je v avtobusih prepovedano.

* »Službeni list« št. 306/48 iz l. 1933.

Člen 66.

Vsak avtobus mora imeti dva gasilna aparata, katerih sistem in namestitvev predpiše banska uprava. Aparata morata biti učinkovita tudi proti ognju bencina ali olja in vsaj eden na takem mestu, da ga šofer in sprevodnik lahko hitro dosežeta. Šofer in sprevodnik morata biti dobro poučena o uporabi aparatov.

26.

Iz mestnega cestnega reda.

(Naredba bana Dravske banovine o zaščiti javnih cest in varnosti prometa na njih, o miru in snagi, za področja policijske uprave v Ljubljani, predstojništva mestne policije v Mariboru in Celju in mestne občine v Ptujju z dne 30. maja 1933.)*

IV. Električna cestna železnica (tramvaj).

§ 22.

Kajenje v tramvaju.

Prepovedano je kaditi v notranjosti tramvajskega voza.

Na prednjem in zadnjem delu voza se sme kaditi le, če ni ta prostor popolnoma zavzet.

V priklopnem vozu je dovoljeno kaditi tudi v notranjosti voza.

---

* »Službeni list« št. 307/48 iz 1. 1933.

27.

Iz kazenskega zakonika kraljevine Jugoslavije.*

XV. POGlavJE.

Kazniva dejanja zoper javni mir in red.

§ 156.

Kdor povzroči z neosnovanim klicanjem na pomoč, z zlorabo znaka za silo ali temu podobnim strah pri večjem številu oseb ali gneči ljudi ali prihod policije, gasilcev ali vojske, se kaznuje z zaporom do šestih mesecev ali v denarju do 5000 dinarjev.

XVII. POGlavJE.

Kazniva dejanja zoper občno varnost ljudi in imovine.

§ 187.

Kdor stori požig (požar) na tuji imovini, se kaznuje z robijo do petih let ali s strogim zaporom.

§ 188.

Z robijo do dvajsetih let se kaznuje:

1. kdor povzroči s požigom svoje ali tuje imovine nevarnost za življenje kakšne osebe ali nevarnost v velikem obsegu za tujo imovino;

2. če je kakšna oseba zbog požiga prišla ob življenje ali je bila hudo poškodovana (§§ 178. in 179.), pa je mogel storilec za to vedeti vnaprej.

---

* Zakon z dne 27. januarja 1929. Glej »Službene novine« št. 33/XVI iz l. 1929. — »Uradni list« št. 310/74 iz l. 1929. — Ta zakon je bil noveliran z zakonom z dne 9. oktobra 1931., »Službene novine« št. 245/LXXV/512 iz l. 1931., »Službeni list« št. 474/67 iz l. 1931.

§ 189.

S smrtjo, dosmrtno robijo ali robijo najmanj desetih let se kaznuje:

1. kdor povzroči s požigom svoje ali tuje imovine nevarnost za življenje več oseb;

2. če je izgubilo zbog požiga več oseb življenje ali so bile hudo poškodovane (§§ 178. 179.), pa je mogel storilec za to vedeti vnaprej.

§ 190.

Kdor povzroči iz malomarnosti požig na tuji imovini in spravi s tem v nevarnost življenje kakšne osebe ali spravi v nevarnost tujo imovino v velikem obsegu, se kaznuje z zaporom do dveh let ali v denarju do 20.000 dinarjev.

Če je kakšna oseba zaradi tega izgubila življenje ali je bila hudo poškodovana (§§ 178. in 179.), se kaznuje storilec s strogim zaporom najmanj enega leta.

§ 191.

Kdor povzroči z razpočno snovjo nevarnost za življenje kakšne osebe ali nevarnost v večjem obsegu za tujo imovino, se kaznuje z robijo desetih let.

Če je povzročil storilec s tem nevarnost za življenje več ljudi, se kaznuje z robijo najmanj treh let.

Če je kakšna oseba izgubila zbog tega življenje ali je bila hudo poškodovana (§§ 178. in 179.), in je mogel storilec za to vedeti vnaprej, se kaznuje z robijo najmanj petih let; če pa je izgubilo življenje več oseb ali so bile hudo poškodovane (§§ 178. in 179.) in je mogel storilec za to vedeti vnaprej, se kaznuje s smrtjo ali dosmrtno robijo ali z robijo najmanj desetih let.

§ 192.

Kdor povzroči z razpočno snovjo iz malomarnosti nevarnost za življenje kakšne osebe ali nevarnost v večjem obsegu za tujo imovino, se kaznuje z zaporom najmanj enega meseca.

Če je spraval storilec s tem v nevarnost življenje več oseb, se kaznuje s strogim zaporom.

Če je izgubila kakšna oseba zbog tega življenje ali je bila hudo poškodovana (§§ 178. in 179.), se kaznuje storilec s strogim zaporom najmanj enega leta; če pa je izgubilo življenje več oseb ali so bile hudo poškodovane (§§ 178. in 179.), se kaznuje storilec s strogim zaporom najmanj dveh let.

§ 193.

Kdor napravlja razpočne snovi ali priprave ali orodje, potrebno za njih napravljanje, ali daje navodila, kako se napravlja, jih nabavlja, hrani ali izroča komu drugemu, čeprav ve in si mora misliti, da so namenjene za to, da se uporabijo za izvršitev kakšnega zločina, se kaznuje z robijo do petih let ali s strogim zaporom najmanj treh mesecev.

§ 194.

Kdor povzroči z električno, parno ali drugo motorno silo nevarnost za življenje ljudi ali nevarnost v večjem obsegu za tujo imovino, se kaznuje z robijo do desetih let.

Če je kakšna oseba zbog tega izgubila življenje ali je bila hudo poškodovana (§§ 178. in 179.), in je mogel storilec za to vedeti vnaprej, se kaznuje z robijo najmanj petih let; če pa je izgubilo življenje več oseb ali so bile hudo poškodovane (§§ 178. in 179.), se kaznuje storilec z robijo najmanj desetih let.

§ 195.

Kdor povzroči z električno, parno ali drugo motorno silo iz malomarnosti nevarnost za življenje ljudi ali nevarnost v velikem obsegu za tujo imovino, se kaznuje z zaporom do dveh let.

Če je kakšna oseba izgubila zbog tega življenje ali je bila hudo poškodovana (§§ 178. in 179.), se kaznuje storilec s strogim zaporom do dveh let.

Ce je izgubilo življenje več oseb ali so bile hudo poškodovane (§§ 178. in 179.), se kaznuje storilec s strogim zaporom najmanj enega leta.

Osebe, ki jim je dolžnost, posluževati parne stroje in druge motorje, se kaznujejo, če so zanemarjale to dolžnost ter je nastopila zbog tega nevarnost za življenje ljudi ali nevarnost v večjem obsegu za tujo imovino ali je kakšna oseba izgubila življenje ali je bila hudo poškodovana (§§ 178. in 179.), s strogim zaporom najmanj enega leta.

§ 196.

Kdor uniči, pokvari ali odstrani v rudnikih, tvornicah ali podobnih podjetjih, katerih dela utegnejo spraviti v nevarnost življenje delavcev, pripravo, ki služi varnosti dela in zaščiti življenja delavcev, ali kdor stori kaj takega, da take naprave ne delujejo ali pa jih zoper svojo dolžnost ne spravi v delovanje ter povzroči s tem nevarnost za življenje, se kaznuje s strogim zaporom in v denarju.

Ce je kakšna oseba zbog tega izgubila življenje ali je bila hudo poškodovana (§§ 178. in 179.), se kaznuje storilec s strogim zaporom najmanj treh mesecev; če pa je izgubilo življenje več oseb ali so bile hudo poškodovane (§§ 178. in 179.), se kaznuje storilec s strogim zaporom najmanj enega leta.

§ 199.

Kdor uniči, pokvari ali odstrani v rudnikih, tvornicah ali podobnih napravah, katerih dela utegnejo spraviti v nevarnost življenje delavcev, pripravo, ki služi varnosti dela in zaščiti življenja delavcev, ali kdor stori, da take priprave ne delujejo, ali pa jih zoper svojo dolžnost ne spravi v delovanje ter povzroči s tem nevarnost za življenje, se kaznuje s strogim zaporom in v denarju.

Ce je kdo zbog tega izgubil življenje ali je bil težko poškodovan (§§ 178. in 179.), se kaznuje storilec s strogim zaporom najmanj treh mesecev; če pa je izgubilo

življenje več oseb ali so bile težko poškodovane (§§ 178. in 179.), se kaznuje storilec s strogim zaporom najmanj enega leta.

V posebno težkih primerih se kaznuje z robijo do desetih let.

§ 201.

Kdor povzroči z drugim obče nevarnim dejanjem nevarnost za življenje ljudi ali nevarnost v večjem obsegu za tujo imovino, se kaznuje z robijo.

Če je kakšna oseba izgubila zbog tega življenje ali je bila hudo poškodovana (§§ 178. in 179.), in je mogel storilec za to vedeti vnaprej, se kaznuje z robijo najmanj petih let; če pa je izgubilo življenje več oseb ali so bile hudo poškodovane (§§ 178. in 179.) in je mogel storilec za to vedeti vnaprej, se kaznuje s smrtjo ali dosmrtno robijo ali z robijo najmanj desetih let.

Kdor stori dejanje iz odstavka (1) iz malomarnosti, se kaznuje z zaporom. Če je kakšna oseba zbog tega izgubila življenje ali je bila hudo poškodovana (§§ 178. in 179.), se kaznuje storilec s strogim zaporom najmanj treh mesecev; če pa je izgubilo življenje več oseb ali so bile hudo poškodovane (§§ 178. in 179.), se kaznuje storilec s strogim zaporom najmanj enega leta.

§ 202.

Če storilec kaznivih dejanj iz tega poglavja pristo- voljno odvrne nastop škodljivih posledic svojega dejanja, mu sme sodišče omiliti kazen po svobodnem preudarku, v posebno lahkih primerih pa ga tudi oprostiti vsake kazni.

§ 203.

Kdor opusti brez nevarnosti za samega sebe ali za drugega s pravočasno prijavo pristojnemu oblastvu ali na drug način po možnosti odvrniti požig, poplavo, eksplozijo ali drugo nezgodo, s katero se spravlja v nevarnost življenje ljudi ali v večjem obsegu tuja imovina, se kaznuje z zaporom do treh mesecev ali v denarju do 3000 dinarjev.

XXVII. POGlavJE.

Kazniva dejanja zoper imovino.

7. Poškodbe tujih stvari in imovinskih koristi.

§ 365.

Kdor poškoduje ali uniči tujo stvar ali jo napravi neporabno ali kdor odvodi tujo električno, parno ali podobno silo (energijo) z namero, da bi drugega oškodoval, se kaznuje, če povzročena škoda ni večja od 3000 dinarjev, z zaporom do enega leta ali v denarju do 10.000 dinarjev, če pa je povzročena škoda večja od 3000 dinarjev, z zaporom ali v denarju do 50.000 Din.

V posebno lahkih primerih sme sodišče storilca oprostiti vsake kazni.

Preganjati se začne na predlog, po službeni dolžnosti pa samo, če je bila poškodovana javna dobrina.

Če je povzročil storilec škodo nad 20.000 dinarjev, se kaznuje z robijo do petih let ali s strogim zaporom.

28.

Iz avstrijskega kazenskega zakona.*

*Šesto poglavje.*O prestopkih zoper javne ustanove in naprave,
namenjene za občno varnost.

Poškodba javne razsvetljave.

§ 317.

Kdor svetiljko, postavljeno za javno razsvetljavo, naklepoma razbije ali drugače poškoduje, naj se za ta prestoppek kaznuje z zaporom od treh dni do enega meseca.

* Kazenski zakon o hudodelstvih, pregreških in prestopkih z dne 27. maja 1852., drž. z. št. 117.

Tu podane določbe tega zakona veljajo še sedaj vzlic čl. 4., t. 5., uvodnega zakona z dne 16. februarja 1929. k

Poškodba postavljenih svarilnih znamenj.

§ 319.

Dalje je razdiranje ali namenoma storjeno poškodovanje vseh svarilnih znamenj, ki so postavljena, da se odvrnejo nesreče, prestopki, ki se kaznuje vobče z zaporom od treh dni do treh mesecev; če pa je vmes večja hudobija in se je napravila škoda, naj bo kaznen strogi zapor v isti izmeri.

Osmo poglavje.

O pregreških in prestopkih zoper varnost življenja. Splošni predpisi glede pregreškov in prestopkov zoper varnost življenja.

§ 335.

Vsako dejanje ali opustitev, o katerih lahko storilec sprevidi že po njih naravnih, vsakomur očitnih nasledkih, ali po posebej objavljenih predpisih, ali po svojem stanu, službi, poklicu, obrtu, opravi ali sploh po svojih posebnih razmerah, da utegnejo povzročiti ali povečati nevarnost za življenje, zdravje ali telo ljudi, naj se kaznuje, če je iz tega nastala huda telesna poškodba (§ 152.) kakega človeka, kot prestopki z zaporom od enega do šestih mesecev.

novemu kazenskemu zakoniku za kraljevino Jugoslavijo. Z zakonom z dne 31. decembra 1929. se je namreč začasno podaljšala veljavnost zakonitih predpisov o kaznovanju prekrškov (»Službene novine« št. 307/CXXXI/651 iz l. 1929., »Uradni list« št. 99/22 iz l. 1930.).

Kazniva dejanja, navedena v pričujočih paragrafi, imenuje avstrijski kazenski zakon »prestopke«, naša nova kazenska zakonodaja pa jih nazivlje »prekrške«, da jih je mogoče ločiti od »prestopkov« novega kazenskega zakonika za kraljevino Jugoslavijo.

V tekstu se je vzlic temu obdržala stara označba avstr. zakona, ki pa seveda ni istovetna s pojmom »prestopka« po novem kazenskem zakoniku.

*Deseto poglavje.***O drugih prestopkih, ki kršijo ali ogražajo telesno varnost.**

Dejanja in opustitve zoper telesno varnost vobče.

§ 431.

Prestopkov, kateri utegnejo kršiti telesno varnost, sploh ni moči vseh naštetih. Zatorej naj se vsako dejanje ali opustitev, navedena v §§ 335. do 337., tudi takrat, kadar ni nastala iz njih v resnici nobena škoda, kaznuje kot prestopok z denarno kaznijo od petih do petsto goldinarjev ali pa z zaporom od treh dni do treh mesecev.

*Enajsto poglavje.***O pregreških in prestopkih zoper varnost lastnine.**

Predpisi zoper nemarnost glede odvrnitve nevarnosti ognja.

§ 434.

Zaradi velike škode po požarih, ki se dostikrat ne da oceniti, je treba, da se zanemarjenje katerihkoli predpisov, izdanih za odvrščanje nevarnosti ognja, smatra za prestopok in kaznuje.

Kazen za stavbne, zidarske in tesarske mojstre, ki delajo zoper posebne gasilne ali stavbne rede.

§ 435.

Stavbni, zidarski ali tesarski mojster, ki postavi, kadar kaj gradi ali prenareja, stvar, ki je v posebnih gasilnih ali stavbnih redih zaradi nevarnosti ognja prepovedana, je kriv prestopka in se kaznuje prvokrat z denarno kaznijo od petindvajsetih do dvesto goldinarjev. Razen tega mora protipravilno izvršeni del ob svojih stroških podreti in ga po predpisu na novo postaviti.

Kazen za ponovni prestopok.

§ 436.

Če zakrivi tak prestopok vnovič, mu je naložiti dvojno denarno kazen; v tretjič mu je treba vsako nadaljnjo gradnjo prepovedati.

Zoper polirje in nadzornike pri gradnji.

§ 437.

Polir ali nadzornik pri gradnji, pri kateri se kaj postavi zoper predpise za odvrčanje nevarnosti ognja, naj se ne da izrabiti za tako protipravilno gradnjo, ker bi ga bilo sicer za ta prestopok kaznovati z zaporom od treh do štirinajstih dni.

Zoper tiste, ki izdelujejo ali postavljajo peči.

§ 438.

Lončar, klepar (pločevinar) ali ključavničarski mojster ali kdorkoli sicer izdeluje peči, zakrivi, če postavi peč ali vdela cev zoper predpis, ki velja za obvarovanje pred požarno nevarnostjo, prestopok in se kaznuje s kaznijo petih do petindvajsetih goldinarjev. Če se to primeri vnovič, se kazen podvoji; v tretjič izgubi prekršitelj obrt.

Zoper pomočnike, ki postavljajo požarnonevarne peči.

§ 439.

Pomočnik, ki mu je naročeno, da postavi požarnonevarno peč ali cev, naj se ne da za to izrabiti, ker bi bil sicer kaznovan za ta prestopok z zaporom od treh do štirinajstih dni.

Zoper vsakogar, ki brez požarnega ogleda ali brez stavbenika kaj prenaredi.

§ 440.

Če napravi kdo brez stavbenika podstrešno sobo ali sicer kaj gradi, ali če sam zase kaj pri dimnikih, kurja-

vah, ognjiščih ali pečeh prenaredi, kar je treba po predpisih zavoljo požarne nevarnosti poprej pregledati, zakrivi prestopok in se kaznuje s petindvajsetimi do dvesto goldinarji. Če je zares kaj požarnonevarnega napravil, ga je prisiliti, da to takoj podre in tako zgradi, da ne bo več nevarnosti za požar.

Kazen za zidarskega ali tesarskega pomočnika, ki se da za to izrabiti.

§ 441.

Zidarski ali tesarski pomočnik, ki se da izrabiti za tako prenaredbo, se za ta prestopok kaznuje z zaporom od treh do štirinajstih dni; ta zapor je treba poostriiti, če je bil zavoljo tega že enkrat kaznovan.

Zoper dimnikarje, ki ne naznanijo požarnonevarnih stvari.

§ 442.

Dimnikar, ki zasledi na pečeh, ognjiščnih ali kurilnih napravah ali v dimnikih kaj požarnonevarnega, je dolžan, da to javi svojemu mojstru; tam, kjer ni mojstrov ali če zasledi pri zopetnem ometanju vnovič kaj požarnonevarnega, pa mora to naznaniti neposredno varnostnemu oblastvu. Če se tako naznanilo opusti, je to v obeh primerih prestopok, ki se kaznuje z zaporom od enega do osmih dni.

Zoper dimnikarske mojstre, ki se ne zmenijo za naznanila pomočnikov.

§ 443.

Dimnikarski mojster, ki na naznanilo pomočnika ni izvršil ogleda, se za ta prestopok kaznuje s kaznijo petih do petindvajsetih goldinarjev. Ista kazen zadene dimnikarskega mojstra, če je pri ogledu našel kaj požarnonevarnega, pa tega ni takoj naznanil hišnemu lastniku ali oskrbniku in ako ta ničesar ni ukrenil, stvari ni prijavil varnostnemu oblastvu.

Če se ne uverijo o pravilnem ometanju.

§ 444.

Prav ta prestopek zakrivi dimnikarski mojster, ki ne pregleduje ali ne da pregledati zdaj pa zdaj, kakor mu veva njegov obrt, dimnikov svojega okoliša, ali so pravilno ometani.

Trgovina s smodnikom.

§ 445.

Trgovci in kramarji, ki trgujejo s smodnikom ali z drugim, v § 336., lit. f)* omenjenim požarnonevarnim blagom in ga imajo v svojih prodajalnicah ali sicer v svoji hiši kaj več v zalogi, kakor je dopuščeno v posebnih, za to izdanih predpisih, ali ki nimajo dopuščenih zalog praviloma shranjenih, so krivi prestopka in se prvokrat kaznujejo z odvzemom čezmerne ali nezavarovane zaloge in z denarno kaznijo do petindvajsetih goldinarjev; v drugič razen tega odvzema še s podvojeno denarno kaznijo, ob tretjem prestopku pa z zaporom do enega meseca in z izgubo pravice, trgovati s takimi predmeti.

Obrti, ki imajo v zalogi blago, ki se rado vname.

§ 446.

Trgovci in obrtniki, ki imajo v zalogi blago katerekoli vrste, ki se rado vname in ga shranjujejo pod streho ali sicer na malo varnih, ne z zidom ali s primerno pregrajo zavarovanih krajih, so krivi prestopka, in se kaznujejo po kakovosti blaga in množini zaloge s kaznijo petindvajsetih do petsto goldinarjev.

---

* § 336., lit. f) kaz. zak. omenja razen smodnika tudi še predmete za umetni ogenj, razpočne preparate, strelne kapice, drgalice in vžigalice in vse snovi, ki se z drgnjenjem rade vnamejo, slednjič tudi raznesilne tvarine (strelno pavolo).

Obrti, ki imajo v zalogi seno, slamo ali drva.

§ 447.

Kdor odlaga zaloge sena, slame ali drv tam, koder so za njih spravljenje nalašč napravljena skladišča ali hrami, na druge kraje, zapade za ta prestopok kazni, ki je določena v prejšnjem paragrafu.

Posli, ki kurijo v pečeh.

§ 448.

Služinčad, ki ji je poverjeno kuriti v pečeh in ki deva drva v mesteje, da bi se tam sproti sušila, zakrivi prestopok, za katerega se kaznuje z zaporom od enega do treh dni; kazen se ob ponovnih primerih poostri.

Hoja po požarnonevarnih krajih z golo lučjo.

§ 449.

Hlapec, kočijaž, konjski hlapec ali hlevar, dekla ali kdorkoli se zaloti z golo lučjo v skednju (seniku), hlevu, v drvarnicah ali hramih, kamor se spravljajo premog (ogljje), slama, seno ali druge stvari, ki se lahko vnamejo, se za ta prestopok kaznuje z zaporom od enega do osmih dni; kazen se v ponovnem primeru poostri.

Kadar zakrivijo isti prestopok učenci, pomočniki in drugi uslužbenci.

§ 450.

Prav tako je treba kaznovati učence ali pomočnike trgovcev ali obrtnikov, kakor sploh vse uslužbence, ki hodijo po skladišču ali drugi shrambi gorljivega blaga z golo lučjo.

Zoper službodajalce ali obrtnike, ki si ne omislijo potrebnih svetiljk ali sami zakrivijo enega izmed teh prestopkov.

§ 451.

Če se pokaže v preiskavi, da si službodajalci ali obrtniki niso omislili potrebnih svetiljk, so tudi ti krivi prestopka in se kaznujejo s kaznijo petih do petdesetih goldinarjev; če bi pa službodajalec, trgovec ali obrtnik sam zakrivil kakšen v prejšnjih dveh paragrafih označen prestopok, se obsodi v denarno kazen petindvajsetih do petsto goldinarjev.

Zoper kajenje na požarnonevarnih krajih.

§ 452.

Kdor kadi tobak v hlevu, v skladišču za slamo ali seno ali v skednju (seniku) ali sploh v krajih, koder so stvari, ki se rade vnamejo, se kaznuje z zaporom od enega dne do enega tedna; ta kazen se po okolnostih tudi poostri.

Zoper nemarno ravnanje z zakurjenim ognjem na prostem polju ali v bližini skednja, kopic itd.

§ 453.

Kdor zakuri ogenj v bližini skednja, kozolca, kope sena ali žita ali polja, kjer žetev še stoji ali pa požeto žito še ni spravljeno, kdor nemarno ravna z ognjem, prižganim v gozdu, ali ga zapusti, ne da bi ga bil dodobra pogasil, se za ta prestopok kaznuje z zaporom od enega dne do enega tedna; kazen se ob večji nevarnosti poostri.

Zoper pohajanje s plamenicami skozi gozdove, naselja itd.

§ 454.

Kadar potuje ali se vozi kdo s plamenicami, se morajo te pred lesenimi mostovi ali pred naselji ali

gozdovi pod kaznijo petdesetih do petsto goldinarjev za vsak primer prestopka pogasiti. Na ta predpis naj poštarji potnike, ki se vozijo s pošto, še posebej opozoré.

Pravica vsakega kraja, skozi katerega potuje kdo s plamenicami.

§ 457.

Prav tako gre vsakemu kraju pravica, da potnika, ki se vozi skozi kraj s plamenicami, brez izjeme ustavi in ga takoj naznani oblastvu.

Kazen za prikrivanje požara, ki se vnema.

§ 458.

Kdor skuša prikrivati nastajajoči požar ali ga, če se pri njem vneme, ne naznani, se za ta prestopok kaznuje po različnosti kraja in po večji ali manjši nevarnosti, ki je nastala radi prikrivanja, z denarno kaznijo od desetih do sto goldinarjev.

Splošne kazenske določbe za dejanja in opustitve, iz katerih lahko nastane nevarnost požara.

§ 459.

Poleg primerov, ki so v prejšnjih paragrafih posebej naštetih, so prestopki tudi vsa druga dejanja in opustitve, iz katerih bi lahko nastala nevarnost požara, kakor: če pri goli luči lan ali konopljo tarejo, če v bližini hiš ali skednjev streljajo ali zažigajo umetni ogenj, če se zane-marja posebna pazljivost glede isker, ki se usipajo iz železniških strojev pri vožnjah vlakov skozi kraje ali v njih bližini, glede naprave poslopij v bližini železnic, obratujočih s parno silo in podobno. Taki prestopki se kaznujejo po izmeri, po kateri se bolj ali manj ujemajo s poprej navedenimi primeri.

29.

Iz zakona o zavarovalni pogodbi.*

§ 52.

Dolžnost odškodbe ob zavarovanju nad in pod vrednostjo.

(1) Če presega zavarovalna vsota zavarovalno vrednost, ko nastopi zavarovalni primer, zavarovalec v zvezi s tem ni dolžan, da povrne zavarovancu več nego škodo.

(2) Če je zavarovalna vsota nižja ko ta vrednost, jamči zavarovalec za škodo le po razmerju, v katerem je zavarovalna vsota do te vrednosti.

§ 55.

Krivna povzročitev zavarovalnega primera.

Zavarovalec je prost dolžnosti dajatve, če je povzročil zavarovanec zavarovalni primer zlonamerno ali po hudi nemarnosti.

§ 56.

Dolžnost reševanja.

(1) Zavarovanec je dolžan, da skrbi, kadar nastopi zavarovalni primer, po možnosti za odvrnitev in zmanjšanje škode in da se drži pri tem zavarovalčevih naročil.

(2) Če je zavarovanec kršil to dolžnost zlonamerno ali po hudi nemarnosti, je zavarovalec prost dolžnosti dajatve za toliko, kolikor bi bil obseg škode manjši, ko bi se bila ta obveznost praviloma izvršila.

---

* Avstrijski zakon z dne 23. decembra 1917., drž. z. št. 501.

§ 57.

Potroški za reševanje.

(1) Potroški, ki jih napravi zavarovanec, kadar nastopi zavarovalni primer, da odvrne ali zmanjša škodo, zadenejo, tudi če so brez uspeha, zavarovalca,* kolikor jih je smel zavarovanec smatrati po stanju stvari za potrebne.

(2) Potroške, napravljene po zavarovalčevem naročilu, je treba povrniti tudi takrat, kadar presegajo z ostalo odškodnino vred zavarovalno vsoto. Zavarovalec mora znesek, ki je za te potroške potreben, na zavarovančevo zahtevo založiti.

§ 58.

Stroški ugotovitve.

(1) Stroški poizvedb, da se ugotovi zavarovalni primer in dožene škoda, zadenejo zavarovalca, kolikor jih ni povzročil zavarovanec z nepravilnimi napovedbami.

(2) Dogovori se lahko, da mora zavarovanec plačati stroške razsodnika, ki ga je postavil (§ 11., odstavek 2.).

(3) Dogovor, da zavarovanca pri obravnavah za ugotovitev škode ne sme zastopati njegov pooblaščenec, je ničn. Stroške tega pooblaščenca mora plačati zavarovanec.

---

* To pa le do višine zavarovalne vsote. To izvira po sklepu a contrario iz 2. odstavka § 57.

COBISS. eZ884

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000176872

- XXIV. zv.: Gradbeni zakon, broš. Din 8'—.
- XXV. zv.: Zakon o taksah, broš. Din 45'—, vez. Din 55'—.
- XXVI. zv.: Taksni in pristojbinski pravilnik, broš. Din 30'—, vez. Din 35'—.
- XXVII. zv.: Uredba o sodnem poslovniku in Sodni poslovnik za sodišča prve in druge stopnje, z obrazci, broš. Din 30'—, vez. Din 36'—.
- XXVIII. zv.: Zakon o občinah, broš. Din 8'—, vez. Din 15'—.
- XXIX. zv.: »Cestni promet«, broširan izvod Din 18'—, vezan izvod Din 24'—.
- XXX. zv.: Učbenik zakona o državnem računovodstvu, broširan Din 8'—.
- XXXI. zv.: Uredba o spojitvi občin v Dravski banovini. — Uredba o sestavi kandidatnih list, o sestavi in o poslovanju volilnih odborov in o glasovalnem postopku pri volitvah občinskih odborov v Dravski banovini, broš. Din 10'—.
- XXXII. zv.: Gasilstvo in požarna obramba, broš. Din 24'—.

Sledijo nadaljnji zvezki.

TISKOVINE

*vseh vrst: trgovske, uradne, reklam-
ne, časopise, knjige, večbar-
vni tisk hitro in poceni!*

TISKARNA MERKUR
LJUBLJANA, GREGORČIČEVA št. 23
Tel. 25-52. Telegram: TiskarnaMerkur.

V tiskarni Merkur izhajata med drugim:

SLUŽBENI LIST

kraljevske banske uprave Dravske banovine

izhaja dvakrat na teden ter stane mes. Din 16'—, četrtletno Din 48'—, polletno Din 96'—, letoletno Din 192'—

TRGOVSKI LIST

strokovno glasilo za trgovino, obrt in industrijo. Izhaja trikrat na teden ter velja letoletno Din 180'—, mesečno Din 15'—

V založbi tiskarne Merkur v Ljubljani

so izšle sledeče

Leposlovne knjige:

- Conan Doyle-Mulaček: Pozna osveta. Detektivski roman broš. Din 25—, vez. Din 30—
- Kreff: V oklopnjaku okoli sveta. V dveh delih; vsak del broš. Din 20—, vez. Din 26—
oba dela skupaj broš. Din 40—, vez. Din 46—
- Ouida: Kneginja Zurova. Roman broš. Din 30—, vez. Din 35—
- Ouida: Farnmor. Roman broš. Din 28—, vez. Din 35—
- P. Ripson: Marsove skrivnosti. Roman broš. Din 28—, vez. Din 35—
- Claude Anet: Arijana. Roman broš. Din 24—, vez. Din 32—
- Clara Viebig: Babja vas. Roman, vez. Din 32—
- Al Jennings: Pesnik in bandit. Roman, vez. Din 35—
- J. Špicar: Martin Napuhek. Pravljica za mladino v petih slikah broš. Din 10—
- Radivoj Rehar: Popotovanje po zvezdi Večernici broš. Din 12—
- Radivoj Rehar: Pesmi o kraljeviču Marku, kart. Din 36—

Razno:

- Pravila naših delniških družb broš. Din 15—
- Pomen trgovinskega registra broš. Din 4—
- Dnevnik za babice broš. Din 4—
- Porodni izkazi broš. Din 1—

Razne tiskovine po obrtnem zakonu.

Ob naročilu je poslati denar naprej in za odpravo in poštino še po 1 Din za izvod.